

HungaroControl Magyar Légiforgalmi Szolgálat Zrt.

KIEGÉSZÍTŐ MELLÉKLET

2020. ÉVI

ÉVES BESZÁMOLÓHOZ

TARTALOMJEGYZÉK

I. ÁLTALÁNOS RÉSZ	3
1.1 A TÁRSASÁG BEMUTATÁSA	3
1.2 EUROCONTROL – LÉGIFORGALMI DÍJAK SPECIÁLIS ELSZÁMOLÁSI RENDSZERE	6
1.3 ELSZÁMOLÁSI EGYENLEGEK MEGHATÁROZÁSA A 2020-AS ÉVBEN	8
1.4 A SZÁMVITELI POLITIKA ISMERTETÉSE	10
1.4.1 AZ ÉVES BESZÁMOLÓ KÉSZÍTÉSE	10
1.4.2 ALKALMAZOTT ÉRTÉKELÉSI ELJÁRÁSOK ÉS MÓDSZEREK	10
1.4.3 AMORTIZÁCIÓS POLITIKA.....	14
1.4.4 CÉLTARTALÉK KÉPZÉSI SZABÁLYOK	15
1.4.5 VÁLTOZÁSOK A SZÁMVITELI POLITIKÁBAN	16
II. SPECIFIKUS RÉSZ	17
2.1 MÉRLEGHEZ KAPCSOLÓDÓ KIEGÉSZÍTÉSEK	17
2.1.1 TÁRGYI ESZKÖZÖK ÉS IMMATERIÁLIS JAVAK.....	17
2.1.2 BEFEKTETETT PÉNZÜGYI ESZKÖZÖK	20
2.1.3 KÉSZLETEK.....	22
2.1.4 KÖVETELÉSEK	23
2.1.5 ÉRTÉKPAPÍROK.....	26
2.1.6 PÉNZESZKÖZÖK.....	26
2.1.7 AKTÍV IDŐBELI ELHATÁROLÁSOK.....	27
2.1.8 SAJÁT TŐKE	31
2.1.9 CÉLTARTALÉKOK.....	31
2.1.10 KÖTELEZETTSÉGEK.....	36
2.1.11 PASSZÍV IDŐBELI ELHATÁROLÁSOK	39
2.2 EREDMÉNYKIMUTATÁSHOZ KAPCSOLÓDÓ KIEGÉSZÍTÉSEK.....	41
2.2.1 ÉRTÉKESÍTÉS NETTÓ ÁRBEVÉTELE.....	41
2.2.2 EGYÉB BEVÉTELEK	47
2.2.3 ANYAGJELLEGŰ RÁFORDÍTÁSOK.....	48
2.2.4 SZEMÉLYI JELLEGŰ RÁFORDÍTÁSOK.....	53
2.2.5 EGYÉB RÁFORDÍTÁSOK	55
2.2.6 PÉNZÜGYI MŰVELETEK EREDMÉNYE	56
2.2.7 TÁRSASÁGI ADÓ	59
2.3 VAGYONI, PÉNZÜGYI ÉS JÖVEDELMI HELYZET ÉRTÉKELÉSE	60
III. TÁJÉKOZTATÓ RÉSZ	61
3.1 MÉRLEGEN KÍVÜLI TÉTELEK	61
3.1.1 MÉRLEGFORDULÓNAPON NYITOTT HATÁRIDŐS ÜGYLETEK.....	61
3.1.2 PÉNZÜGYI SZEMPONTBÓL JELENTŐS, MÉRLEGBEN NEM SZEREPLŐ MEGÁLLAPODÁSOK BEMUTATÁSA	62
3.2 VEZETŐ TISZTSÉGVISELŐK, IGAZGATÓSÁG, FELÜGYELŐ BIZOTTSÁG TAGJAINAK KIFIZETÉSEI.....	63
3.3 MUNKAVÁLLALÓK ÁTLAGOS LÉTSZÁMA, BÉRKÖLTSÉGE ÉS SZEMÉLYI JELLEGŰ EGYÉB KIFIZETÉSEI	63
3.4 KAPOTT TÁMOGATÁSOK (2019-2020. ÉV ESEMÉNYEI)	64
3.5 KÖRNYEZETVÉDELLEM.....	70
3.6 KUTATÁS-FEJLESZTÉS TÁMOGATÁSA	71
3.7 MÉRLEGFORDULÓNAP UTÁNI ESEMÉNYEK	73
IV. MELLÉKLETEK	75
4.1 CASHFLOW KIMUTATÁS	75
4.2 IMMATERIÁLIS JAVAK ÁLLOMÁNYVÁLTOZÁSA	77
4.3 TÁRGYI ESZKÖZÖK ÁLLOMÁNYVÁLTOZÁSA	78
4.4 LÉGIFORGALMI IRÁNYÍTÁSI SZOLGÁLTATÁSOK ÁRBEVÉTELE – FÖLDRAJZI MEGBONTÁSBAN	79
4.5 IMPORTBESZERZÉSEK.....	80
4.6 TÁRSASÁGI ADÓALAP MÓDOSÍTÓ TÉTELEK.....	81
4.7 A KÖRNYEZET VÉDELMI KÖZVETLENÜL SZOLGÁLTATÁSOK IMMATERIÁLIS JAVAK ÉS TÁRGYI ESZKÖZÖK	82
4.8 A VESZÉLYES HULLADÉKOK, KÖRNYEZETRE KÁROS ANYAGOK MENNYISÉGI ÉS ÉRTÉKADATAI	83
4.9 EGYÉB KÖRNYEZETVÉDELMI KÖTELEZETTSÉGEK	84
4.10 SZAKMAI RÖVIDÍTÉSEK MAGYARÁZATA.....	85

I. Általános Rész

1.1 A társaság bemutatása

A Társaság	
cégneve:	HungaroControl Magyar Légiforgalmi Szolgálat Zártkörűen Működő Részvénytársaság
rövidített elnevezése:	HungaroControl Zrt.
alapításának időpontja:	2006. november 22.
cégbíróági bejegyzés időpontja:	2006. december 13.
cégjegyzékszám:	01-10-045570
székhelye:	1185 Budapest, Igló u. 33-35.
telephelye:	1185 Budapest, Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér
fióktelepei:	Kőrishgyi radarállomás – HU-8572 Bakonyszücs, Hrsz.: 0129 Püspökladányi radarállomás – HU-4150 Püspökladány, Hrsz.: 0915/4
alaptőkéje:	20.201.600 ezer forint
tulajdonosa:	Magyar Állam (100%)
alapítói és részvényesi jogok gyakorlója:	nemzeti vagyon kezeléséért felelős tárca nélküli miniszter
statisztikai számjele:	13851325-5223-114-01
adószáma:	13851325-4-44
csoportos adószám:	17783051-5-44

A Társaság működési formája:

A Társaság zártkörűen működő, egyszemélyes részvénytársaság.

Részvények fajtája, száma és névértéke:

A Társaságnál kibocsátott részvények fajtája törzsrészvény.

A Társaság alaptőkéje 20.200 darab, egyenként 1.000 ezer forint, azaz egymillió forint névértékű „A” részvénytársaságba tartozó részvényben, amelyek kibocsátási értéke részvényenként 1.000 ezer forint, azaz egymillió forint, továbbá 16 db 100 ezer forint, azaz egyszáz ezer forint névértékű „B” részvénytársaságba tartozó részvényben testesül meg, amelyek kibocsátási értéke részvényenként 100 ezer forint, azaz egyszáz ezer forint.

A Társaság elektronikus elérhetősége:

Honlap: www.hungarocontrol.hu E-mail: info@hungarocontrol.hu

A légitársaságról szóló törvény értelmében a Társaság feladatai:

A légitársaságról szóló 1995. évi XCVII. törvény a 61/A. §.-ában a HungaroControl Magyar Légitársasági Szolgálat Zártkörűen Működő Részvénytársaságot (a Társaság) jelöli ki a légitársasági szolgálatok ellátására. A törvény értelmében a Társaság feladatai:

- a) a légitársasági irányító, a repüléstájékoztató és riasztó szolgálat ellátása
- aa) a katonai körzetek kivételével - Magyarországon ellenőrzött légtérben,
- ab) a Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér és légtérben, valamint
- ac) azon nemzetközi kereskedelmi repülőtér és annak légtérben, amelyen a tárgyévvel megelőző két év statisztikai adatai alapján számított átlagos éves utasforgalom meghaladja az évi százezer főt, amennyiben a repülőtér üzemben tartója vagy tulajdonosa a szolgáltatásra való felkészülés költségeit és a szolgáltatás díját megfizeti a Társaság részére, továbbá Magyarországon légtérben a légitársasági navigációs, távközlési, légtérellenőrző szolgálat ellátása, és az ezekhez szükséges berendezések (kivéve a repülőtéri műszeres leszállító rendszert) működésének biztosítása;
- b) a nemzetközi polgári repülés részére repülésbejelentő és tájékoztató szolgálat ellátása;
- c) a rendelkezésre álló információk alapján adatszolgáltatás a Magyar Honvédség erre kijelölt szervezete részére, a légtérfelügyelethez szükséges azonosítás elősegítése érdekében;
- d) légtérigazgatás, közreműködés a stratégiai légtérigazgatási feladatokban;
- e) a légi forgalom áramlásának szervezése;
- f) légi jármű eltűnése, vagy kényszerhelyzetbe kerülése esetén a szükséges intézkedés - kutatás-mentés, valamint egyéb segítségnyújtás - kezdeményezése;
- g) központi légitársasági tájékoztató szolgálat (AIS) ellátása, a légitársasággal kapcsolatos tájékoztató anyagok kiadása;
- h) - a repülőtéri körzetek kivételével - az ellenőrzött légtérben kívül Magyarországon légtérben légi járművek részére tanácsadói, repüléstájékoztató és riasztó szolgálat ellátása;
- i) a feladatainak ellátásával kapcsolatos fejlesztés;
- j) a légitársasági irányító és körzeti repüléstájékoztató szakszemélyzet munkahelyi képzése, illetve továbbképzése;
- k) műszaki dokumentációs és ahhoz kapcsolódó tájékoztató tevékenység ellátása;
- l) a koordinált és menetrend-egyeztetett repülőtereken a résidőkiosztás és menetrend-egyeztetés;
- m) a magyar légtér igénybevételeért fizetendő díjjal összefüggő - nemzetközi szerződésben meghatározott - költségkezelése;
- n) Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér és légtérben repülésmeteorológiai feladatok ellátása;
- o) Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér légtérben, valamint a külön jogszabályban meghatározott Budapest közeli körzet légtéreiben alkalmazott műszer szerinti repülési eljárások tervezése;
- p) a pilóta nélküli légi járművek használatát támogató, az aktuális légtér információkat és egyéb korlátozásokat tartalmazó honlap és mobilalkalmazás üzemeltetése.

Egyéb jogszabály alapján ellátott feladatok:

A Magyarország Kormánya és a Koszovói Nemzetközi Biztonsági Erő (KFOR) között a Koszovó felett kijelölt légtérben egyes léginavigációs szolgálatok nyújtásáról és egyéb kapcsolódó tevékenységek ellátásáról szóló Végrehajtási Megállapodás kihirdetéséről rendelkező 2013. évi CCXLVIII. törvényben a Társaság számára meghatározott feladatok ellátása.

A Társaság tevékenysége

A Társaság TEÁOR szerinti főtevékenysége: (5223) Légi szállítást kiegészítő szolgáltatás.

A Társaság a főtevékenysége ellátását elősegítő szolgáltató tevékenységeket is elláthat.

A HungaroControl Zrt. a főtevékenységét jelentő légiforgalmi szolgáltatás keretében végzi:

- a Magyarország légterében átrepülő forgalom irányítását,
- valamint a Budapest/Liszt Ferenc repülőtér érkező-induló forgalmának kiszolgálását,
- ezek mellett egyéb piaci alapon működő kiegészítő szolgáltatásokat is nyújt (például vidéki repülőtereken repüléstájékoztató és légiforgalmi irányítási tevékenység; oktatás).

Az Éves Beszámoló összeállítása

Az Éves Beszámolót a Társaság vezérigazgatója: Szepessy Kornél önállóan írja alá.

A Társaságnál a könyvviteli szolgáltatás körébe tartozó feladatok irányításáért, vezetéséért felelős személy: Seregélyes Kálmán, regisztrált mérlegképes könyvelő, regisztrációs szám: 178993.

A Társaság könyvvizsgálóinak adatai:

Ernst & Young Könyvvizsgáló Korlátolt Felelősségű Társaság (1132 Budapest, Váci út 20.), MKVK nyilvántartási száma: 001165. A könyvvizsgálatért a könyvvizsgáló által kijelölt felelős személy Bartha Zsuzsanna, MKVK tagsági száma: 005268.

A 2020. üzleti évre vonatkozó beszámoló könyvvizsgálataért szerződésben megállapított díj 9.300 ezer forint. Az egyéb szolgáltatásokért felszámított ráfordítások összege 863 ezer forint.

1.2 Eurocontrol – légiforgalmi díjak speciális elszámolási rendszere

A HungaroControl Zrt. főtevékenységén belül a három fő üzletág:

- Útvonalirányítás (En Route): a Magyarország felett átrepülő forgalom irányítása,
- Terminálirányítás (TNC): a Budapest közelkörzetében működő Budapest/Liszt Ferenc repülőtéren le- és felszálló légiforgalom irányítása,
- A Koszovó felett kijelölt légtérben egyes léginavigációs szolgálatok nyújtása és egyéb kapcsolódó tevékenységek ellátása.

Az üzletágak bemutatása

Útvonalirányítás – Magyarország légterében

Magyarország 1992-ben lett tagja az Eurocontrol Multilaterális Egyezménynek, amelynek keretében a szerződő államok vállalták, hogy összehangolt politikát léptetnek életbe közös elszámolási rendszer felállításával az *útvonaldíjak* megállapítására, kiszámlázására, beszedésére és nyilvántartására. Az útvonal irányítási díjak meghatározását 2019. december 31-ig a léginavigációs szolgálatok közös díjszámítási rendszerének létrehozásáról szóló 391/2013/EU bizottsági végrehajtási rendelet, 2020. január 1-től pedig a Bizottság (EU) 2019/317 végrehajtási rendelete szabályozza. Majd a COVID-19 világjárványra tekintettel 2020. november 3-i dátummal megjelent a Bizottság (EU) 2020/1627 végrehajtási rendelete, amely rendkívüli intézkedésekkel módosítja az utóbbi jogszabály alkalmazását.

Az Eurocontrol Központi Útvonaldíj Iroda (Central Route Charges Office – CRCO) a tagországok repülési adatszolgáltatásai alapján számlázza a légitársaságok felé az általuk végrehajtott repülésekkel kapcsolatos légiforgalmi díjakat, beszedi azokat, majd átutalja a légiforgalmi szolgáltatóknak. Mindezen tranzakciókról részletes nyilvántartást vezet, amelyet a tagállamok részére havi rendszerességgel elérhetővé tesz. Ezen tevékenység után az útvonalirányítás (En Route) esetében adminisztrációs díj kerül felszámításra, amelyet az adott repülésekkel kapcsolatos útvonaldíjon felül a légitársaságok megfizetnek a havi kiszámlázás során, a Multilaterális Egyezménynek megfelelően.

Terminálirányítás – Liszt Ferenc Nemzetközi repülőtéren és Budapest közelkörzetében

Az útvonalirányítás esetében feltüntetett rendeletek szabályozzák a terminálirányításhoz kapcsolódó „közelkörzeti díjszámítási körzet” költségalapjának (terminal navigation charges, vagy TNC) és egységes díjainak meghatározását is.

A TNC díjakkal kapcsolatos követelések kezelésére az Eurocontrol és Magyarország között létrejött bilaterális megállapodás alapján kerül sor, amellyel kapcsolatban a HungaroControl egy évre vonatkozóan előre meghatározott összeget fizet, és a terminál-költségalapban felszámít a légitársaságok felé.

Koszovói magas légtér irányítása

A Koszovó felett kijelölt légtérben egyes léginavigációs szolgálatok nyújtásáról és egyéb kapcsolódó tevékenységek ellátásáról szóló, Magyarország Kormánya és a Koszovói Nemzetközi Biztonsági Erő (KFOR) között létrejött Végrehajtási Megállapodás alapján a Társaság végzi a Megállapodásban kijelölt légtérben az átrepülő forgalom irányítását.

A koszovói irányítás a közös Szerbia-Montenegró-KFOR „En Route” díjszabási zóna keretein belül működik. A szolgáltatásnyújtás bevételeinek és költségeinek elszámolása a közös Szerbia-Montenegró-KFOR költségalapon keresztül történik valamennyi érintett fél szoros

együttműködésében, az Eurocontrol útvonalhasználati díjak fizetésre vonatkozó elveivel összhangban.

Elszámolási rendszerek

Teljes költségtérítési rendszer

A légiforgalmi szolgáltatás költségei a kezdetekben az úgynevezett „teljes költségtérítési rendszer” keretein belül térültek meg. 2019. és 2020. üzleti években már csak a Koszovói irányítás költségeinek elszámolása történt a teljes költségtérítési rendszeren belül.

A „teljes költségtérítési” elszámolási rendszer sajátossága, hogy az egységdíj meghatározásához előzetesen meg kell állapítani a következő évre várható forgalom és a szolgáltatás nyújtásához szükséges költségek nagyságát, azonban a forgalom tényleges alakulása, illetve a tényleges költségek nagysága a tervezettől mindig eltér, így az egyes tagállamok esetében a költségek teljes megtérülése adott évre vonatkozóan nem érhető el teljes pontossággal. Bizonyos években bevételhiány, máskor bevételtöbblet keletkezik. A hiány és a többlet kiegyenlítése az úgynevezett „kiigazító mechanizmus” alkalmazásával történik, melynek keretében az adott év (n) bevételének hiánya/többlete elszámolásra kerül, ettől eltérő tagállami szándék hiányában – főszabály szerint az „n+2”-ik évben az egységdíjtétel kalkulációja során. Az adott évben keletkező bevételi többlet/hiány árbevétel a megbízható és valós kép bemutatásának érdekében elhatárolásra kerül, majd n+2 évben kerül feloldásra. Ebben az elszámolási rendszerben a légiforgalmi szolgáltatók nem viselnek sem költség-, sem forgalmi kockázatot.

Teljesítményrendszer

A teljes költségtérítési rendszert az Európai Unión belül 2012-t követően felváltotta a kockázatok megosztását előtérbe helyező „teljesítményrendszer”, melyet 2019. december 31-ig a 390, illetve 391/2013/EU Rendelet, 2020. január 1-től pedig a Bizottság 2019/317 Rendelete szabályoz. A COVID-19 világjárványra tekintettel utóbbi a Bizottság (EU) 2020/1627 végrehajtási rendeletében foglalt eltérésekkel alkalmazandó.

Az útvonalirányítási szolgáltatás (En Route) esetében 2012. január 1. óta, a terminálirányítás (TNC) esetében pedig 2015. január 1-től kezdődően lépett életbe a *teljesítményrendszer*, amely bizonyos paraméterek mentén kockázati (költség- és forgalomkockázat) elemeket vezetett be a díj meghatározása során. Ez azt jelenti, hogy a tervtől való meghatározott eltérések többé nem számolhatók el, hanem a Társaság egyes kockázatokot maga visel, annak költségei őt terhelik, illetve ő rendelkezik az extra bevételekkel.

A teljesítményrendszerben az érintett EU-s országoknak előre meghatározott tervezési időszakokra (ún. referencia időszak) teljesítménytervet, azaz költség és forgalmi tervet, és ezekkel együtt négy teljesítményterületen (repülésbiztonság, környezetvédelem, kapacitás, költséghatékonyság) teljesítménycélokot kell meghatározniuk. Az adott ország teljesítménytervében meghatározott teljesítménycélok kialakítása során figyelembe kell venni az adott teljesítményterületre uniós szinten kitűzött teljesítménycélokot is.

A teljesítményterületek közül kiemelkedik a költséghatékonyság, elsősorban az ehhez kapcsolódó kockázatok, illetve pénzügyi hatások miatt. A legfőbb kockázatok, melyek a teljesítményrendszerben a légiforgalmi szolgáltatókra hárulnak:

1. Költség kockázat

A teljesítménytervben meghatározott reál költségszinthez képest magasabb költséget csak a jogszabályban meghatározott korlátozott számú esetben van mód érvényesíteni (ezek az ún. költség-kockázatot nem viselő, vagy „nem kontrollálható költségek”), ellentétben a teljes költségtérítéssel rendszerrel, ahol az összes tevékenységgel összefüggésben felmerült költséget át lehetett hárítani a szolgáltatást igénybe vevő légitársaságokra. Előbbiekből kifolyólag, az árfolyam-mozgásokból adódó kockázatokat sem lehet már ebben a rendszerben áthárítani a légtérhasználókra. Annak eredményeképp azonban, hogy a teljesítményrendszerben a költség kockázat a reál költségszinthez kapcsolódik, az infláció tervtől eltérő alakulásának kockázatát továbbra is a légiforgalmi irányítást igénybe vevő légtérhasználók viselik.

2. Forgalmi kockázat

A teljesítménytervben meg kell határozni az adott referencia időszakra vonatkozóan becsült forgalom nagyságát is. A teljesítményrendszer keretei között a forgalmi szint eltéréséből adódó bevétel kiesést, illetve többletet egy bizonyos szintig már a szolgáltatóknak kell viselniük. Erre egy sávok kockázatmegosztás keretében kerül sor az alábbiak szerint:

Forgalom eltérés nagysága a tervez képest	Szolgáltató viseli	Légtérhasználó viseli
±0-2%	100%	0%
±2-10%	2% fölötti rész 30%-a	2% fölötti rész 70%-a
±10%-	10% fölötti rész 0%-a	10% fölötti rész 100%-a

A forgalmi eltérés hatásának számítása során vannak olyan úgynevezett „nem kontrollálható” tételek, amelyeket nem kell figyelembe venni, azaz ezen esetekben a légiforgalmi irányítást végző szolgáltatók helyett a légtérhasználók viselik teljes mértékben az eltérés kockázatát (meteorológiai költségek, hatósági költségek, nemzetközi hozzájárulások és elszámolási egyenlegek esetében).

1.3 Elszámolási egyenlegek meghatározása a 2020-as évben

2019-ben az elszámolási egyenlegek meghatározása a 2015-2019-re (RP2) elfogadott teljesítménytervhez képest felmerült eltérések alapján, a teljesítményrendszerben meghatározott – az előző 1.2 pontban említett – különböző jogcímek (forgalom, infláció, nem kontrollálható költségek stb.) szerint történt.

A 2020-2024 közötti referencia periódust (RP3) lefedő teljesítménytervet azonban a világválság miatt nem fogadták el 2020-ban. Bár a teljesítményrendszer kereteit megtartották, a rendkívüli intézkedésekről szóló EU 2020/1627 rendelet alapján új uniós szintű teljesítménycélokat kell kitűzni 2021. május 1-ig, valamint ezzel összhangban új nemzeti szintű tervet is kell benyújtani 2021. október 1-ig. Ezzel először olyan helyzet állt elő, hogy a Társaságnak a beszámolóját elfogadott teljesítményterv hiányában kell elkészítenie.

Ugyanakkor a beszámoló összeállításához és a működéshez kapcsolódó kockázatok felméréséhez, továbbá az elszámolási egyenlegek meghatározásához kellő alapot adnak a vonatkozó nemzetközi szabályozások (uniós jogszabályok), a Magyar Állam léginavigációs szolgáltatásnyújtását előíró nemzetközi kötelezettséget megfogalmazó Chicagói Egyezmény,

továbbá az újrakezdett teljesítménytervezési folyamatban már rendelkezésre álló és a Bizottság által megerősített elszámolási elvek és teljesítménycélkitűzések.

A Bizottság elfogadott uniós teljesítménycélkitűzési céljai alapján a 2020-2024. évre vonatkozó egységköltség célokat úgy határozták meg, hogy a reálköltségek tekintetében minden egyes évben a 2019. évi tény költségek arányában meghatározták az uniós szinten elfogadható összköltség mennyiségét (2020-2021. tekintetében annak 97%-át, 2022-re 94%-át, 2023-ra 96%-át, 2024-re 97%-át), és ehhez társították a STATFOR köztes scenáriója szerinti forgalmi előrejelzést. Mivel az uniós szabályok alapján a teljesítmény elvárás az egységköltségek meghatározásával kell rögzíteni, az egyes országok esetében a tervezett uniós célkitűzés a relatív forgalmi helyzet függvényében, eltérő költségsökkenési elvárásokat eredményez. A 2020. évi beszámoló készítése szempontjából kiemelt jelentőségű, hogy Magyarország a javasolt uniós teljesítménycélt a 2020. évi *tény adatok* alapján mind a költségalap nagysága, mind az egységköltség tekintetében teljesíteni tudja. Ezzel összefüggésben, a 2020. évi elszámolási egyenlegek meghatározása az elszámolható *tényköltségek* alapján történik. Ezt támasztja alá az is, hogy az Európai Bizottság, mind a 2020/1627 végrehajtási rendeletében (lásd (11) preambulum bekezdés), mind az ezen jogszabályt elfogadó Fellebbviteli Bizottság ülésén kiadott, és azt az uniós szintű célok kitűzéséről szóló egyeztetések során, a tagállamokat tömörítő Single Sky Committee, majd a Fellebbviteli Bizottság ülésén is megerősített nyilatkozata szerint a 2021. októberben beadandó új teljesítménytervek során a tervek beadását megelőző időszakra (2020. január-2021. szeptember) a tényköltségek alapján kell meghatározni a költséghatékonysági célokat.

A megtéríthető költségek szintjének meghatározásában fontos még kiemelni a Bizottság 2019/317 Rendelete IV. mellékletének 1.4. pontját, mely az EU-szintű célkitűzésekkel összhangban lévő (azaz elfogadható) teljesítményterv teljesítéséhez három szempontot határoz meg, továbbá felsorol olyan kritériumokat is, melyek teljesítése esetén eltérést engedélyeznek az EU-szintű költséghatékonysági célértéktől. A HungaroControl ezen szempontoknak, továbbá az eltérést engedélyező pontoknak is megfelel.

Előbbiekből következően a 2020. évi elszámolási egyenlegek meghatározása abban is eltér a korábbi évektől, hogy a tény adatok alapján definíciószerűen nem merülhetnek fel azok az egyenleg képzési jogcímek, melyek csak egy terv-tény összevetés során alakulnának ki (forgalom, költségeltérés, infláció). A 2020. évi elszámolási egyenlegek – figyelemmel a 2020-2021. évre vonatkozó uniós költséghatékonysági célkitűzésre is – a tény bevételek és a tény költségek alapján határozhatók meg.

Fentiek alapján a HungaroControl a 2020. évre járó bevételeinek indokolt minimum szintjét a Bizottság által 2021. május 11-én elfogadott teljesítménycél alapján, de teljesítményterv hiányában is megalapozottan meg tudja határozni. Az előző évek gyakorlatától való eltérés miatt, fel kell hívni a figyelmet ugyanakkor arra, hogy az EU 2020/1627 végrehajtási rendelettel meghatározott új teljesítménytervezési határidők eredményeképp Magyarországnak elfogadott teljesítményterve legkorábban 2022. február-márciusában várható, így a korábbi évekhez képest a bevételek meghatározása bizonytalanabb környezetben történik.

A bizonytalanság ellenére a fent bemutatott levezetés következtében, továbbá az Európai Bizottságnak a rendkívüli intézkedésekről szóló EU 2020/1627 rendeletben foglaltak, és az ezen jogszabály módosítás kapcsán tett, az Európai Bírósági joggyakorlat alapján a menedzsment megítélése szerint várhatóan érvényesíthető nyilatkozatai alapján, továbbá az uniós teljesítménycélokban meghatározott számszaki levezetés alapján a 2020. évi tényköltségek megtérítése biztosított, így ez alapján a Társaság 2020. évi beszámolójában

szerepeltetendő bevételi értékei, így különösen az elszámolási egyenlegek, megalapozottan meghatározhatók.

A rendkívüli intézkedésről szóló rendelet alapján a 2020. és 2021. évi, bevétellel nem fedezett, de elszámolható költségeket 1/5 részben 2023-tól lehet majd érvényesíteni az éves díjakban.

1.4 A számviteli politika ismertetése

1.4.1 AZ ÉVES BESZÁMOLÓ KÉSZÍTÉSE

A HungaroControl Zrt. a többször módosított, számvitelről szóló 2000. évi C. törvény (Számviteli törvény, a továbbiakban: Szt.) alapján könyvvezetésében a kettős könyvvitelt alkalmazza, és éves beszámolót készít december 31-i fordulónappal. Az éves beszámolóval egyidejűleg a Társaság üzleti jelentést is készít.

A mérlegkészítés időpontját a Társaság az üzleti évet követő év március 15. napjával határozza meg. A Társaság üzleti éve a naptári év.

A Társaság „A” típusú mérleget készít. A Társaság az eredménykimutatását összköltség eljárással állítja össze. A Társaság nem él a Szt. által biztosított összevonási, részletezési lehetőségekkel, azaz mérlegében, eredménykimutatásában sorokat nem von össze, új sorokat nem szerepeltet.

A Társaság könyveit forintban vezeti, az éves beszámoló pénzneme a forint. Az Eurocontrol részére készítendő költségalap-elszámolás is forintban készül.

A Társaság az Szt. 155.§. 2) alapján könyvvizsgálatra kötelezett.

1.4.2 ALKALMAZOTT ÉRTÉKELÉSI ELJÁRÁSOK ÉS MÓDSZEREK

A Társaság az eszközeit és a forrásait a Számviteli törvénynek megfelelően egyedileg értékeli.

A tárgyi eszközöknél és immateriális javaknál az egyedi értékelés egyedi és csoportos nyilvántartásra épül. Csoportot képeznek azok az eszközök, amelyek fajta, hasznosítási cél, üzembe helyezési időpont, beszerzési érték, illetve előállítási költség, költséghely és felelős megőrző szempontjából azonosnak tekinthetők.

A terv szerinti és a terven felüli értékcsökkenési leírás módjára, az értékvesztés elszámolásának és visszairásának eseteire, valamint az egyes tárgyi eszközök esetében a leírási kulcsok meghatározására vonatkozó részletes szabályokat az Amortizációs politika tartalmazza.

A befektetett pénzügyi eszközök között a tulajdoni részesedés nyilvántartásba vételének időpontja: részvény, üzletrész vásárlása esetén a tulajdonjog megszerzés időpontja. A tulajdonjog megszerzésének időpontja alapítás, tőkeemelés esetén a tulajdoni részesedés cégjegyzékbe való bejegyzésének dátuma. A tartós tulajdoni részesedést jelentő befektetések értékelése egyedileg, mérlegelt átlagár alapján történik. A mérleg fordulónapján értékvesztést számol el a Társaság, ha:

- a tőzsdén és egyéb tőkepiacon jegyzett részesedés esetében – kellően aktív piac esetén – a jegyzési árfolyam tartósan és jelentősen a könyv szerinti átlagos árfolyam alá csökken (a leértékelés a mérlegkészítés időpontjában érvényes jegyzési átlagárfolyamra történik),

- nem jegyzett részesedés esetén a Társaság részesedésére jutó saját tőke értéke tartósan és jelentősen a könyv szerinti érték alá csökken (az értékvesztést a részesedésre jutó saját tőke összegéig számolja el).

Leányvállalatnak vagy közös vezetésű vállalkozásnak minősülő befektetés esetében a részesedés (üzleti- vagy cégértékkel, illetve a vállalkozásnak adott kölcsönrel korrigált) értéke a befektetés realizálható értékével kerül összevetésre. Amennyiben a részesedésre jutó saját tőke összege alacsonyabb, mint a részesedés üzleti- vagy cégértékkel, illetve a vállalkozásnak adott kölcsönrel korrigált könyv szerinti értéke, meghatározásra kerül a részesedés realizálható értéke. Értékvesztés elszámolására akkor kerül sor, ha

- a realizálható érték tartósan alacsonyabb, mint a részesedés üzleti- vagy cégértékkel korrigált, illetve a befektetés részére adott kölcsönrel növelt könyv szerinti értéke; és
- a részesedés jövőbeli üzleti kilátásai vagy a működésével kapcsolatos stratégiai tényezők sem támasztják alá a befektetés megtérülését.

A befektetett pénzügyi eszközök között nyilvántartott egyéb, nem kereskedési célúnak minősített *értékpapírok* bekerülési értéke: a vételár, illetve a szerzési érték. Az azonos nemű, több beszerzésből származó értékpapírok elidegenítése, bevonása során a könyv szerinti érték csökkentése FIFO módszerrel történik. Abban az esetben, ha a könyvekben szereplő befektetett pénzügyi eszköz piaci értéke tartósan a könyv szerinti érték alá csökken, a Társaság értékvesztést számol el a piaci érték szintjéig. Az értékvesztést a pénzügyi ráfordítások között kell elszámolni. A Társaság egyedileg minősített lényeges eszközei azok, amelyek a mérleg sor 20%-ának értékét képezik és nagyobbak 5.000 ezer forintnál, továbbá minden, egyedileg lényegesnek minősített eszköz.

A *készleteket* egyedileg értékeli a Társaság. Egyedi értékelésnek minősül a csoportosan nyilvántartott, azonos paraméterekkel rendelkező eszközök átlagos beszerzési áron történő értékelése is. A Számviteli törvény szerinti bekerülési értéket a vásárolt anyagok, áruk esetében mérlegelt átlagáras eljárással határozza meg. A Társaság a vásárolt készletek beszerzési árát csökkenti:

- ha a készlet nem felel meg a készletekre vonatkozó előírásoknak (szabvány, szállítási feltételek, szakmai előírás, stb.), az eredeti rendeltetésének, vagy megrongálódott, vagy
- ha a készlet eredeti állapotában nem következett be változás, azonban a Társaság a tevékenységének, az alkalmazott technológiának vagy a piaci körülményeknek a megváltozása miatt a készletet nem tudja az eredeti céljának, rendeltetésének megfelelően felhasználni, és emiatt feleslegessé válik.

Ekkor a készlet értékének csökkenését – a különbözetnek értékvesztéskénti elszámolásával – a becsült eladási ár szintjéig kell elszámolni.

A mérlegben a *követelést* az elfogadott, az elismert összegben, illetve a már elszámolt értékvesztéssel csökkentett, az értékvesztés visszaírt összegével növelt, könyv szerinti értéken kell kimutatni. A vevők és adósok egyedi minősítése alapján az üzleti év mérleg fordulónapján fennálló és a mérlegkészítés időpontjáig pénzügyileg nem rendezett követelésnél (ideértve a hitelintézetekkel, pénzügyi vállalkozásokkal szembeni követeléseket, a kölcsönként, az előlegként adott összegeket, továbbá a bevételek aktív időbeli elhatárolása között lévő követelésjellegű tételeket is) értékvesztést számolunk el – a mérlegkészítés időpontjában rendelkezésre álló információk alapján – a követelés könyv szerinti értéke és a követelés várhatóan megtérülő összege közötti – veszteségjellegű – különbözet összegében, ha ez a különbözet tartósan mutatkozik és jelentős összegű. A Társaság a minősítést a mérlegkészítés időpontjában rendelkezésre álló információk alapján végzi, amelynek során megbecsüli a követelés befolyásának várható százalékát. A minősítés során a követeléseket, kölcsönöket, előlegeket: problémamentesnek / határidőn túlnak / kétesnek / illetve behajthatatlannak minősítjük.

- Problémamentes az a követelés, amely esetében egyrészt a fizetési határidő még nem járt le, másrészt a határidőre történő pénzügyi teljesítést – információink, ismereteink szerint – semmilyen körülmény nem gátolja.
- Határidőn túli követelésnek minősül az a követelés, amelynél a megállapodás (szerződés, számla) szerinti, vagy egyéb jogszabály alapján előírt fizetési határidő lejárt.
- Kétesnek akkor tekinthető a követelés, ha annak realizálása az időpont, illetve az összegszerűség tekintetében a megismert körülmények miatt bizonytalanná vált.
- Behajthatatlannak a Szt. 3.§ (4) 10. pontja alapján minősíthető a követelés.

A mérleg fordulónapon fennálló határidőn túli, valamint a kétesnek minősített követelések után, a vevők, adósok egyedi minősítése alapján elszámolandó értékvesztés mértéke: a követelés könyv szerinti értéke és a követelés várhatóan megtérülő összege közötti – veszteségjellegű – különbség összegében, ha ez a különbség tartósan mutatkozik és jelentős összegű. Az értékvesztés számviteli elszámolása szempontjából Társaságunk vevőnként, adósonként együttesen kisösszegűnek tekinti a 100 ezer forintot meg nem haladó követeléseket. Az értékvesztést egyéb ráfordításként számoljuk el. Amennyiben a vevő, az adós minősítése alapján a követelés várhatóan megtérülő összege tartósan és jelentősen meghaladja a követelés könyv szerinti értékét, a különbséggel a korábban elszámolt értékvesztést visszairással csökkentjük.

A légitársaságokkal szemben felmerülő követeléseket az Eurocontrol Központi Útvonaldíj Iroda (CRCO) kezeli, ő számolja ki, számlázza ki és szedi be a légtér igénybevételeért fizetendő díjakat. A követelések kezelésének keretein belül a CRCO tesz javaslatot a behajtásra teendő intézkedésekre. Az esedékes összeg behajtásával kapcsolatban vagy az Eurocontrol vagy az Eurocontrol kérésére egy Szerződő Állam indíthat peres eljárást. A behajtást vagy peres, vagy peren kívüli eljárással kell végrehajtani. A kétesnek minősített követelésekre 100% értékvesztés kerül elszámolásra.

Egyéb kétes kintlévőség esetében a rendelkezésre álló ismeretek, a vevő minősítése, valamint egyedi mérlegelés alapján kerül meghatározásra az értékvesztés mértéke.

A behajthatatlannak minősített követelések leírásra kerülnek. Behajthatatlan követelést a mérlegben a Társaság nem mutat ki.

A forgóeszközök közt nyilvántartott értékpapírokat, melyeket a Társaság nem kereskedési célú pénzügyi instrumentumként minősít, beszerzési értékükön (vétélár) vesszük nyilvántartásba. A Társaság által választott egyedi beszerzési áras nyilvántartás beszerzési árai: vétélár, sajátos bekerülési értékek. Az azonos nemű, több beszerzésből származó értékpapírok elidegenítése, bevonása során a könyv szerinti érték csökkentése FIFO módszerrel történik, vagyis az először beszerzett eszközök könyv szerinti értéke kerül először kivezetésre. A kamatozó értékpapír bekerülési (beszerzési) értéke nem tartalmazza a felhalmozott kamat összegét. Minden olyan gazdasági eseményt, melynek hatása a mérlegkészítésig ismertté vált és a mérleg fordulónapon meglévő eszközöket érinti az értékelés során figyelembe vesszünk.

A Társaság a valutapénztárba bekerülő *valutát*, a devizaszámlára kerülő *devizát*, a külföldi pénzügyi értékre szóló *követelést*, *befektetett pénzügyi eszközt*, *értékpapírt*, illetve *kötelezettséget* a bekerülés napjára, illetve a teljesítés napjára vonatkozó, Magyar Nemzeti Bank által közzétett, hivatalos devizaárfolyamon számítja át forintra.

A beruházásokhoz kapcsolódó, devizakészlettel nem fedezett devizahitelek, devizakötelezettségek évközi realizált és év végi nem realizált árfolyam-különbözeteit a Társaság a beruházások értékének részeként számolja el.

Valós értékelés

A Társaság az európai közösségi szabályozáshoz való közelítés érdekében alkalmazza a *kereskedési célú pénzügyi instrumentumok*, valamint a *fedezeti célú származékos ügyletek* körére a valós értékelés elvét. Az értékesíthető pénzügyi eszközök esetében a Számviteli Törvény lehetőséget ad a valós értékelés alkalmazására, ezzel a lehetőséggel a Társaság nem él. A Társaság csak olyan pénzügyi eszközök és pénzügyi kötelezettségek, illetve ügyletek esetében alkalmazza a valós értéken történő értékelést, amelyek esetében a valós érték megbízhatóan meghatározható. A valós értéken történő értékelést a havi és éves zárások során, a mérleg fordulónapján fennálló információk alapján végzi el.

A *fedezeti célú származékos ügyletek* értékelése valós értéken történik. A valós érték megállapítása az alábbiak alapján történik (a felsoroltak egyben sorrendet is jelentenek abban az esetben, ha egy adott instrumentum valós értéke több módon is megállapítható):

- tőzsdei jegyzési ár, kellően aktív piac esetén,
- tőzsdén kívüli piaci ár, amely a partner értékelése (Mark-to-Market érték) vagy független felek szabad megállapodása alapján, illetve korábbi tranzakciókkal, árajánlatokkal megfelelően alátámasztva a piaci értékítéletet az értékelés időpontjában megbízhatóan jelzi. A piaci érték a hozamgörbék alapján a várható pénzmozgások diszkontált nettó jelenértékével egyezik meg. Amennyiben ilyen érték rendelkezésre áll, az jobb becslést nyújt a valós értékhez, mint a spot árfolyamok, mivel figyelembe veszi a piac jövőre vonatkozó objektív előrejelzéseit is:
- a pénzügyi instrumentum összetevőinek a piaci ára alapján számított érték,
- a pénzpiaci értékelések során rendszerint használt értékelési eljárásokkal (pl. pénzáramok diszkontált jelenértéke), külső premisszák alkalmazásával számított érték mérleg fordulónapján fennálló piaci értékviszonyok alapján.

Cashflow fedezeti ügyletek valós értéken történő értékelése

A devizaárfolyam-kockázat kezelése céljából a Társaság cashflow fedezeti ügyleteket köt, mivel a „teljesítményrendszer” keretein belül a Társaságra hárul - egyéb kockázatok mellett – az árfolyamkockázatok viselése. Annak érdekében, hogy a magyar számviteli törvény szerint készített beszámoló a fedezeti ügyletek bemutatásában ne mutasson lényeges eltérést az IFRS beszámolási standardok szerint elkészítendő beszámolóban történő bemutatástól, a Társaság a származékos ügyleteit a Számviteli Törvény 59/A-59/F. §-okban szereplő valós értéken történő értékelés szabályai szerint értékeli.

Az átértékelési különbözetet a saját tőkén belül, az értékelési tartalék részét képező, valós értékelés értékelési tartalékában kell kimutatni a cashflow fedezeti ügylet esetén, jellegétől függően, az ügylethez rendelt követelések, illetve kötelezettségek között kimutatott pozitív, illetve negatív értékelési különbözettel szemben, az ügylet tárgyát képező pénzügyi instrumentum aktuális értékelés napján érvényes piaci értéke (valós értéke) és kötési (határidős) árfolyama közötti különbözethez a megelőző utolsó értékelés napján érvényes piaci értéke (valós értéke) és kötési (határidős) árfolyama közötti különbözethez képest fennálló eltérése összegében (előjelének megfelelően).

A Társaság a cashflow fedezeti ügyleteket minden hónap végén értékeli. A tranzakció értékelését a valós értékelés szabályai alapján végezzük lejáratig minden hónap végén a bankok által ügyletenként közölt Mark-to-Market (MtM) értéken értékelve. A Társaság a teljes valós értéket alkalmazza értékeléshez. A valós érték különbözet az ügylet várható eredménye:

Valós érték különbözet = kötési (határidős) ár – ügylet értékelés napjára vonatkozó piaci ára (valós értéke)

Az értékeléskor keletkezett valós érték különbözet elszámolása hatékony fedezeti kapcsolat esetén csak a mérleget érinti, eredményhatása nincs. A saját tőkén belül a valós értékelés értékelési tartalékként illetve a származékos ügyletek +/- értékelési különbözeteként mutatjuk ki. A fedezeti ügylet nem hatékony részének valósérték-változása közvetlenül az eredménykimutatásban kerül elszámolásra, a pénzügyi műveletek egyéb bevételei vagy egyéb ráfordításai között.

Az ügyletek zárásakor az ügyletekkel kapcsolatban a mérlegben és mérlegen kívül felvett követeléseket, kötelezettségeket és a hozzájuk kapcsolódó értékelési tartalékokat és különbözeteket mind vissza kell forgatni. Az ügylet zárásakor keletkezett eredmény elszámolása hatékony kapcsolat esetén a fedezett ügyleten keletkezett árfolyamkülönbözettel szemben nettó módon történik. Az ezen felüli nyereség/veszteség a pénzügyi műveletek nyereségét/veszteségét növeli.

1.4.3 AMORTIZÁCIÓS POLITIKA

A Társaság a tárgyi eszközöket és az immateriális javakat a Szt. szerinti bekerülési értéken értékelte, csökkentve a Számviteli Politika alapján meghatározott értékcsökkenés összegével. A terv szerinti értékcsökkenés megállapítása, elszámolása a maradványértékkel csökkentett bekerülési érték alapján lineáris leírással történik az üzembe helyezés, használatba vétel napjától.

Immateriális javak

A hasznos élettartam, valamint a maradványérték megállapítása amortizálható eszközönként egyedileg történik. A Szt. 3.§ (4) bekezdés 6. pontjában foglaltak szerint a maradványérték nulla is lehet.

A Társaság mérlegében megjelenő immateriális javak jellemző értékcsökkenési kulcsai:

- Kísérleti fejlesztés aktivált értéke: 20% - 50%
- Vagyoni értékű jogok: 20% - 33%
- Szellemi termékek: várható hasznos élettartam alapján, jellemzően 20% - 50%

A terv szerinti értékcsökkenés megállapítása, elszámolása a jelentős maradványértékkel csökkentett bekerülési érték alapján lineáris leírással történik az üzembe helyezés, használatba vétel napjától. Az értékcsökkenés elszámolására havonta kerül sor a tárgyhónap utolsó napjával.

Negatív üzleti vagy cégértéket a Társaság a könyveiben nem mutat ki.

Tárgyi eszközök

A tárgyi eszközöket beszerzési, előállítási költségen, illetve apportértéken kell állományba venni. A hasznos élettartam, valamint a maradványérték megállapítása amortizálható eszközönként egyedileg történik. A Szt. 3.§ (4) bekezdés 6. pontjában foglaltak szerint a maradványérték nulla is lehet. A 200 ezer forint egyedi beszerzési értéket meg nem haladó tárgyi eszközök értékcsökkenése a használatba vétel időpontjában, egy összegben kerül elszámolásra.

A Társaság mérlegében megjelenő tárgyi eszközöknél a hasznos élettartam megállapítása alapján jellemzően a következő értékcsökkenési kulcsok kerülnek alkalmazásra:

- Épületek és építmények: 2,5%
- Idegen tulajdonú ingatlanon végzett beruházások: 6%
- Műszaki és számítástechnikai berendezések: 14,5% - 33%
- Járművek: 10%-20%
- Bútorok: 10%
- Egyéb berendezések: 14,5% - 33%

A terv szerinti értékcsökkenés megállapítása, elszámolása a jelentős maradványértékkel csökkentett bekerülési érték alapján lineáris leírással történik az üzembe helyezés, használatba vétel napjától.

A terv szerinti értékcsökkenési leírást megváltoztatja a Társaság, amennyiben az eszközöknél az évenként elszámolásra kerülő értékcsökkenés megállapításakor figyelembe vett körülményekben (bruttó érték, hasznos élettartam, rendeltetésszerű használat) lényeges változás következik be. Lényegesnek tekinthető az a változás, amelynek hatására az egyedi eszköz hasznos élettartama legalább (+/-) 2 évvel, de az éves értékcsökkenési leírás összege minimum 1 millió forinttal megváltozik.

A Társaság nem számol el terv szerinti értékcsökkenést azokra az eszközeire, amelyeknek értéke a használat során nem csökken.

Terven felüli értékcsökkenést számol el a Társaság, ha a vagyoni értékű jog a várható leírási időn belül csak korlátozottan vagy egyáltalán nem érvényesíthető, ha a szellemi termék és a tárgyi eszköz hiányzik, megrongálódott vagy megsemmisült, ha az immateriális javak és tárgyi eszközök piaci értéke tartósan és jelentősen alacsonyabb a könyv szerinti értéknél.

Az elszámolt piaci értékelésen alapuló terven felüli értékcsökkenést visszairja, ha az alacsonyabb értékelés okai már nem, vagy csak részben állnak fenn. A Társaság visszairást csak az eszközök év végi értékeléséhez kapcsolódóan számol el.

1.4.4 CÉLTARTALÉK KÉPZÉSI SZABÁLYOK

A Társaság az adózás előtti eredmény terhére céltartalékot képez a várható kötelezettségekre, illetve a várható jövőbeni költségekre.

a. Céltartalék képzés a várható kötelezettségekre

Peres ügyekből származó várható kötelezettségek fedezetére képzett céltartalék.

A le nem zárt peres ügyekből származó várható kötelezettségek fedezetére céltartalék képzésre kerül sor a várható összegben (a perérték és a per várható kimenetelének függvényében meghatározott arány alapján), abban az esetben, ha a mérlegkészítéskor valószínűsíthető, hogy a Társaságnak pénzügyi kötelezettsége keletkezik a jogvita lezárásakor.

b. Hosszú távú munkavállalói juttatásokkal kapcsolatos biztos jövőbeni kötelezettségek fedezetének biztosítására képzett céltartalék

A Társaság céltartalékot képez hosszú távú munkavállalói juttatásokkal kapcsolatos biztos jövőbeni kötelezettségek fedezetének biztosítására. Az így megképzett és beállított céltartalék a Kollektív Szerződés, illetve az Irányítói Életpálya Megállapodáson és jogszabályon alapuló

azon juttatásokat öleli fel, amelyek az Szt. 41. §-a alapján a tárgyévi mérlegfordulónapon valószínű vagy bizonyos, hogy fennállnak, de összegük vagy esedékességük időpontja még bizonytalan.

A céltartalék meghatározása aktuáriusi számítás alapján, a meglévő dolgozói állomány korának és juttatási körének megfelelően, a mintegy 40 éves életpályamodell figyelembevételével történt. A juttatásokra kimutatott biztos jövőbeni kötelezettségek értéke a magyar számviteli előírásoknak megfelelően nem a diszkontált értéken került elszámolásra.

c. Céltartalék képzés várható jövőbeni költségekre

A Társaság céltartalékot képez olyan várható, jelentős költségekre, amelyekről a mérlegfordulónapon feltételezhető vagy bizonyos, hogy a jövőben felmerülnek, de összegük vagy felmerülésük időpontja még bizonytalan és nem sorolhatók a passzív időbeli elhatárolások közé.

A Társaság a fentiek szerint meghatározott jogcímenek képzett valamennyi céltartalékot mérlegkészítéskor – a rendelkezésre álló információk alapján – értékhatártól függetlenül felülvizsgálja, és a felülvizsgálat eredménye alapján értéküket aktualizálja.

1.4.5 VÁLTOZÁSOK A SZÁMVITELI POLITIKÁBAN

2020.01.01-től a Társaság az Szt. módosítással összhangban a vagyoni értékű jogok, szellemi termékek, tárgyi eszközök használatbavételekor egy összegben elszámolható értékcsökkenési leírást 200 ezer forintban állapítja meg.

A Társaság 2020.01.01-től a kísérleti fejlesztés közvetlen költségeit aktiválja, amennyiben a kísérleti fejlesztéssel kapcsolatban az alábbi feltételek bizonyíthatóan fennállnak:

- az immateriális eszköz műszakilag kivitelezhető, felhasználásra vagy értékesítésre alkalmas lesz;
- a szándék az immateriális eszköz befejezésére és felhasználására vagy értékesítésére;
- a Társaság képessége az immateriális eszköz felhasználására vagy értékesítésére;
- az immateriális eszköz a jövőben gazdasági hasznot eredményez;
- megfelelő műszaki, pénzügyi és egyéb források elérhetőek a fejlesztés befejezéséhez;
- az immateriális eszköz fejlesztésének költségei megbízhatóan mérhetőek.

II. Specifikus Rész

2.1 Mérleghez kapcsolódó kiegészítések

2.1.1 TÁRGYI ESZKÖZÖK ÉS IMMATERIÁLIS JAVAK

Immateriális javak

adatok eFt-ban

Megnevezés	2019.12.31	2020.12.31	Változás %
Kísérleti fejlesztés aktivált értéke	0	208 737	-
Vagyoni értékű jogok	9 565 523	11 573 249	21%
Szellemi termékek	38 368	57 389	50%
Immateriális javakra adott előleg	15 005	0	-100%
Immateriális javak	9 618 896	11 839 375	23%

Az immateriális javak részletes állományváltozását a **4.2. sz. melléklet** tartalmazza.

A Társaság 2020. üzleti évtől a kísérleti – fejlesztés aktivált értéke soron mutatja be a megkezdett, de az üzleti év mérlegfordulónapjáig be nem fejezett kísérleti fejlesztés – jövőben várhatóan megtérülő – közvetlen költségeit. A legjelentősebb kísérleti-fejlesztés a MATIAS légiforgalmi irányító rendszer tesztelését és kiértékelését megjelenítő, újdonság tartalommal bíró alkalmazás 183 millió forint értékű folyamatban lévő fejlesztése.

A Társaság a vagyoni értékű jogok között mutatja be azon tevékenységét segítő szoftvereket is, melyek tulajdonjogával nem rendelkeznek. Legjelentősebb ezek közül a MATIAS légiforgalmi irányító szoftver-rendszer, mely folyamatos fejlesztés által az európai jogszabályi követelményeknek megfelel és Európa egyik legfejlettebb légiforgalmi irányító rendszere.

A vagyoni értékű jogok nettó értéke 21%-kal, 2.008 millió forinttal növekedett, a 4.019 millió forint értékben megvalósult beruházások, valamint a 2.011 millió forint értékben elszámolt értékcsökkenési leírás eredményeképp. A legjelentősebb tárgyévi fejlesztés a MATIAS rendszer legújabb verziójának 2.847 millió forint értékű beszerzése.

A szellemi termékek nettó értéke 50%-os növekedést mutat, mely változás összetevői a 72 millió forint értékű új beszerzés, illetve az 53 millió forint értékben elszámolt terv szerinti értékcsökkenés. Jelentősebb aktiválások:

- 46 millió forint értékben tananyagok és gyakorlatírások
- 14 millió forint értékben LTE tanulmány.

Az Immateriális javak mérlegértékében szereplő főbb befejezetlen fejlesztések:

2020. december 31-én folyamatban lévő fejlesztések

adatok eFt-ban

Befejezetlen beruházások állománya	2019.12.31	2020.12.31
1. MATIAS rendszer fejlesztése	2 544 993	5 392 285
2. ANS III hangkommunikációs és hangrögzítő rendszer	0	251 287
3. Megkezdett, de be nem fejezett kísérleti-fejlesztés aktivált értéke	0	208 737
4. ATM Backup Build 1. fázis (drón) fejlesztés	0	192 360
5. LHBP optikai hálózat	48 853	48 853
6. Egyéb még nem aktivált immateriális javak	3 440	35 069
7. Új szolgálatvezénylési rendszer fejlesztése	280	27 983
8. Project Service Automation rendszer	0	14 876
9. AIM rendszer bővítése	10 519	10 519
10. Internet Briefing 2.0	36 649	0
11. Központi felügyeleti rendszer kiépítése	19 983	0
IMMATERIÁLIS JAVAK FEJLESZTÉSEI	2 664 717	6 181 969

Tárgyi eszközök

adatok eFt-ban

Megnevezés	2019.12.31	2020.12.31	Változás %
Ingatlanok és kapcsolódó vagyoni értékű jogok	7 433 912	6 991 323	-6%
Műszaki berendezések, gépek, járművek	5 126 523	4 354 637	-15%
Egyéb berendezések, felszerelések, járművek	2 595 962	3 109 448	20%
Beruházások, felújítások	306 821	2 159 700	604%
Beruházásokra adott előleg	18 770	7 000	-63%
Tárgyi eszközök	15 481 988	16 622 108	7%

A tárgyi eszközök nettó értéke 7%-os növekedést mutat a 2019. december 31-hez viszonyítva. A növekedés főként a befejezetlen beruházások állományában, valamint az egyéb berendezések nettó értékében következett be.

A Tárgyi eszközök részletes állományváltozásait a **4.3. sz. melléklet** tartalmazza.

A Társaság üzembe helyezett eszközeire kizárólag lineáris módszerrel számol el tervek szerinti értékcsökkenési leírást. A tárgyévben tárgyi eszközökre elszámolt értékcsökkenési leírás értéke 2.695 millió forint.

Ingatlanok

A Társaság alapításakor az irányításhoz használt épületeit és építményeit a Kincstári Vagyon Igazgatóságtól vagyonkezelési szerződés alapján vagyonkezelésbe kapta. A Társaság a kincstári vagyon részét képező eszközöket vagyonkezelésbe vételkor az egyéb hosszú lejáratú kötelezettségek között kimutatott 4.558.395 ezer forint kötelezettséggel szemben vette állományba.

A Társaságnak a vagyonkezelési szerződése és a 254/2007. (X.4.) az állami vagyonnal való gazdálkodásról szóló kormányrendelet alapján a fennálló hosszú lejáratú kötelezettség és a vagyonkezelte eszközök nettó értékének különbözetéig visszapótlási kötelezettsége keletkezett.

Ebben 2013. június 28. hatállyal az Állami Vagyonról szóló 2007. évi CVI. törvény módosulása változást hozott, miszerint az alapfeladatként vagy főtevékenységként közfeladatot ellátó vagyonkezelő a visszapótlási kötelezettség teljesítése alól a törvény erejénél fogva mentesül. Ennek eredményeképpen a Társaságnál a 2013. június 28-tól elszámolt értékcsökkenés összegével párhuzamosan keletkező új visszapótlási kötelezettség értéke elengedett kötelezettségnek minősül, azt a Társaság a hosszú lejáratú kötelezettség csökkentésével szemben az egyéb bevételek között mutatja ki.

Az MNV Zrt. felé fennálló hosszú lejáratú kötelezettség értéke 2020. december 31-én 3.001.278 ezer forint, a kincstári vagyon részét képező, vagyonkezelésben lévő eszközök záró bruttó értéke 7.011.995 ezer forint, záró nettó értéke 3.275.030 ezer forint. (Évközi mozgásaikat a **4.3. sz. mellékletben** mutatjuk be részletesen.)

A 2020. évben keletkező visszapótlási kötelezettség elengedése miatt elszámolt egyéb bevétel értéke: 289.616 ezer forint.

Az ingatlanok nettó értéke 6%-os csökkenést mutat. Ennek oka, hogy az eszközcsoportra tárgyévben elszámolt 635 millió forint értékcsökkenési leírás meghaladta a tárgyévben aktivált fejlesztések 198 millió forintos értékét. 90 millió forint értékben a saját ingatlanok fejlesztése, 108 millió forint értékben pedig a vagyonkezelésbe vett ingatlanokon végzett beruházások aktiválása történt meg, melyek közül a legnagyobb tételek:

- ANS I épület homlokzati kőburkolat felújítása 26 millió forint,
- kőrishgyi radarállomás szennyvízrendszer felújítása 13 millió forint,
- püspökladányi radarállomás szennyvízrendszer felújítása 13 millió forint.

Műszaki Berendezések

A műszaki berendezések, gépek, járművek nettó értéke 15%-os csökkenésének oka, hogy az eszközcsoportra elszámolt 1.127 millió forint tárgyévi értékcsökkenési leírással szemben az aktivált beruházások értéke 356 millió forint volt, így a műszaki berendezések nettó értéke 5.126 millió forintról, 4.355 millió forintra csökkent. A tárgyévben aktivált jelentősebb beruházások:

- a légiforgalmi irányítás képzéséhez használt miniMATIAS rendszerhez beszerzett szerverek 181 millió forint,
- monitorok 50 millió forint,
- multiplexerek 42 millió forint,
- rádió adó-vevők 19 millió forint.

Egyéb Berendezések

Az egyéb berendezések, gépek, járművek nettó értéke 20%-os növekedést mutat, melynek oka a 933 millió forint éves terv szerinti értékcsökkenési leírás mellett aktivált összesen 1.447 millió forint értékű eszköz. 2020-ban történt jelentősebb aktiválások:

- hálózati eszközök 535 millió forint,
- szerverek és munkaállomások 416 millió forint,
- vállalati informatikai eszközök 121 millió forint.

Befejezetlen Beruházások

A tárgyi eszközökön végzett befejezetlen beruházások értéke 1.853 millió forint növekedést mutat 2019. december 31-hez képest, melynek oka, hogy a folyamatosan végzett beruházási tevékenység – 3.862 millió forint – mellett 2020-ban 2.002 millió forint értékű beruházás került

aktiválásra. 2020. december 31-én még folyamatban lévő, nem aktivált tárgyi eszköz beruházások értéke a következő:

2020. december 31-én folyamatban lévő beruházások

adatok eFt-ban

Befejezetlen beruházások állománya	2019.12.31	2020.12.31
1. MATIAS rendszer hardver elemei	220	771 594
2. ANS III hangkommunikációs és hangrögzítő rendszer	290	591 840
3. Irányítóterem felújítása	122 011	463 324
4. Egyéb ingatlanokon végzett beruházások	164 355	158 548
5. Rádió iránymérő hálózat kialakítása	0	106 146
6. Jotron rádiók átalakítása VoIP üzemre	18 450	38 330
7. Kliensoldali eszközök	0	20 715
8. Egyéb beruházások	1 495	9 203
TÁRGYI ESZKÖZÖK BEFEJEZETLEN BERUHÁZÁSAI	306 821	2 159 700

2.1.2 BEFEKTETETT PÉNZÜGYI ESZKÖZÖK

Befektetett pénzügyi eszközök között kimutatásra kerül a HungaroControl Zrt. tartós részesedése kapcsolt vállalkozásban, egyéb tartós részesedése, valamint a hosszú lejáratra befektetett pénzügyi eszközök összege.

Egyéb tartósan adott kölcsön soron az éven túli lejáratú bankbetétek jelennek meg. A tartós hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok között az éven túli lejáratú állampapírok kerülnek bemutatásra. (A rövid lejáratú pénzügyi befektetések bemutatása a 2.1.5. pontban történik.)

Befektetett pénzügyi eszközök

adatok eFt-ban

Megnevezés	2019.12.31	2020.12.31	Változás %
Tartós részesedés kapcsolt vállalkozásban	6 370	6 370	0%
Egyéb tartós részesedés	1 983	2 191	10%
Egyéb tartósan adott kölcsön	3 850 000	0	-100%
Tartós hitelviszonyt megtestesítő értékpapír	5 935 657	2 134 541	-64%
Befektetett pénzügyi eszközök	9 794 010	2 143 102	-78%

Tartós részesedés kapcsolt vállalkozásban

Az Entry Point Central Korlátolt Felelősségű Társaság (EPC Kft.) a HungaroControl Zrt. és a svéd Entry Point North AB közös vezetőségű vállalata, mely a légitforgalmi irányító szakszemélyzet alapképzését végzi. Adatait az alábbi táblázat tartalmazza:

EPC Kft.		adatok eFt-ban	
	Adatok	2019.12.31	2020.12.31
Gazdasági társaság neve	Entry Point Central Kft.		
Székhelye:	1185 Budapest Igló u. 33-35.		
Alapítás:	2011. május 26.		
Tőkeszerkezet:	Saját tőke (eFt)	129 531	110 807
	Jegyzett tőke (eFt)	3 000	3 000
	Tőketartalék	10 000	10 000
	Eredménytartalék	70 206	66 531
	Adózott eredmény	46 325	31 276
Tulajdonosok részesedés aránya:	HungaroControl Zrt.	49%	49%
	Entry Point North AB	51%	51%

A HungaroControl Zrt. tulajdonosi részesedése az EPC Kft.-ben 49%, mindazonáltal a társasági szerződés alapján a jogokat a két tulajdonos egyenlő arányban gyakorolja, így az EPC Kft. közös vezetőségű vállalkozásnak minősül. A Társaság a Szt. 119. § 2) bekezdésében adott felmentési lehetőséggel élve nem készít konszolidált beszámolót, mivel a társasági beszámoló az EPC Kft. konszolidálásba történő bevonása nélkül is megbízható és valós képet ad a csoport vagyoni, pénzügyi, jövedelmi helyzetéről.

Egyéb tartós részesedés

A „FAB CE Aviation Services Ltd.” a HungaroControl Zrt, valamint az osztrák, a cseh, a horvát, a szlovák és a szlovén légitforgalmi szolgáltatóval közösen alapított vállalat. A közös vállalat feladata a FAB CE Program végrehajtásának támogatása, a régió közös légiközlekedési projektjeinek menedzselése. A vállalat törzstőkéje: 36.000 euró, melyből a HungaroControl Zrt. részesedésének értéke: 6.000 euró, a mérlegben 2020. december 31-én 2.191 ezer forint. A vállalat székhelye: Szlovénia, Ljubjanai Repülőtér, Zgornij Brnik 130 N, 4210 Brnik. A HungaroControl Zrt. tulajdonosi részesedése 16,67%, a hat tulajdonos a jogokat részesedésük arányában gyakorolja.

Egyéb tartósan adott kölcsön

Az egyéb tartósan adott kölcsönök között a hosszú lejáratra lekötött bankbetétek jelennek meg. A 3,85 milliárd forintnyi csökkenés oka, hogy a Társaság által 2019 során kihelyezett hosszú (kétéves) lejáratú bankbetétek időközben rövid lejáratúvá váltak, így 2020.12.31-én a pénzeszközök között szerepelnek (Pénzeszközök **2.1.6**).

Tartós hitelviszonyt megtestesítő értékpapír

A „Tartós hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok” között az éven túli lejáratú állampapír befektetések kerülnek bemutatásra. Az éven túli lejáratú állampapír befektetések az „Egyéb tartósan adott kölcsönök” között bemutatott bankbetét befektetésekkel együtt mutatják a Társaság hosszú távon befektetett pénzeszközeit, melyek összességében 9,8 milliárd forintról 2,1 milliárd forintra, 7,7 milliárd forinttal csökkentek. A csökkenés, az „Egyéb tartósan adott

kölcsön” pontban leírt 3,85 milliárd forintnyi változáson túl, a következő két okra vezethető vissza:

Egyrészt a 2019. év végén fennálló 5,9 milliárd forintos értékpapír állomány időközben rövid lejáratúvá vált, így az értékpapírok közt szerepel. (Értékpapírok **2.1.5**)

Másrészt a Társaság 2020. év során befektetéseket eszközölt az Irányítói Életpálya Megállapodásban szereplő kötelezettségekkel kapcsolatban, amelyek lejáratú szerkezete a vállalt kötelezettségek várható időpontjához igazodik. A hosszú lejáratú állampapírokon kívül, rövid lejáratú értékpapírokba és rövid lejáratú bankbetétekbe kerültek az összegek befektetésre.

Az Irányítói Életpálya Megállapodás bemutatása a **2.1.9** pontban történik.

A befektetés összetételét az alábbi táblázat tartalmazza.

Irányítói Életpálya Megállapodás befektetései

adatok eFt-ban

Megnevezés	2019.12.31	2020.12.31	Változás %
Tartós hitelviszonyt megtestesítő értékpapír	0	2 134 541	-
Diszkont kincstárjegyek	0	50 447	-
Forintban lekötött betétek	0	139 500	-
Forint elszámolási betétszámla	0	4 779	-
Befektetések összesen	0	2 329 267	-

2.1.3 KÉSZLETEK

Készletek

adatok eFt-ban

Megnevezés	2019.12.31	2020.12.31	Változás %
Tartalék alkatrészek	168 317	191 451	14%
Befejezetlen termelés	49 475	0	-100%
Egyéb anyagok	63 038	45 712	-27%
Közvetített szolgáltatások	0	0	-
Készletek	280 830	237 163	-16%

A készletek 2020. december 31-i záró állománya 16%-os csökkenést mutat, amelynek fő oka a befejezetlen termelés 49.475 ezer forintos csökkenése. A befejezetlen termelés soron bemutatott saját fejlesztésű repülési eljárások 2020-ban átadásra kerültek. A Társaság az egyéb anyagok között jeleníti meg a működéséhez beszerzett és raktározott készleteket.

A Társaság 2020. év során az Egyéb anyagok között szereplő szerverekre 7.426 ezer forint, a raktári készletekre 4.987 ezer forint értékvesztést számolt el.

2.1.4 KÖVETELÉSEK

Követelések

adatok eFt-ban

Megnevezés	2019.12.31	2020.12.31	Változás %
Vevők	6 013 187	4 209 619	-30%
Követelések kapcsolt vállalkozással szemben	194	12 106	6140%
Egyéb követelések	1 289 194	1 095 371	-15%
Származékos ügyletek pozitív értékelési különbözete	167 545	221 492	32%
Követelések	7 470 120	5 538 588	-26%

A Társaság követeléseit a Vevőkkel szembeni követelések, a Kapcsolt vállalkozásokkal szembeni követelések, az Egyéb követelések, valamint a Társaság fedezeti céllal kötött Származékos ügyleteinek pozitív értékelési különbözet mérlegsorok alkotják.

A Társaság követeléseinek 26%-os csökkenése egyrészt a Vevők értékének 30%-os, 1.803.568 ezer forint összegű csökkenésére, a Származékos ügyletek pozitív értékelési különbözetének 53.947 ezer forint értékű növekedésére, a kapcsolt vállalkozásokkal szembeni követelések 11.912 ezer forint összegű növekedésére valamint az Egyéb követelések 193.823 ezer forint összegű csökkenésére vezethető vissza.

A Követelések egyes tételeit az alábbiakban mutatjuk be részletesen:

Vevők

adatok eFt-ban

Megnevezés	2019.12.31	2020.12.31	Változás %
Belföldi vevők	30 644	6 201	-80%
Belföldi vevők értékvesztése	-25 576	0	-100%
Nettó belföldi vevők	5 068	6 201	22%
Külföldi vevők	7 032 499	5 456 847	-22%
Külföldi vevők értékvesztése	-1 024 380	-1 253 429	22%
Nettó külföldi vevők	6 008 119	4 203 418	-30%
VEVŐKÖVETELÉSEK ÖSSZESEN	6 013 187	4 209 619	-30%

A Belföldi vevők között megjelenő vevőkövetelések értékében az egyéb értékesítésekből származó követelések jelennek meg. A mérlegben a vevőkövetelések a megképzett értékvesztés állománnyal csökkentve kerülnek kimutatásra.

A Társaság külföldi vevőállományának több mint 99%-át a légitársaságokkal szemben fennálló légiforgalmi díjkövetelések jelentik, a következő táblázatban részletezettek szerint:

Légitársaságokkal szembeni követelések

Megnevezés	EUR	eFt	Záróárfolyam
Eurocontrol követelésállomány 2019.12.31	20 071 534,98	6 634 044	330,52
2019.12.31-ig elszámolt értékvesztés	-1 997 294,16	-660 146	330,52
Eurocontrol Nettó követelés 2019.12.31.	18 074 240,82	5 973 898	330,52
Eurocontrol követelésállomány 2020.12.31	13 662 224,84	4 988 488	365,13
2020.12.31-ig elszámolt értékvesztés	-2 222 124,27	-811 364	365,13
Eurocontrol Nettó követelés 2020.12.31.	11 440 100,57	4 177 124	365,13

A légiforgalmi díjkövetelések mérlegben kimutatott értékének 30%-os csökkenését több, különböző irányú hatás eredményezte:

- Az év végi nyitott állomány legjelentősebb részét képező, a novemberi-decemberi repülésekből származó fizető forgalom szolgáltatási egység száma (service unit – SU) a COVID-19 járványhelyzet miatt csökkent minden üzletágban. A forgalom elemzése a 2.2.1 pontban kerül bemutatásra.
- A kiszámlázáshoz használt éves egységdíjak a meghatározó két üzletágban (ENR és TNC) csökkentek, míg KFOR üzletágban növekedtek 2019-hez képest.
- A követelések euróban kimutatott értéke az előbbieket, továbbá a forint/euró árfolyam gyengülése miatt (mely az euróban kifejezett egységdíjak csökkenését eredményezte) 37%-kal csökkent.
- Az En Route és KFOR üzletágban növekedésként hatott, hogy a 2020. március, április és május havi repülésekből származó követelések fizetési határidejét el kellett halasztani 2021 február, május, augusztus hónapokra.
- A forintban kifejezett követelés értékének növekedésként hatott továbbá az év végi értékeléshez használt euró árfolyam változása, amely 2019-el ellentétben az év végén nyitott vevőállomány számlázáskori értékéhez képest döntő többségében magasabb volt 2020-ban.

Az év végi, le nem járt követelések kiszámlázási alapját képező november-decemberi légiforgalmi irányítási szolgáltatási egységek (SU) száma és a kiszámlázáshoz használt éves forint egységdíjak a következőképpen alakultak az egyes üzletágakban:

Nov.-dec. forgalom (SU)	2019.	2020.	Változás
En Route	462 704,03	171 366,78	-62,96%
TNC	12 958,06	2 322,33	-82,08%
KFOR	323 915,27	140 220,77	-56,71%
Éves Forint Egységdíj	2019.	2020.	Változás
En Route	9 765,46	9 125,45	-6,55%
TNC	86 505,97	76 548,84	-11,51%
KFOR	454,99	504,09	10,79%

Az év végén még nyitott, le nem járt novemberi-decemberi követelések szolgáltatási egységben vizsgált értéke 61%-kal alacsonyabb, mint az előző év végi érték.

A légitársasági követelések mérlegben kimutatott értékét jelentősen befolyásolja a kétes követelésekre képzett értékvesztés állománya. Az év során az Eurocontrol javaslatára a légitársasági követelések közül kivezetésre került 108.971 euró értékű behajthatatlan követelés, amelyekre a korábbi években 100%-ban értékvesztés került már elszámolásra. Továbbá, az Eurocontrol hatékony követeléskezelésének köszönhetően 106.070 euró értékben folyt be korábban értékvesztett követelés, így az értékvesztés állomány befolyás miatti kivezetésének összege 215.041 euró. 2020 végén a vevők minősítése alapján további 440.324 euró értékvesztés került elszámolásra. Így a légitársasági követelésekre elszámolt értékvesztés értéke 2.222.124 euróra változott. Összefoglalva, a lejárt és minősített vevői követelésekre megképzett értékvesztés állománya a következők szerint alakult:

Légitársasági követeléseken elszámolt értékvesztés

adatok eFt-ban

Légitársasági követeléseken elszámolt értékvesztés	EUR	eFt	Záróárfolyam
2019. évi záró állomány	1 997 294,16	660 146	330,52
2020. évi feloldás	-452,23		
2020. évi kivezetés	-215 041,36		
2020. évi képzés	440 323,70		
2020. évi záró értékvesztés állomány	2 222 124,27	811 364	365,13

Egyéb követelések bemutatása

adatok eFt-ban

Megnevezés	2019.12.31	2020.12.31	Változás %
Általános forgalmi adó követelés	729 067	801 812	10%
Egyéb (adók, egyéb különféle követelés, előleg)	303 438	59 078	-81%
Társasági adó elszámolása	186 300	116 562	-37%
TNC elszámolásból eredő, Eurocontrollal szembeni követelés	36 639	1 776	-95%
Helyi adók elszámolása	21 450	101 219	372%
Kifizetőhely TB-vel szembeni elszámolási számla	12 208	12 879	5%
Külföldön felszámított adó elszámolásából követelés	92	2 045	2123%
Egyéb követelések	1 289 194	1 095 371	-15%

Az egyéb követelések értéke 2019. december 31-hez viszonyítva 194 millió forinttal csökkent. Ennek egyik oka, hogy az egyéb szolgáltatásokra adott előleg állománya 244 millió forinttal csökkent 2019. december 31-hez képest. A társasági adó előleg fizetési kötelezettség törlése további 70 millió forint csökkenést eredményezett, ugyanakkor a helyi adókban keletkezett túlfizetés 80 millió forint, az ÁFA túlfizetés pedig 73 millió forint növekedést mutatott.

Származékos ügyletek pozitív értékelési különbözete

A rövid lejáratú követelések között kimutatott „Származékos ügyletek pozitív értékelési különbözete” a 2020. december 31-én nyitva álló cashflow fedezeti ügyleteink mérlegfordulónapi pozitív valós értéke, mely a saját tőkén belül megjelenő „Cashflow fedezeti ügyletek valós érték értékelési tartalékkal” szemben kerül elszámolásra az Szt. 59/E. § értelmében. A fedezeti ügyletek, mint mérlegben kívüli tételek, részletes bemutatása a **3.1.1.** pontban található.

2.1.5 ÉRTÉKPAPÍROK

Értékpapírok

adatok eFt-ban

Megnevezés	2019.12.31	2020.12.31	Változás %
Diszkont kincstárjegyek	0	50 447	-
Államkötvények	15 867 344	7 621 938	-52%
Értékpapírok	15 867 344	7 672 385	-52%

A banki partnerkockázat mérséklése érdekében a Társaság a rövid távú finanszírozáshoz nem szükséges pénzeszközök jelentős részét különböző hosszú és rövid lejáratú Magyar Államkötvényekbe fektette. Az év végén meglévő rövid lejáratú állampapír állomány 7.672 millió forint, amely 2019. december 31-i állományhoz képest 52%-os csökkenést mutat. Ennek fő oka, hogy a 2019. év végén fennálló teljes értékpapír állomány 2020. év folyamán lejárt és ezek újra befektetése csak részben valósulhatott meg a járvány miatt a működéshez szükséges pénzeszköz igény miatt. Másfelől az értékpapírok állományának növekedéséhez vezetett, hogy a 2019. december 31-én még hosszú lejáratúként a Befektetett pénzügyi eszközök között kimutatott állampapírok időközben rövid lejáratúvá váltak, így a rövid lejáratú értékpapírok között szerepelnek.

2.1.6 PÉNZESZKÖZÖK

Pénzeszközök

adatok eFt-ban

Megnevezés	2019.12.31	2020.12.31	Változás %
Pénztár, csekkek	1 338	1 221	-9%
Pénztár	1 338	1 221	-9%
Bankbetétek	12 199 719	9 641 366	-21%
Forint elszámolási betétszámla	3 573 802	3 762 786	5%
Forintban lekötött betétek	8 550 000	5 089 500	-40%
Deviza elszámolási betétszámla	66 464	778 637	1072%
Devizában lekötött betétek	9 453	10 443	10%
Pénzeszközök	12 201 057	9 642 587	-21%

A rendelkezésre álló pénzeszközállomány kimutatott csökkenése a bázis évhez képest 2.558 millió forint, amelynek fő oka, a forintban lekötött betétek 40%-os csökkenése. A forintban lekötött betétek csökkenését eredményezte, hogy a Társaság által 2019 végén rövid lejáratra lekötött bankbetétek 2020-ban lejártak 8.550 millió forint összegben. Növekedésként hatott egyrészt az, hogy 2019. december 31-én a befektetett pénzügyi eszközök között kimutatott hosszú lejáratú bankbetétek időközben rövid lejáratúvá váltak 3.850 millió forint összegben, másrészt az év végi rövid lejáratú betételekötések is növelték az állományt 1.240 millió forint értékben.

A befektetett pénzügyi eszközök, az értékpapírok és a pénzeszközök állományának összesen 18,4 milliárd forintos (a 2020. év során eszközölt 2,3 milliárd forint IÉM befektetés hatását kiszűrve 20,7 milliárd forintos) csökkenése elsődlegesen a COVID-19 világvárvány hatását tükrözi. A Társaság a válság előtt benyújtott teljesítménytervben meghatározott egységdíjakon

a tervezettet jelentősen alul múltó árbevételt realizált, így korábbi befektetései egy részének felhasználására kényszerült.

A Társaság Számviteli törvény szerinti, **2020. évi Cashflow kimutatását a 4.1. sz. melléklet** tartalmazza.

2.1.7 AKTÍV IDŐBELI ELHATÁROLÁSOK

A Társaság 2019. és 2020. december 31-i aktív időbeli elhatárolás állománya a következő:

Aktív időbeli elhatárolások

adatok eFt-ban

Megnevezés	2019.12.31	2020.12.31	Változás %
Bevételek aktív időbeli elhatárolása	5 523 677	11 697 110	112%
Elszámolási egyenlegek	4 265 914	10 183 972	139%
Felmentett repülések	582 912	919 429	58%
Kamat elhatárolások	214 300	102 185	-52%
Bevételek egyéb aktív elhatárolásai	460 551	491 524	7%
Költségek, ráfordítások aktív időbeli elhatárolása	1 275 557	1 180 072	-7%
Költségek, ráfordítások elhatárolása	1 275 557	1 180 072	-7%
Aktív időbeli elhatárolások	6 799 234	12 877 182	89%

Az aktív időbeli elhatárolások tételeinek magyarázata:

Az aktív időbeli elhatárolások 89%-os növekedésének fő oka az „alulfinanszírozás” típusú költségalap elszámolási egyenlegek összértékének növekedése. Amint azt az alábbi táblában is bemutatjuk, 2020. év során az előző években megképzett alulfinanszírozási egyenlegek összesen 2.196 millió forint értékben kerültek feloldásra, azaz a 2020. évi egységdíjakban visszatérítésre (2018. év során megképzett alulfinanszírozási egyenlegek), míg a 2020-ban a különböző jogcímenek megképzett alulfinanszírozási egyenleg értéke összesen 8.114 millió forint, amely a jövőbeni egységdíjakban kerül majd visszatérítésre. A 2020. év összesített költségalap finanszírozási pozíciója 17.107 milliárd forint alulfinanszírozási egyenleget mutat (részletesen a **2.2.1.** pontban). A 2020. évben keletkező alulfinanszírozási egyenlegek alapvető oka, hogy a 2020-as kiszámlázás jelentősen elmarad a 2020-ban felmerült, megtérítendő tény költségek és az elszámolási szabályok szerint 2020-ban visszaadandó felülfinanszírozások egyenlegétől.

Az aktív időbeli elhatárolások között megjelenő, alulfinanszírozásból származó költségalap elszámolási egyenlegek 2020. évi alakulása a következő táblázatban kerül bemutatásra:

Költségalapok alulfinanszírozás típusú elszámolási egyenlegei

adatok eFt-ban

Megnevezés	2019.12.31	2020. évi feloldás	2020. évi képzés	2020.12.31
2016. évi Útvonal elszámolási egyenleg	67 224	0	0	67 224
2018. évi Útvonal elszámolási egyenleg	1 836 307	-1 836 307	0	0
2018. évi TNC elszámolási egyenleg	359 262	-359 262	0	0
2019. évi Útvonal elszámolási egyenleg	1 696 561	0	0	1 696 561
2019. évi TNC elszámolási egyenleg	283 551	0	0	283 551
2019. évi Koszovó elszámolási egyenleg	23 009	0	0	23 009
2020. évi Útvonal elszámolási egyenleg	0	0	6 286 798	6 286 798
2020. évi TNC elszámolási egyenleg	0	0	1 191 872	1 191 872
2020. évi Koszovó elszámolási egyenleg	0	0	634 957	634 957
Elszámolási egyenlegek	4 265 914	-2 195 569	8 113 627	10 183 972

A kiegészítő melléklet **1.2 pontjában** részletesen bemutattuk az **Eurocontrol speciális elszámolási rendszerét**, illetve a velejáró speciális elszámolási egyenlegek keletkezésének okát. A **2.2.1 pontban** pedig részletesen bemutatjuk a 2020. évben feloldásra, illetve megképzésre került elszámolási egyenlegeket.

Felmentett repülések elhatárolt bevétele

adatok eFt-ban

Megnevezés	2019.12.31	2020. évi feloldás	2020. évi képzés	2020.12.31
2018. évi felmentett repülések	263 813	-263 813	0	0
2019. évi felmentett repülések	319 099	-26 837	0	292 262
2020. évi felmentett repülések	0	0	627 167	627 167
Felmentett repülések összesen	582 912	-290 650	627 167	919 429

A léginavigációs szolgálatok közös díjszámítási rendszerének létrehozásáról szóló 1794/2006/EK rendelet 9. cikk (4) bekezdése, illetve az azt követő 391/2013/EU bizottsági rendelet 10. cikk (5) bekezdése alapján a tagállamok biztosítják a léginavigációs szolgáltatók számára a léginavigációs díjak fizetése alól mentességet élvező repülésekkel kapcsolatban felmerült költségeinek megtérülését.

A 1086/2010. (IV.9.) Kormányhatározat a magyar légtér igénybevételéért fizetendő díjak fizetésével és a léginavigációs szolgálat biztosításának költségeivel összefüggő feladatokat szabályozza. A nevezett kormányhatározat alapján a n. év felmentett repüléseinek díját n+2. évben kell megtérítenie az érintett Minisztériumoknak.

A felmentett repülések díjszámítása az Eurocontrol által megküldött szolgáltatási egység számok alapján az auditált költségalap elszámolás során keletkező egy szolgáltatási egységre jutó költségek figyelembevételével történt.

A felmentett repülésekből nyitva álló költségtérítési igények közül 290.650 ezer forint 2020-ban befolyt. A 2019. évi elszámolás során megállapított, díjfizetés alól felmentett repülések költségeinek megtérítése a 1086/2010. (IV.9.) Kormányhatározat alapján 2021-ben, a 2020. évi díjfizetés alól felmentett repülések költségeinek megtérítése pedig 2022-ben esedékes.

A felmentett repülések egyéb bevételként elszámolt összege 2019 és 2020 év vonatkozásában a következő táblázatban felsorolt jogcímek szerint történt:

Felmentési jogcímek	2019.		2020.	
	Repülési egység	Érték (ezer Ft)	Repülési egység	Érték (ezer Ft)
Útvonalirányítás – jogcímenként				
Körrepülések	590,61	5 699	260,71	5 110
Két tonna alatti légitársaságok	334,24	3 225	305,25	5 984
Tagállamok Katonai repülései	7 795,44	75 218	8 798,64	172 467
Navigációs berendezések kalibrálása	7,50	72	14,18	278
Kutató-Mentő repülések	0,89	9	0,00	0
Diplomáciai repülések	2 252,86	21 738	949,45	18 611
VFR (Látvarepülés)	35,33	341	24,50	480
Nem tagállamok mentesített katonai repülései	17 884,53	172 567	18 151,14	355 792
Egyéb	0,00	0	0,00	0
Útvonalirányítás- Felmentett repülések	28 901,40	278 869	28 503,87	558 722
Terminálirányítás – jogcímenként				
Körrepülések	88,24	5 998	92,32	15 160
Két tonna alatti légitársaságok	1,56	106	1,76	289
Tagállamok Katonai repülései	372,82	25 344	277,72	45 607
Navigációs berendezések kalibrálása	3,00	204	0,00	0
Kutató-Mentő repülések	0,00	0	0,00	0
Diplomáciai repülések	75,01	5 099	28,27	4 642
VFR (Látvarepülés)	0,12	8	0,00	0
Nem tagállamok mentesített katonai repülései	47,82	3 251	13,96	2 292
Egyéb	3,24	220	2,77	455
Terminálirányítás - Felmentett repülések	591,81	40 230	416,80	68 445
Felmentett repülések összesen	29 493,21	319 099	28 920,67	627 167

Kamat elhatárolások

adatok eFt-ban

Megnevezés	2019.12.31	2020. évi feloldás	2020. évi képzés	2020.12.31
2019. évet érintő kamat elhatárolások	214 300	-214 300	0	0
2020. évet érintő kamat elhatárolások	0	0	102 185	102 185
Kamat elhatárolások	214 300	-214 300	102 185	102 185

Az év végén elhatárolt kamatbevételek 2019. december 31-én 214 millió forint, 2020. december 31-én 102 millió forint értékben kerültek bemutatásra. Ezen összegek a pénzügyi befektetések időarányosan járó, de még nem kifizetett kamatát jelentik.

Bevételek egyéb aktív elhatárolásai

adatok eFt-ban

Megnevezés	2019.12.31	2020. évi feloldás	2020. évi képzés	2020.12.31
2019. évet érintő elhatárolások	460 551	-460 551	0	0
2020. évet érintő elhatárolások	0	0	491 524	491 524
Bevételek egyéb aktív elhatárolásai	460 551	-460 551	491 524	491 524

A 2020. december 31-én megjelenő 492 milliós egyenlegben a 2020-ra még járó, de a mérleg fordulónapig ki nem számlázott árbevétel, továbbá a mérlegkészítésig pénzügyileg rendezett egyéb bevétel valamint az Szt. 33. § (7) szerinti uniós támogatások még el nem számolt bevétele (464 millió forint) jelenik meg. A kapott támogatásokról bővebben a **3.4 pontban** írunk.

Költségek, ráfordítások elhatárolása

adatok eFt-ban

Megnevezés	2019.12.31	2020. évi feloldás	2020. évi képzés	2020.12.31
Anyagjellegű ráfordítások	1 197 051	-1 197 051	1 101 207	1 101 207
Személyi jellegű ráfordítások	78 506	-78 506	78 865	78 865
Költségek, ráfordítások elhatárolása	1 275 557	-1 275 557	1 180 072	1 180 072

Az anyagjellegű ráfordítások között azok a költségek szerepelnek, melyek tárgyidőszakban kerültek számlázásra, de következő időszakok költségeit terhelik. Ilyenek többek között a folyóirat előfizetések, on-line szolgáltatások, ingatlanok bérleti díjai, szoftvertámogatások, biztosítási díjak, tagdíjak stb. Az anyagjellegű ráfordítások 2020. év végi elhatárolás állománya 96 millió forinttal alacsonyabb a 2019. év végi záróállománynál. Ennek fő oka, a 2019. év végén már kiszámlázott, de nagy részben a következő időszakokra vonatkozó hálózati infrastruktúrához kapcsolódó - aktiválást követően beszerzett - garancia kiterjesztések 295 millió forintos összegéből 2020-ban feloldásra került 114 millió forint.

A személyi jellegű ráfordítások aktív időbeli elhatárolásai a munkaviszony megszűnéséhez kapcsolódó olyan költségeket, járulékokat tartalmazzák, amelyek a következő évet érintik, mivel a munkaviszony befejezésének időpontja átnyúlik a következő időszakra. A személyi jellegű ráfordítások 2020. év végi elhatárolás állománya közel azonos mértékű a 2019. év végi állománnyal.

2.1.8 SAJÁT TŐKE

Saját tőke

adatok eFt-ban

Megnevezés	Saját tőke ÖSSZESEN	Jegyzett tőke	Eredmény tartalék	Lekötött tartalék	Értékelési tartalék	Adózott eredmény
Egyenleg 2019. 12. 31-én	34 632 871	20 201 600	12 468 663	0	142 860	1 819 748
2019. évi adózott eredmény átvezetése eredménytartalékba	0	0	1 819 748	0	0	-1 819 748
2019. évi eredmény terhére 2020. évben jóváhagyott osztalék	-1 000 000	0	-1 000 000	0	0	0
Cash-Flow fedezeti ügyletek valós érték értékelési tartaléka	-5 946	0	0	0	-5 946	0
A kísérleti fejlesztés aktivált értékéből még le nem írt összeg átvezetése lekötött tartalékba	0	0	-208 737	208 737	0	0
2020. évi adózott eredmény	1 037 638	0	0	0	0	1 037 638
Záró állomány 2020. 12. 31-én	34 664 563	20 201 600	13 079 674	208 737	136 914	1 037 638

Jegyzett tőke

A Társaság jegyzett tőkéje sem 2020-ban, sem 2019-ben nem változott.

Eredménytartalék

Az eredménytartalék a következő tényezők miatt változott: eredménytartalékba került a 2019. évi adózott eredmény (1.820 millió forint), majd a felhalmozott eredménytartalékot csökkentette egyrészt a 2019. évre jóváhagyott osztalék (1.000 millió forint) másrészt a kísérleti fejlesztés aktivált értékéből még le nem írt összeggel azonos értékben a lekötött tartalékba átvezetett összeg (209 millió forint).

Cashflow fedezeti ügyletek valós érték értékelési tartaléka

A saját tőkén belül kimutatott Cashflow fedezeti ügyletek valós érték értékelési tartaléka soron szereplő 136.914 ezer forint a Társaság 2020. december 31-én nyitva álló, hatékony cashflow fedezeti ügyleteinek pozitív valós érték különbözete, mely az Szt. 59/E. §. értelmében a tőkében a „Cashflow fedezeti ügyletek valós érték értékelési tartalékkal” szemben kerül elszámolásra mérlegfordulónapi értékeléskor. A fedezeti ügyletek, mint mérlegen kívüli tételek részletes bemutatása a **3.1.1.** pontban található.

Adózott eredmény

A 2019. évi adózott eredmény 1.819.748 ezer forint, mely alapján 1.000.000 ezer forint osztalék került a tárgyévben jóváhagyásra. A 2020. évi adózott eredmény 1.037.638 ezer forint.

2.1.9 CÉLTARTALÉKOK

A céltartalékok 2020. évi záró állománya 519 millió forinttal alacsonyabb, mint a 2019. évi záróállomány. A céltartalékok kategóriánkénti nyitó állományát, 2020. évi feloldását, képzését és záró állományát összefoglalva az alábbi táblázat mutatja be:

Céltartalékok

adatok eFt-ban

Megnevezés	2019.12.31	2020. évi feloldás	2020. évi képzés	2020.12.31
Hosszútávú munkavállalói juttatásokra képzett céltartalék	3 760 484	-2 767 493	2 703 222	3 696 213
Egyéb képzett céltartalékok	1 850 285	-1 799 694	1 349 405	1 399 996
Jogi perekre képzett céltartalékok	4 020	-4 020	0	0
Céltartalék várható kötelezettségekre	5 614 789	-4 571 207	4 052 627	5 096 209

A Céltartalékok fő kategóriáiban történő változásokat az alábbiakban mutatjuk be részletesen:

Hosszútávú Munkavállalói juttatásokra képzett céltartalék

adatok eFt-ban

Ügy	2019.12.31	2020. évi feloldás	2020. évi képzés	2020.12.31
a) KSZ és IÉM alapján a munkavállalóknak járó "Induló összeg" fedezetére képzett céltartalék	373 448	-373 448	0	0
b) IÉM alapján a megszolgált összegek fedezetére képzett céltartalék	1 738 718	-2 012 861	274 143	0
c) KSZ alapján az "Üzemi balesetek" fedezetére képzett céltartalék	63 546	-18 024	2 228	47 750
d) KSZ életpálya juttatás céltartaléka (5 évet el nem érők)	130 700	-59 608	60 843	131 935
e) Felmondási bérekkel kapcsolatban képzett céltartalék	406 093	-200 802	62 021	267 312
f) Hjt. alapján a vezényelt katonák jubileumi jutalmára képzett céltartalék	446 484	-48 798	39 972	437 658
g) IÉM alapján Határozott idejű szerződést aláíró munkavállalók többletjuttatására képzett céltartalék	72 782	-27 033	0	45 749
h) Megtartó juttatásra képzett céltartalék	528 713	-26 919	0	501 794
i) IÉM befektetés	0	0	2 264 015	2 264 015
Összesen - Munkavállalói juttatásra képzett céltartalék	3 760 484	-2 767 493	2 703 222	3 696 213

A Beszámoló **1.3.4.** pontja alatt bemutatott módszer alapján a Társaság céltartalékot képez a *hosszú távú munkavállalói juttatásokkal kapcsolatos biztos jövőbeni kötelezettségek fedezetének biztosítására*. A fenti táblázatban bemutatjuk a céltartalék 2020. évben történt változását.

A Társaság munkavállalói juttatási- és életpálya-rendszerét a Kollektív Szerződés (KSZ) és az Irányítói Életpálya Megállapodás (IÉM) határozzák meg. Ezen megállapodások alapján a hosszútávú munkavállalói juttatások (HungaroControl Életpálya program) jellemzői a következők:

a) A megállapodások 2013. évi aláírását követően a „Induló Összeg”-re voltak jogosultak a Társaság 2013. december 31-én állományban lévő munkavállalói. Mivel 2020. évben megtörtént az összeg befektetése, az elem az új IÉM befektetés elembe került beforgatásra.

b) Az irányítói munkakörben dolgozó munkavállalók esetében éves egyösszegű munkáltatói hozzájárulás kerül kifizetésre, melynek mértéke a karkedvezmény-biztosítási járulék nélküli munkáltatói közterhekkel növelt éves személyi alapbér 9,3%-a. Mivel 2020. évben megtörtént az összeg befektetése, az elem az új IÉM befektetés elembe került beforgatásra.

c) A Kollektív Szerződés alapján üzemi balesetből származó halál esetén a Társaság a család számára megfizeti azt az összeget, amely abban az esetben illette volna meg a

munkavállalót, ha a halál időpontjában munkáltatói felmondást közöltek volna vele, így ezen becsült kötelezettség fedezetére is céltartalék képzésre kerül sor.

d) A Kollektív Szerződés alapján a Társaság életpálya juttatás kifizetést vállal minden nem légiforgalmi irányítói munkakörben dolgozó munkavállalóra. Ezt a juttatást a Társaság alapvetően éves költségnek tekint, így csak azon munkavállalók megszolgált juttatásaira képez céltartalékot, akik munkaviszonya az 5 évet még nem érte el, mivel a kifizetésre való jogosultság feltétele a legalább 5 éves munkaviszony.

e) A Kollektív Szerződés alapján a Társaság a nyugdíjba menő munkavállalói részére biztosítja azon felmentési időtartamra járó juttatásokat, amelyek munkáltatói felmondás esetén illeték volna meg őket. A tárgyévben nyugdíjba vonulásukat jelző munkavállalók következő időszakban kifizetendő juttatásaira a Társaság céltartalékot képez.

f) A Honvédek jogállásáról szóló 2012. évi CCV. törvény (Hjt.) 132. § alapján a Társasághoz vezényelt katonák részére járó jubileumi juttatások a Társaságot terhelik, így ezekre a kötelezettségekre is céltartalékot képez a Társaság.

g) Az irányítói életpálya megállapodás célja, hogy a légiforgalmi irányítókat arra ösztönözze, hogy 60 éves korukig az irányításból visszavonuljanak. Az IÉM alapján az 55 évet betöltő, vagy betöltött, illetve a legalább 15 éves szakszolgálati engedéllyel rendelkező irányítók részesülhetnek ún. többletjuttatásban, ha a munkaviszonyát határozott idejűvé alakítja, amely legkésőbb a 60. életév betöltése félévének a végéig véget ér. Az ilyen kötelezettségvállalásokkal kapcsolatos jövőbeni kifizetések fedezetére céltartalék kerül megképzésre.

h) A Társaság 2018. évi gazdasági teljesítmény elismeréseként, továbbá a munkaerőpiaci változásokra reagálva megtartó juttatásra vonatkozó megállapodást kötött a munkavállalók érdekképviselői szerveivel, mely juttatás kifizetésének időpontját a hosszútávú bérmegállapodások jövőbeni aláírása fogja meghatározni, így 2018. évben a Társaság céltartalékot képzett ezen biztos jövőbeni kötelezettségeinek fedezetére, amiből az IÉM-hez kötött juttatás miatt az irányítókhoz kapcsolódó rész e pontban jelenik meg. A bértárgyalások még folyamatban vannak, így kifizetés 2020. évben még nem történt meg.

i) A Társaság 2020. évben befektette az IÉM megállapodásban szereplő a munkavállalóknak kifizetendő összegeket. Ezen juttatási elem bruttó összegben meghatározott, a munkavállalóknak majdan kifizetendő nettó összeg és a kifizetés időpontja bizonytalan, ezért a Társaság a biztos jövőbeni kötelezettség fedezetére 95%-os aláírási valószínűséget feltételezve céltartalékot képez.

A céltartalékok 2020. évi állományában változásokat jelentett a 2020-ban megszolgált összegek fedezetére történő céltartalék képzés, valamint az, hogy a kifizetések és a kilépő munkavállalókra eső céltartalék-összegek feloldásra kerültek. A hosszútávú munkavállalói juttatásokra képzett céltartalékok állománya 2020-ban az alábbi táblázatban látható módon alakult:

Hosszútávú Munkavállalói juttatásokra képzett céltartalék

adatok eFt-ban

Céltartalék - KSZ és IÉM megállapodások alapján	
Nyitó Céltartalék 2020. január 1-én	2 712 505
2020-as feloldás kifizetés, kilépés alá-nem-írás miatt	-228 842
2020-ban megszolgált juttatások fedezetére képzett céltartalék	412 991
Feltételezés változások hatása	-185 643
KSZ és IÉM megállapodások alapját képzett céltartalék 2020. december 31-én	2 711 011
Céltartalék - Htj. alapján vezényelt katonák juttatásaira	
Nyitó Céltartalék 2020. január 1-én	446 484
2020-ban megszolgált juttatások fedezetére képzett céltartalék	-34 172
2020-as feloldás kifizetés miatt	14 064
Feltételezés változások hatása	11 282
Vezényelt katonák juttatásaira képzett céltartalék 2020. december 31-én	437 658
Határozott idejű szerződést aláíró munkavállalók többletjuttatásaira képzett céltartalék	
Nyitó Céltartalék 2020. január 1-én	72 782
Céltartalék feloldás (járulékváltozás, kifizetés)	-24 448
Céltartalék új képzés (megszolgált összeg)	-1 194
Feltételezés változások hatása	-1 391
Határozott idejű szerződést aláíró munkavállalók többletjuttatásaira képzett céltartalék 2020. december 31-én	45 749
Légiforgalmi irányítók megtartó juttatására képzett céltartalék	
Nyitó Céltartalék 2020. január 1-én	528 713
Céltartalék új képzés (megszolgált összeg)	-6 789
Feltételezés változások hatása	-20 129
Légiforgalmi irányítók megtartó juttatására képzett céltartalék 2020. december 31-én	501 795
Hosszútávú munkavállalói juttatásokra képzett céltartalék összesen	3 696 213

A céltartalékok 2020. évi megképzésében az előző évihez képest megváltozott feltételezések a következő hatást okozták:

adatok eFt-ban

Feltételezés változások hatása	
Béremelési feltételezések változásának hatása	17 375
Feltételezett kilépések megváltozásának hatása	-81 628
Kilépési valószínűség változásának hatása	-108 301
Új járulék mértékek hatása	-7 481
Egyéb változások	-15 846
Feltételezés változások hatása összesen	-195 881

Egyéb céltartalékokat képeztünk a jövőbeni kötelezettségek fedezetére a következők szerint:

Egyéb Céltartalékok

adatok eFt-ban

Megnevezés	2019.12.31	2020. évi feloldás	2020. évi képzés	2020.12.31
Vezetői prémiumokra képzett céltartalék	43 709	-43 709	53 949	53 949
Nem kontrollálható költségek elszámolására képzett céltartalék	805 322	-805 322	0	0
Egyéb jogcímen képzett céltartalék	1 001 254	-950 663	1 295 456	1 346 047
Egyéb céltartalékok	1 850 285	-1 799 694	1 349 405	1 399 996

- Az előző évekre jóváhagyott vezetői prémiumokra képzett céltartalék feloldásra került, majd megképzésre került a 2020. évi prémiumokra 53.949 ezer forint céltartalék.
- 2019. december 31-én a Társaság céltartalékot képzett a nem kontrollálható költségekkel kapcsolatban, amelyek 2020. évben feloldásra kerültek. Tekintettel arra, hogy 2021 október 1-ig új teljesítménytervet kell leadni, mely a 2020. év tekintetében a tény költségekből indul ki (lásd részletesen 1.3. pont), ezért 2020. évre vonatkozóan nem kontrollálható költség nem merült fel, ebből adódóan céltartalék képzés sem volt szükséges.
- A Társaság által egyéb jogcímen képzett céltartalékok összege 2020. december 31-én 1.346.047 ezer forint. A 2020. évet érintő, de pénzügyileg el nem számolt kötelezettségek fedezetére 1.295 millió forint értékben történt céltartalék képzés a következők szerint:
 - a 2020. évben felmerült közigazgatási költségek fedezetére 250 millió forint,
 - a 2020. évi teljesítmény értékeléshez kitűzött feladatokért járó juttatások fedezetére 402 millió forint,
 - a 2020 évben felmerült kutató-mentő szolgáltatások fedezetére 643 millió forint.

Jogi perekre képzett céltartalékok

adatok eFt-ban

Megnevezés	2019.12.31	2020. évi feloldás	2020. évi képzés	2020.12.31
Jogi perekre képzett céltartalékok	4 020	-4 020	0	0
Összesen	4 020	-4 020	0	0

2019. december 31-i egyenleg 4.020 ezer forint, amely 2020. évben teljes egészében feloldásra került.

2.1.10 KÖTELEZETTSÉGEK

Hosszú lejáratú kötelezettségek

A hosszú lejáratú kötelezettségek között a következő tételek kerülnek kimutatásra:

Hosszú lejáratú kötelezettségek

adatok eFt-ban

Megnevezés	2019.12.31	2020.12.31	Változás %
Vagyonkezelt eszközökhöz kapcsolódó kötelezettség	3 290 894	3 001 278	-9%
Tartós kötelezettségek kapcsolt vállalkozással szemben	4 383	0	-100%
Egyéb hosszú lejáratú kötelezettség	37 880	32 958	-13%
Hosszú lejáratú kötelezettségek	3 333 157	3 034 236	-9%

A Társaság 2007. szeptember 5-én vagyonkezelési szerződést kötött a Kincstári Vagyonigazgatósággal a tevékenység ellátása érdekében szükséges ingatlanok, ingatlanokhoz kapcsolódó vagyoni értékű jogok vagyonkezelésére. Az induláskor átadott eszközök és befejezetlen beruházások összes bruttó értéke 4.558.395 ezer forint, mely összeget a Társaság a vagyonkezelt eszközök állományba vételével szemben a hosszú lejáratú kötelezettségek között jelenített meg. 2013. június 28-i hatállyal az Állami Vagyonról szóló 2007. évi CVI. törvény módosulása az alapfeladatként vagy főtevékenységként közfeladatot ellátó vagyonkezelőket a visszapótlási kötelezettség teljesítése alól a törvény erejénél fogva mentesítette. Ennek eredményeképpen a Társaság a 2013. június 28-tól elszámolt értékcsökkenés összegével párhuzamosan keletkező új visszapótlási kötelezettséggel a hosszú lejáratú kötelezettségét csökkentette. 2020. év folyamán elszámolt értékcsökkenési leírás 289.616 ezer forint, így az MNV Zrt. felé fennálló hosszú lejáratú kötelezettség értéke 2020. december 31-én 3.001.278 ezer forint.

2019. december 31-én a kapcsolt vállalkozással szembeni tartós kötelezettségek között az EPC Kft.-től kapott 3 havi bérleti díjnak megfelelő óvadék került kimutatásra. Az óvadék 2021. évben visszafizetésre került, ezért 2020. december 31-én átsorolásra került a kapcsolt vállalkozással szembeni rövid lejáratú kötelezettségek közé.

Egyéb hosszú lejáratú kötelezettségen belül az éven túli fizetési határidejű szállítói megállapodások értéke 31.560 ezer forint, továbbá jótállási biztosíték értéke 1.398 ezer forint.

Rövid lejáratú kötelezettségek

A rövid lejáratú kötelezettségek 2020. december 31-én fennálló összege 53%-os növekedést mutat 2019. év végéhez képest.

Rövid lejáratú kötelezettségek

adatok eFt-ban

Megnevezés	2019.12.31	2020.12.31	Változás %
Vevőktől kapott előlegek	0	25	-
Kötelezettségek áruszállításból és szolgáltatásból (szállítók)	1 836 217	3 637 779	98%
Rövid lejáratú kötelezettségek kapcsolt vállalkozással szemben	0	1 067 132	-
Rövid lejáratú kötelezettségek egyéb részesedési viszonyban lévő vállalkozással szemben	9 069	11 523	27%
Egyéb rövid lejáratú kötelezettségek	3 372 983	3 212 285	-5%
Származékos ügyletek negatív értékelési különbözete	24 525	85 891	250%
Rövid lejáratú kötelezettségek	5 242 794	8 014 635	53%

A *Rövid lejáratú kötelezettségek kapcsolt vállalkozással szemben* sor tartalmazza egyrészt a 2019. évi beszámoló alapján jóváhagyott 1.000.000 ezer forint osztalékot, amely várhatóan 2021. évben kerül kifizetésre, valamint egyéb igénybe vett szolgáltatáshoz kapcsolódó kötelezettséget 67.132 ezer forint értékben.

Szállítók

A szállítói kötelezettségek állománya 2019 végéhez képest 3.637.779 ezer forintra, 98%-kal nőtt. Ennek oka egyrészt az év végén a beruházási állományban szereplő IT eszközökkel kapcsolatos beruházás növekmény, másrészt az egyéb szállító állomány tartalmazza a vagyonkezelt eszközök második féléves vagyonkezelési díjának összegét, amely díj korábbi években december hónapban került rendezésre, azonban ebben az esetben a kifizetés áthúzódik 2021-re.

Kötelezettségek áruszállításból és szolgáltatásból

adatok eFt-ban

Megnevezés	2019.12.31	2020.12.31	Változás %
Beruházási szállítók	774 975	1 381 799	78%
Egyéb szállítók	1 061 242	2 255 980	113%
Kötelezettségek áruszállításból és szolgáltatásból	1 836 217	3 637 779	98%

Egyéb rövid lejáratú kötelezettségek

Az egyéb rövid lejáratú kötelezettségek értéke 2019. december 31-hez képest 5%-kal alacsonyabb, összetételüket a következő táblázat mutatja be:

Egyéb rövid lejáratú kötelezettségek

adatok eFt-ban

Megnevezés	2019.12.31	2020.12.31	Változás %
Folyósított támogatás előlegek	1 306 579	1 486 306	14%
Jövedelem elszámolás munkavállalókkal szemben	734 718	709 574	-3%
Biztosítottaktól levont járulékok	440 821	310 190	-30%
Szociális hozzájárulási adó	438 606	261 611	-40%
Személyi jövedelemadó	370 304	250 927	-32%
Szakképzési hozzájárulás	35 754	25 079	-30%
Rehabilitációs hozzájárulás	12 873	14 019	9%
Különféle hatóságokkal szembeni rövid lejáratú kötelezettségek	0	150 647	-
Szakszervezetekkel, érdekképviselőkkel kapcsolatos elszámolás	2 163	2 149	-1%
Egyéb rövid lejáratú kötelezettségek munkavállalókkal és tagokkal szemben	2 962	1 450	-51%
Különféle egyéb kötelezettségek	673	333	-51%
Innovációs járulék	27 530	0	-100%
Összesen:	3 372 983	3 212 285	-5%

A folyósított támogatási előlegek az elnyert uniós támogatások előfinanszírozásként megkapott összegeit tartalmazzák:

- 2019. december 31-én összesen 1.306.579 ezer forint (3.953.102 euró) előfinanszírozási összeg jelenik meg előlegként, melyek a CEF-, a SESAR 2020, illetve SDM támogatási projektek keretében kerültek folyósításra.
- 2020. december 31-én összesen 1.486.306 ezer forint (4.070.622,53 euró) előfinanszírozási összeg jelenik meg előlegként, melyek a CEF-, a SESAR 2020, illetve SDM támogatási projektek keretében kerültek folyósításra.

Az uniós támogatások részletesen a **3.4. pont** alatt kerülnek bemutatásra.

Fentiekén kívül az egyéb rövid lejáratú kötelezettségek értéke tartalmazza még a decemberre számfejtett béreket, a hozzájuk, illetve a decemberi egyéb személyi jellegű kifizetésekhez kapcsolódó adókból és járulékokból származó kötelezettségeket.

Származékos ügyletek negatív értékelési különbözete

A rövid lejáratú kötelezettségek között kimutatott „Származékos ügyletek negatív értékelési különbözete” a 2020. december 31-én nyitva álló cashflow fedezeti ügyleteink mérlegfordulónapi negatív valós értéke, mely a saját tőkén belül megjelenő „Cashflow fedezeti ügyletek valós érték értékelési tartalékával” szemben kerül elszámolásra az Szt. 59/E. § értelmében. A fedezeti ügyletek, mint mérlegen kívüli tételek, részletes bemutatása a **3.1.1.** pontban található.

2.1.11 PASSZÍV IDŐBELI ELHATÁROLÁSOK

Passzív időbeli elhatárolások

adatok eFt-ban

Megnevezés	2019.12.31	2020.12.31	Változás %
Bevételek passzív időbeli elhatárolása	25 951 548	14 762 877	-43%
Elszámolási egyenlegek	25 950 890	14 762 175	-43%
Bevételek egyéb passzív időbeli elhatárolása	658	702	7%
Költségek, ráfordítások passzív időbeli elhatárolása	1 715 108	186 913	-89%
Mérlegfordulónap előtti időszakot terhelő költségek, ráfordítások	1 715 108	186 913	-89%
Halasztott bevételek	1 023 212	813 057	-21%
Fejlesztési célra kapott támogatások elhatárolása	1 016 244	809 442	-20%
Egyéb halasztott bevételek	6 968	3 615	-48%
Passzív időbeli elhatárolások	28 689 868	15 762 847	-45%

Elszámolási egyenlegek

A bevételek passzív időbeli elhatárolásai között a 2019. december 31-én elhatároláson lévő „felülfinanszírozás” típusú költségalap-elszámolási egyenlegek 2020. évben részben feloldásra kerültek, párhuzamosan a légitforgalmi irányítási egységdíjakban történő visszaadással. 2020-ra Útvonal és TNC üzletágban képződött éves felülfinanszírozási egyenleg. Ezen tételek a következő táblázatban láthatóak:

Költségalapok felülfinanszírozás típusú elszámolási egyenlegei

adatok eFt-ban

Megnevezés	2019.12.31	2020. évi feloldás	2020. évi képzés	2020.12.31
2014. évi Útvonal elszámolási egyenleg	7 874	-7 874	0	0
2016. évi Útvonal elszámolási egyenleg	500 943	0	0	500 943
2016. évi TNC elszámolási egyenleg	178 742	0	0	178 742
2017. évi Útvonal elszámolási egyenleg	549 380	0	0	549 380
2017. évi TNC elszámolási egyenleg	188 557	0	0	188 557
2018. évi Útvonal elszámolási egyenleg	10 610 734	-9 960 158	0	650 576
2018. évi TNC elszámolási egyenleg	2 050 959	-1 858 058	0	192 901
2018. évi Koszovó feletti irányítás elszámolási egyenleg	98 152	-98 152	0	0
2019. évi Útvonal elszámolási egyenleg	9 417 262	-555 951	0	8 861 311
2019. évi TNC elszámolási egyenleg	2 348 287	0	0	2 348 287
2020. évi Útvonal elszámolási egyenleg	0	0	1 084 556	1 084 556
2020. évi TNC elszámolási egyenleg	0	0	206 922	206 922
Elszámolási egyenlegek	25 950 890	-12 480 193	1 291 478	14 762 175

A 2020. évi elszámolási egyenlegek a megbízható és valós kép bemutatása érdekében az árbevétellel szemben kerülnek elhatárolásra, jellegüktől függően az aktív vagy a passzív időbeli elhatárolások között. Az útvonalirányítási és terminálirányítási üzletágakban érvényben levő teljesítmény rendszerből kifolyólag egyes jogcímenek alulfinanszírozási egyenlegek, más jogcímenek felülfinanszírozási egyenlegek keletkeznek. Az alulfinanszírozási egyenlegek az aktív időbeli elhatárolások között, a megképzett felülfinanszírozási egyenlegek a passzív időbeli elhatárolások között kerülnek bemutatásra. Az elhatárolt egyenlegek feloldása (érvényesítése az irányítási díjakban) nem ugyanabban az időszakban történik, ezért a

különböző jogcímenek keletkező elszámolási egyenlegek jellegük szerint külön kerülnek elhatárolásra.

A 2020. évi finanszírozási egyenlegek összefoglaló bemutatása - a 2020. évi költségalap elszámolások alapján - a **2.2.1** fejezettrészben a „Finanszírozási egyenleg hatása az árbevételre” alcím alatt található.

Költségek és ráfordítások passzív időbeli elhatárolása

Költségek, ráfordítások elhatárolása		adatok eFt-ban		
Megnevezés	2019.12.31	2020. évi feloldás	2020. évi képzés	2020.12.31
Anyagjellegű ráfordítások	193 624	-192 707	304	1 221
Személyi jellegű ráfordítások	412 602	-412 602	146 432	146 432
Egyéb ráfordítások	13	-13	0	0
Pénzügyi ráfordítás	1 108 869	-1 108 869	39 260	39 260
Költségek, ráfordítások elhatárolása	1 715 108	-1 714 191	185 996	186 913

Az anyagjellegű ráfordítások passzív időbeli elhatárolásának értéke 2020. december 31-én 192.403 ezer forinttal volt alacsonyabb, mint a 2019. december 31-én elhatárolásként kimutatott érték. Az év végi egyenleg a decemberi közműdíj (100 ezer forint), bérleti díj (917 ezer forint), internet költség (173 ezer forint), bankköltség (31 ezer forint) elhatárolását tartalmazza.

A személyi jellegű ráfordítások elhatárolásai között 2019. év végén a 2019-re járó inflációs elszámoló juttatás és kapcsolódó adója 409 millió forint, az egyéb 2019. évet terhelő, de csak 2020-ban kifizetett személyi jellegű juttatások év végi elhatárolt értéke 4 millió forint volt, míg 2020. év végén a tárgyévre járó inflációs elszámoló juttatás és kapcsolódó adója 143 millió forint, az egyéb tárgyévet terhelő, de csak 2021-ben kifizetett személyi jellegű juttatások év végi elhatárolt értéke 3 millió forintot tett ki. Előbbiek eredményeképp e soron 266.170 ezer forint csökkenés jelentkezett.

A passzív időbeli elhatárolások között megjelenő pénzügyi ráfordítások elhatárolása az évközben névérték feletti árfolyamon vásárolt államkötvények időarányosan elhatárolt árfolyamkülönbözete.

Halasztott bevételek – Fejlesztési célra kapott támogatások elhatárolása

A fejlesztési célra kapott támogatások passzív időbeli elhatárolása a 2007-ben a Kohéziós Alapból a radarfelújításokra kapott beruházásokra kapott támogatások, a 2013-ban megítélt TEN-T EERP (ANS III beruházásra kapott) támogatás, a 2016-ban lezárult TEN-T CPDLC beruházásra kapott támogatás, valamint a 2017-ben lezárult ACDM beruházásra kapott, támogatás elszámolását tartalmazza. A 2020. évi 207 millió forint értékű feloldás a támogatások értékcsökkenési leírással arányos bevételeként történő elszámolása.

Fejlesztési célra kapott támogatások		adatok eFt-ban		
Megnevezés	2019.12.31	2020. évi feloldás	2020. évi képzés	2020.12.31
Fejlesztési célra kapott támogatások	1 016 244	-206 802	0	809 442
Fejlesztési célra kapott támogatások	1 016 244	-206 802	0	809 442

2.2 Eredménykimutatáshoz kapcsolódó kiegészítések

2.2.1 ÉRTÉKESÍTÉS NETTÓ ÁRBEVÉTELE

Értékesítés nettó árbevétele

adatok eFt-ban

Megnevezés	Előző év 2019	Tárgyév 2020	Változás %
Útvonalirányítás	29 562 741	26 873 508	-9%
Terminálirányítás	5 755 306	4 882 061	-15%
Koszovó feletti irányítás	1 358 528	1 352 884	0%
Egyéb értékesítés	366 413	128 118	-65%
Szimulációs és projekt tanácsadói szolgáltatások	75 710	16 460	-78%
Értékesítés nettó árbevétele	37 118 698	33 253 031	-10%

A Társaság főtevékenysége a légiforgalmi irányítás, melyen belül három fő üzletága:

- Magyarország felett átrepülő forgalom irányítása: Útvonalirányítás (En Route)
- Budapest Liszt Ferenc Repülőtér Közelkörzeti és Terminálirányítása (TNC)
- Koszovói magaslégtér átrepülő forgalmának irányítása

A Társaság 2020. évi árbevételének több mint 99,6%-a légiforgalmi díjából származik 2020-ban 33.108.453 ezer forint, (2019-ben 36.676.575 ezer forint). A légiforgalmi díjbevételt egyrészt meghatározza a légiforgalom alakulása, és ehhez kapcsolódóan a szolgáltatási egységek alakulása, másrészt az elszámolási rendszer keretein belül kalkulált „finanszírozási egyenleg”.

Légiforgalom alakulása

Magyarország 2020. évi összforgalma jelentősen elmarad a 2019. évi rekordévtől, ami elsősorban a COVID-19 világjárvány miatt következett be. A magyar légtérben kezelt összesen 424.508 légi jármű a 2019-es érték 45%-a. A CRCO adatai szerint az ellenőrzött légtérben 391.244 volt a mozgásszám, ebből 343.412 az átrepülő és 47.832 a terminál mozgásszám. Az érték a 2019-es 43%-a.

A 2020. év forgalmának alakulását alapvetően meghatározta a kialakult világjárvány és annak hatása a légiközlekedési iparra. A forgalmat kezdetben a járvány miatti utazási kedv visszaesése, majd pedig a járvány terjedésének lassítására hozott intézkedések befolyásolták. A forgalom március 10-étől fokozatos csökkenéssel áprilisban érte el a mélypontot. A leggyengébb napokon, április közepén az En Route SU forgalom az előző évnek csak 13%-a volt. Ebben az időszakban az európai légitársaságoknál szinte csak a repatriáló járatok és a cargo forgalom maradt meg.

Júniustól, a veszélyhelyzet megszűnésével enyhített beutazási korlátozások léptek életbe, ami lassú, fokozatos regenerálódáshoz vezetett. Ennek eredményeképp augusztusban a 2019-es forgalom 46%-ára emelkedett vissza a forgalom.

A nyár végétől azonban a legtöbb országban romlott a járványhelyzet, az őszi hónapokra megjelent a járvány második hulláma. A load factor alig ment 50% fölé, emiatt további járatörlések történtek, az interkontinentális forgalom pedig rendkívül limitált maradt. Szeptember-októberben egész európai szinten a 2019-es 45-50%-án megrekedt a forgalom,

nem tért vissza a fogyasztói bizalom. A járványtól való félelem és a karantén-intézkedések jelentősen rontották az utazási kedvet. Novembertől további csökkenés volt tapasztalható az előző évi 37-38%-án stagnált a forgalom.

A Terminálirányítás üzletágban a visszaesés később kezdődött, de végül nagyobb mértékű volt, mint az En Route esetében. Április közepén egyes napokon az előző évi forgalomnak csak 6% (mozgásszámban), illetve 8%-át (SU-ban) regisztráltak. Júliusban az Emirates-en kívül minden jelentős szereplő elindult, korlátozott menetrendekkel, augusztusban azonban itt is megtorpant a regenerálódás.

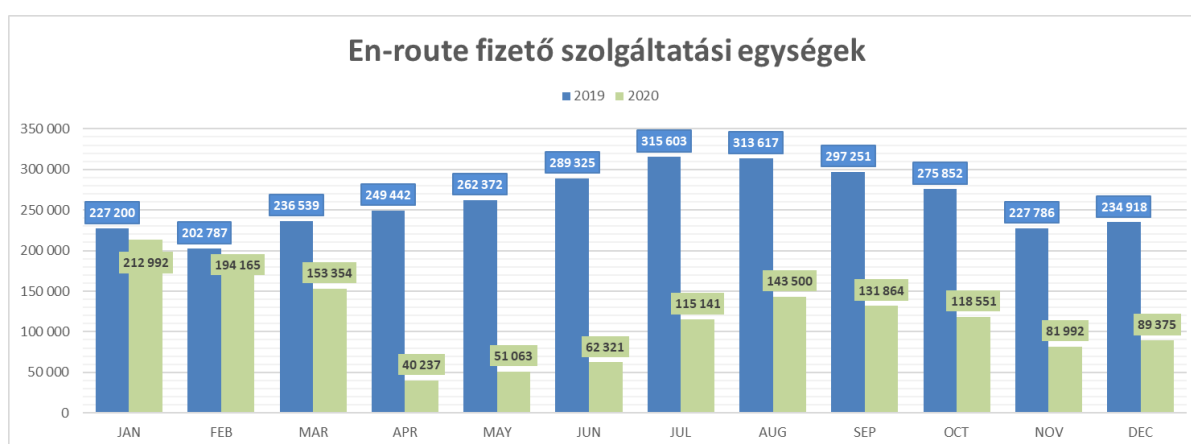
Szeptemberben szignifikánsan visszaesett a terminálforgalom, miután szeptember 1-jétől az év hátralévő részére a Magyarországra történő beutazás feltételei jelentősen szigorodtak. A beutazási korlátozásoktól függetlenül is érzékelhető volt egy megtorpanás a forgalom felépülésében, aminek elsődleges oka, hogy nem állt helyre a fogyasztói bizalom. Decemberben az ünnepeknek köszönhetően némileg megugrott a forgalom, de még ezt a szezonális növekedést is visszavetette a Nagy-Britanniából induló forgalom korlátozása (az ott megjelent vírus variánsnak köszönhetően).

2014. április 3-tól a HungaroControl Zrt. irányítja a Koszovó feletti magaslégtérben (KFOR szektor) az átrepülő polgári légiforgalmat. A pandémia természetesen kihatással volt a HungaroControl által ellenőrzött Koszovó szektor forgalmára is, ahol a kezelt gépek száma (63.642) a 2016-os év szintjére esett vissza. Ebben a légtérben az előző évinek 45%-a volt a forgalom 2020-ban.

Szolgáltatási egységek alakulása

A HungaroControl Zrt. bevételeit (útvonaldíj, közelkörzeti díj) csak közvetetten alakítja a mozgásszám. A bevételeket közvetlenül alakító mutatószám, az úgynevezett szolgáltatási egység (service unit – SU). Értéke a terminál forgalomban a légi jármű súlyának, az átrepülő forgalomban pedig a jármű súlyának, illetve a tényleges belépési és kilépési pontok közötti távolságnak a függvénye.

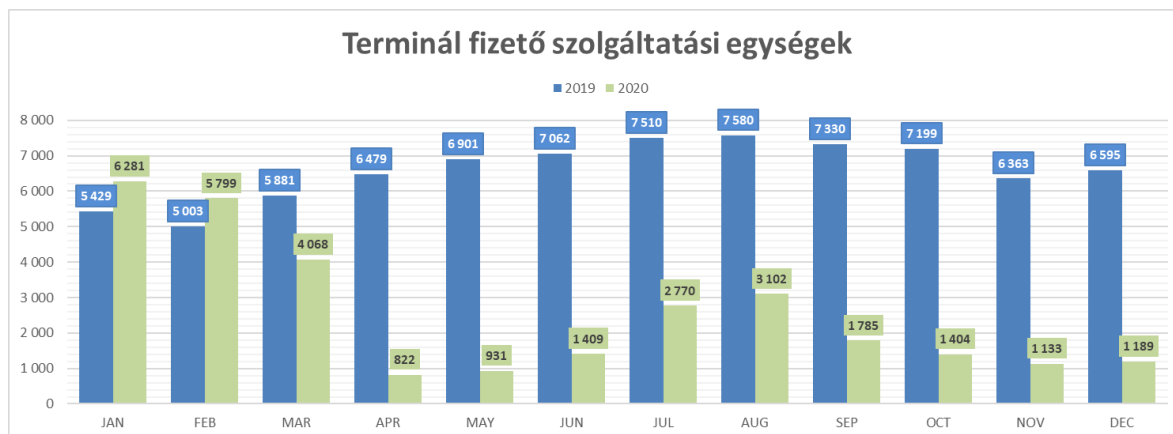
En Route szolgáltatási egységek alakulása

2020-ban az összes En Route szolgáltatási egység szám az előző évinek 45%-a volt, ami a mozgásszámoknál leírtak következménye. 2020-ban az összes En Route szolgáltatási egységek száma 1.423.059 volt, amelyből 28.504 egység (2%) tartozott a felmentett

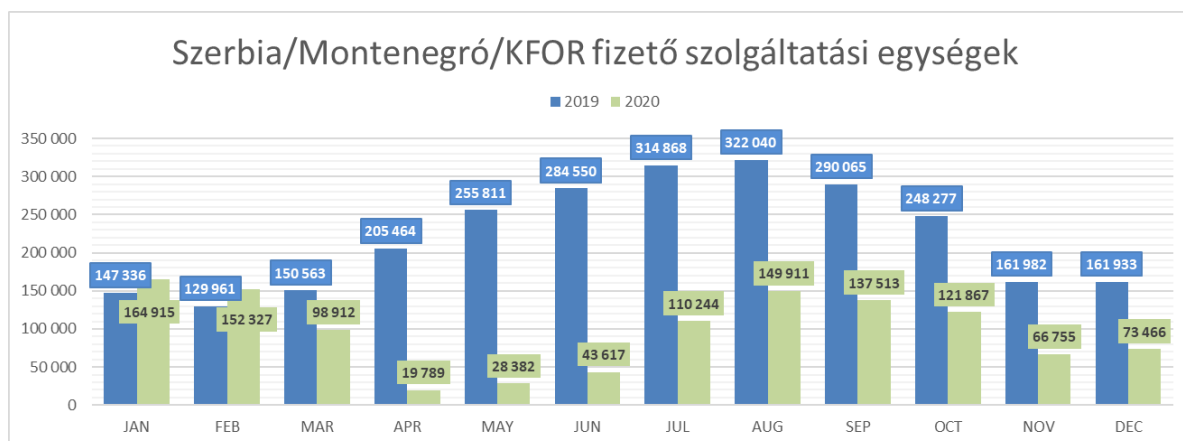
kategóriába. A bevétel alapját képző En Route fizető szolgáltatási egységek száma az előző évnek 45%-a, 1.394.555 SU volt.

Budapest le- és felszálló szolgáltatási egységek alakulása

2020-ban az összes terminálirányítási szolgáltatási egységszám az előző évnek a 39%-a volt, ami a mozgásszámoknál leírtak következménye. 2020-ban az összes szolgáltatási egységek száma 31.109 volt, amelyből 417 egység (1%) tartozott a felmentett kategóriába. A bevétel alapját képző fizető szolgáltatási egységek száma az előző évnek 39%-a, 30.692 volt.

Koszovói üzletág szolgáltatási egységek alakulása

A Koszovó feletti magaslégtérben nyújtott szolgáltatás pénzügyi elszámolása a Szerbiával, illetve Montenegróval alkotott közös díjzóna alapján történik. Emiatt a koszovói üzletág esetében, a szolgáltatási egységszámok elemzése során a teljes díjzóna forgalmát kell vizsgálni. A teljes díjzóna fizető szolgáltatási egységben kifejezett forgalma a 2019. évi forgalomnak a 44%-a volt.

Finanszírozási egyenleg hatása az árbevételre

Tekintettel az összemérés elvére, a Társaság az n. év tevékenységéhez köthető, de részben az n+2. évben realizálódó árbevétele az n. évi beszámolóban kerül kimutatásra az aktív vagy passzív időbeli elhatárolással szemben, attól függően, hogy alulfinanszírozási vagy felülfinanszírozási egyenleg keletkezik. A Társaság esetében az ármegállapítás külső szabályozás alapján történik, a pénzügyileg az n+2. évben rendezendő bevételcsökkentő vagy

-növelő tétel ténylegesen az n. időszakban végzett tevékenységhez és akkor felmerült költséghez kapcsolódik. Ebből adódóan a Társaság jövedelmi-vagyoni helyzetét tükröző megbízható és valós összkép biztosítása érdekében a számviteli törvény alapján az n. időszakban történő megjelenítés mellett döntött. A fentiek alapján a tárgyévi elszámolási egyenlegek az árbevétellel szemben kerülnek elhatárolásra, jellegüktől függően az aktív vagy a passzív időbeli elhatárolások között.

Ahogy az 1.3. pontban részletesen bemutattuk, 2020. évben az elszámolási egyenlegek – a megváltozott iparági és jogszabályi környezetben – az Európai Bizottság által meghatározott irányelvek mentén kerültek elszámolásra.

A Társaság forintban számított árbevétele 2020-ban 11%-os csökkenést mutat 2019-hez viszonyítva. Az 1.2. pontban bemutatott elszámolási rendszerek alapján (Átrepülő és Terminál üzletágak: „teljesítmény rendszer”, Koszovói üzletág: „teljes költségterítési rendszer”) a Társaság tárgyévi költségei alapján finanszírozási egyenlegek keletkeznek, melyet felülfinanszírozás esetén a légtérfelhasználók számára vissza kell adni, alulfinanszírozás esetén pedig azt főszabály szerint a n+2. év egységdíjaiban érvényesít a Társaság.

A 2020. évben, a pandémiás helyzet eredményeképp mindhárom üzletágban árbevétel növelő alulfinanszírozási egyenleg keletkezett. Össességében 2020-ban az elszámolási egyenlegek képzése és feloldása hatására 17.106.773 ezer forintnyi árbevétel növelő hatás jelentkezett, míg 2019-ben az árbevétellel szemben elszámolt elszámolási egyenlegek összértéke 2.237.851 ezer forint értékű árbevétel csökkentő hatást jelentettek.

A 2020. évi költségalap elszámolások tekintetében a finanszírozási egyenlegek a következőképpen alakultak:

2020. évi Elszámolási egyenlegek

adatok eFt-ban

Megnevezés	2020.	Finanszírozási egyenleg jellege
2020. évi „feltételezett teljes költség megtérülésből” adódó egyenleg	-6 235 669	alulfinanszírozás - árbevétel növelő
2020. évi nem kontrollálható költségek hatása (egyéb)	-51 129	alulfinanszírozás - árbevétel növelő
2020. évi nem kontrollálható költségek hatása (járulék)	598 401	felülfinanszírozás - árbevétel csökkentő
2019. évi késési célérték meghaladása miatti büntetés	140 695	felülfinanszírozás - árbevétel csökkentő
2020. évi koszvói költségek érvényesítése miatti elszámolási egyenlegek	345 460	felülfinanszírozás - árbevétel csökkentő
2019. évi koszvói költségek érvényesítése miatti elszámolási egy. feloldás	-408 695	felülfin. feloldás - árbevétel növelő
2014. évi koszvói költségek érvényesítése miatti elszámolási egy. feloldás	-7 874	felülfin. feloldás - árbevétel növelő
2018. évi egyenleg feloldás (inflációs hatás, forgalmi hatás, egyéb bevétel)	-9 960 158	felülfin. feloldás - árbevétel növelő
2018. évi egyenleg feloldás (egyéb)	1 836 307	alulfin. feloldás - árbevétel csökkentő
2018. évi egyenleg feloldás (késési célérték meghaladás)	-147 256	felülfin. feloldás - árbevétel növelő
ÚTVONAL - Elszámolás összevont egyenlege	-13 889 918	alulfinanszírozás - árbevétel növelő
2020. évi „feltételezett teljes költség megtérülésből” adódó egyenleg	-1 191 872	alulfinanszírozás - árbevétel növelő
2020. évi nem kontrollálható költségek hatása	206 922	felülfinanszírozás - árbevétel csökkentő
2018. évi egyenleg feloldás (inflációs hatás, forgalmi hatás, egyéb)	-1 858 058	felülfin. feloldás - árbevétel növelő
2018. évi egyenleg feloldás (egyéb előző évi egyenleg)	359 262	alulfin. feloldás - árbevétel csökkentő
TERMINÁL irányítás - Elszámolás összevont egyenlege	-2 483 746	alulfinanszírozás - árbevétel növelő
2020. évi Koszovó feletti irányítás bevétel elmaradása	-634 957	alulfinanszírozás - árbevétel növelő
2018. évi egyenleg feloldás	-98 152	felülfin. feloldás - árbevétel növelő
Koszovó feletti irányítás - Elszámolás összevont egyenlege	-733 109	alulfinanszírozás - árbevétel növelő
2020. évi összesített elszámolási pozíció	-17 106 773	alulfinanszírozás - árbevétel növelő

A „nem kontrollálható költségekből” származó elszámolási egyenleg kezelése alapvetően a következő: a 391/2013 EU rendelet rendelkezéseinek megfelelően - költségkockázatot nem viselő (nem kontrollálható) költségekből adódó elszámolási egyenlegek mind pozitív, mind pedig negatív eltérés esetén, a bizottsági jóváhagyást követően kerülhetnek kimutatásra a Társaság könyveiben, mint az értékesítés nettó árbevételét módosító tételek. A nem kontrollálható költségek hivatalos jelentési határideje tárgyévet követő év június 1-je, így a tárgyévi becsült összeg a mérlegkészítést követően válik véglegessé, illetve a Bizottság elutasításának hiányában megítélté.

Értékesítés nettó árbevételének megbontásai

A fő üzletágak (Útvonalirányítás, Terminálirányítás, Koszovói irányítás) árbevételét a légtérfelhasználók országa szerinti földrajzi megbontásban a **4.4. „Légiforgalmi irányítási Szolgáltatás Árbevétele Földrajzi megbontásban”** című mellékletben mutatjuk be.

A Társaság árbevételét Belföld és Export szerinti megbontásban a következő táblázatok tartalmazzák:

Belföldi értékesítés nettó árbevétele

adatok eFt-ban

Megnevezés	Előző év 2019	Tárgyév 2020	Változás %
Belföldi értékesítés Útvonaldíj és Terminálirányítási díjak árbevétele	3 795 441	3 987 730	5%
Légiforgalmi szolgáltatás Útvonal irányítás	2 219 425	2 523 656	14%
Légiforgalmi szolgáltatás Terminálirányítás	1 498 289	1 361 207	-9%
Koszovó feletti irányítás bevétele	77 727	102 867	32%
Belföldi egyéb szolgáltatás értékesítése	330 012	82 442	-75%
Szimulációs és projekt tanácsadói szolgáltatások	20 881	8 258	-60%
Egyéb belföldi szolgáltatás	309 131	74 184	-76%
Belföldi értékesítés nettó árbevétele	4 125 453	4 070 172	-1%

A mellékletekben csatolt **4.4.** táblázatban látszik, hogy a teljes légiforgalmi irányításból származó árbevételből útvonal irányítási üzletágban 9%, terminálirányítási üzletágban 28%, koszovói irányítás üzletágban 8% belföldi vevőktől, azaz magyarországi székhelyű légitársaságoktól származik.

Export értékesítés nettó árbevétele

adatok eFt-ban

Megnevezés	Előző év 2019	Tárgyév 2020	Változás %
Export értékesítés Útvonaldíj és Terminálirányítási díjak árbevétele	32 881 134	29 120 723	-11%
Légiforgalmi szolgáltatás Útvonal irányítás	27 343 316	24 349 852	-11%
Légiforgalmi szolgáltatás Terminálirányítás	4 257 017	3 520 854	-17%
Koszovó feletti irányítás bevétele	1 280 801	1 250 017	-2%
Egyéb export értékesítés	112 111	62 136	-45%
Egyéb export tevékenység	57 282	53 934	-6%
Szimulációs és projekt tanácsadói szolgáltatások	54 829	8 202	-85%
Export értékesítés nettó árbevétele	32 993 245	29 182 859	-12%

Útvonalirányítási üzletágban a bevételek 91%-a külföldi légtérhasználóktól származik, míg a terminálirányítási üzletág bevételeinek 72%-a, a koszovói irányítás bevételeinek pedig 92%-a származik külföldi vevőktől.

2.2.2 EGYÉB BEVÉTELEK

Egyéb bevételek

adatok eFt-ban

Megnevezés	Előző év 2019	Tárgyév 2020	Változás %
Várható kötelezettségekre képzett céltartalék felhasználása	2 047 346	4 571 207	123%
Felmentett repülések költségtérítése	319 099	627 167	97%
Hitelezők által elengedett kötelezettség	300 958	289 936	-4%
Költségek ellentételezésére kapott támogatás	443 857	242 729	-45%
Fejlesztési célú támogatások feloldása	211 387	206 802	-2%
Utólag kapott engedmény	55 677	107 161	92%
Egyéb elszámolt tételek	77 676	72 820	-6%
Kapott bírság, kötbér, késedelmi kamat, kártérítések	41 167	17 439	-58%
Egyéb bevétel	12 726	12 032	-5%
Biztosító által visszaigazolt kártérítés összege	87	1 026	1079%
Értékesített immateriális javak, tárgyi eszközök bevételei	2 196	756	-66%
Költségek, ráfordítások ellentételezésére kapott bevételek	7 833	497	-94%
Követelések visszaírt értékvesztése	41 904	149	-100%
Egyéb bevételek	3 561 913	6 149 721	73%

Az egyéb bevételek között jelenik meg a céltartalékok tárgyevi feloldása. A **2.1.9.** pontban, a „Céltartalékok” részben bemutatott tételek szerint a következő jogcímenen történt 2019-ben és 2020-ban a céltartalék feloldás:

- Az egyéb bevételek között a hosszútávú munkavállalói juttatásokra képzett céltartalék a juttatások kifizetése, munkavállalók kilépése, illetve az új IÉM befektetés életbe lépése miatt került feloldásra 2020-ban 2.767.493 ezer forint (2019-ben 380.391 ezer forint).
- Egyéb céltartalékok tekintetében a 2020. évi feloldás összege 1.799.694 ezer forint (2019-ben 1.659.811 ezer forint), melyből a „nem kontrollálható költségek” kapcsán az elszámolási egyenlegben történő érvényesítés miatt 2020-ban 805.322 ezer forint (2019-ben pedig 807.971 ezer forint) értékű céltartalék került feloldásra.

Egyéb bevételek között kerülnek elszámolásra a **2.1.7** pontban az Aktív időbeli elhatárolások alatt bemutatott „Felmentett repülések” költségeinek a Magyar Állammal szemben elszámolt összegei, melyek: 2020-ban 627.167 ezer forint, 2019-ben pedig 319.099 ezer forint értékben merültek fel (a 2020. évi jelentős növekedés a felmentett repülések körében történt, a fizető légiközlekedéshez képest jelentkező relatív kisebb mértékű visszaesés következménye).

Az elhatárolt fejlesztési célú támogatási bevételek 2020. évben összesen 206.802 ezer forint értékű, 2019. évben összesen 211.387 ezer forint értékű feloldása a támogatott eszközök értékcsökkenési leírással arányos bevételként történő elszámolása. A fejlesztési célú támogatások feloldása során az alábbi beruházásokra kapott támogatási bevételek feloldásai szerepelnek:

- A TEN-T EERP projektre,
- A Kohéziós Alapból finanszírozott radar felújítási projektekre,
- A TEN-T CPDLC projektre,
- A CEF (Európai Hálózatfinanszírozási Eszköz) keretén belül finanszírozott ACDM beruházásra.

Az egyéb bevételek között jelenik meg a **2.1.10.** pontban bemutatott „elengedett kötelezettség”, amely a Társaság vagyongazdálkodásból eredő visszafizetési kötelezettsége megszűnése miatt elszámolt bevétel. A „Hitelezők által elengedett kötelezettség” 2020-ban 289.936 ezer forint, 2019-ben pedig 300.958 ezer forint volt.

A Társaság 2020-ban és 2019-ben jelentősebb egyéb bevételeket realizált még a következő jogcímenek:

- Költségek ellentételezésére kapott, járó támogatás összege 2020-ban 243 millió forint, míg 2019-ben 444 millió forint volt. Ez az összeg tartalmazza egyrészt a lezárult támogatásokkal kapcsolatban megítélt bevételeket, másrészt azon költségek ellentételezésére kapott támogatások felmerült ráfordításaival arányos összegére elszámolt bevételt, amelyek esetében a Társaság bizonyítani tudja, hogy teljesíteni fogja a támogatáshoz kapcsolódó feltételeket és valószínű, hogy a támogatást meg fogja kapni. A támogatásokkal kapcsolatban a fordulónapig megítélt összeget, a megkapott összeget, az előfinanszírozásokkal történő elszámolást, valamint a támogatások leírását részletesen a **3.4.** pontban mutatjuk be;
- Utólag kapott engedmény 2020-ban 107 millió forint, 2019-ben 56 millió forint, amely a Társaság közös vezetésű vállalatától a 2020. és 2019. évi tervet meghaladó oktatási szolgáltatási megrendelésnek köszönhetően kapott mennyiségi árengedmény.

2.2.3 ANYAGJELLEGŰ RÁFORDÍTÁSOK

Anyagjellegű ráfordítások

adatok eFt-ban

Megnevezés	Előző év 2019	Tárgyév 2020	Változás %
Anyagköltség	451 921	436 950	-3%
Igénybe vett szolgáltatások értéke	7 135 281	7 339 106	3%
Egyéb szolgáltatások értéke	3 142 073	3 179 424	1%
Eladott áruk beszerzési értéke	230 226	0	-100%
Eladott (közvetített) szolgáltatások értéke	6 627	3 598	-46%
Anyagjellegű ráfordítások	10 966 128	10 959 078	0%

Az anyagjellegű ráfordítások összértéke 7.050 ezer forinttal csökkent, az alábbiakban részletezettek szerint.

Anyagköltség

adatok eFt-ban

Megnevezés	Előző év 2019	Tárgyév 2020	Változás %
Villamos energia díja	303 693	290 178	-4%
Számítástechnikai anyagok	10 460	25 326	142%
Gázfogyasztás anyagköltsége	23 337	24 919	7%
Légiforgalmi irányítási gép-berendezés karbantartási anyagköltség	52 621	18 748	-64%
Munkaruha	4 112	17 341	322%
Üzemanyag költség	23 597	16 589	-30%
Egyéb gép-berendezés karbantartási anyagköltség	3 216	9 980	210%
Fűtőanyagok költsége (szén, gázolaj, pb gáz...)	9 395	9 718	3%
Épület karbantartási anyagköltség	2 215	9 056	309%
Gyógyszer, vegyszer	1 764	4 079	131%
Nyomtatvány irodaszer	7 455	3 747	-50%
Egyéb anyagok	4 762	3 387	-29%
Vízdíjak	3 497	2 566	-27%
Tisztítószer	858	790	-8%
Elektronikus adathordozón vásárolt dokumentumok, szakkönyv folyóirat	939	526	-44%
Anyagköltség	451 921	436 950	-3%

A Társaság anyagköltségei összességében 3%-kal csökkentek az alábbi tényezők eredményeképp:

A légiforgalmi irányítási berendezések karbantartási költségei között 2019-ben megjelent a távokörzeti radarok időszakos karbantartásához felhasznált anyagok költsége 39 millió forint értékben, míg 2020-ban ilyen méretű karbantartásra nem került sor.

A villamos energia csökkenésének fő oka, hogy a vásárolt energia díja csökkent 2019-hez képest, az összes villamosenergia felhasználás nagyságrendileg a 2019. évi szinten maradt (0,5%-kal nőtt 2019-hez képest).

Az üzemanyag költség 7 millió forinttal csökkent 2019-hez képest. A változás részben a pandémiás helyzet miatti alacsonyabb üzemanyag felhasználás miatt jelentkezett, részben pedig az üzemanyagár változásainak köszönhető (2020. első félévben jelentősen csökkent 2019-hez képest).

Ellentétes irányú változást jelentett a védőfelszerelések költségének 2019-hez viszonyított növekedése, amelyet a pandémiás helyzet okozott. A munkavállalók számára biztosított maszkok beszerzése 14 millió forint többletköltséget eredményezett, továbbá az egyéb egészségügyi fogyóeszközök költsége is 2 millió forinttal magasabban alakult 2019-hez képest.

A légiforgalmi irányításhoz kapcsolódó számítástechnikai anyagok költsége szintén nőtt 2019-hez képest 9 millió forinttal.

Az egyéb gép-berendezés karbantartási anyagköltségének 7 millió forintos növekedése döntően szintén a pandémiás helyzetre vezethető vissza, mivel egészségügyi okokból szükségessé vált

légszűrő berendezések beszerzése, amelyek működéséhez szükséges anyagköltségek egyedileg jelentős többletköltséget eredményeztek 2019-hez képest.

Az épület karbantartási anyagköltségek 2020-ban a nagyobb számú ad-hoc munkákhoz kapcsolódó magasabb anyagfelhasználás miatt 7 millió forinttal növekedtek.

Az igénybe vett szolgáltatások értéke összességében 3%-kal nőtt. Az egyes tételek változását az alábbiakban mutatjuk be:

Igénybe vett szolgáltatások

adatok eFt-ban

Megnevezés	Előző év 2019	Tárgyév 2020	Változás %
Ingtatlanok vagyonkezelési díjai	1 581 244	1 567 059	-1%
Szoftver éves rendszeres és alkalmi frissítés, karbantartás, követés	784 862	964 402	23%
Belföldi képzés, továbbképzés költségei	853 123	943 516	11%
On-line szolgáltatás, adatátvitel	564 678	600 749	6%
Javítás, karbantartás	492 229	541 621	10%
Meteorológiai szolgáltatás költségei	488 661	531 927	9%
Hirdetés, reklám, marketing költségek	369 517	495 281	34%
Munka- Tűz és Vagyonvédelmi, valamint őrző-védő szolgáltatás	355 209	365 810	3%
Szakértői, pályázati díj, üzletviteli tanácsadás	392 645	349 625	-11%
Ingtatlanok bérleti-, kölcsönzési díjai	228 928	214 359	-6%
Egyéb igénybe vett szolgáltatások	296 292	311 287	5%
Szennyvíz-, hulladékkezelés, takarítás	105 918	127 824	21%
Tárgyi eszközök bérleti díjai, kölcsönzési díjai	124 857	101 803	-18%
Kutatás és kísérleti fejlesztés költségei	84 148	95 400	13%
Külföldi utazás kiküldetés	294 311	40 447	-86%
Nem tárgyi eszközt érintő kölcsönzési díjak	25 223	22 686	-10%
Telefon költség	13 387	14 082	5%
Ügyvéd, közjegyző, jogi szolgáltatás díja, perköltség	13 582	12 868	-5%
Könyvvizsgálat díja	13 763	12 113	-12%
Teherszállítás-rakodás, fuvarozás, raktározás költségei	5 239	5 754	10%
Külföldi szakmai és nyelvi képzés, továbbképzés költségei	31 637	5 609	-82%
Postaköltség, futár szolgáltatás,	3 967	5 025	27%
Távfűtés díja	4 222	4 191	-1%
Hírlap-, folyóirat-, elektronikus adathordozón vásárolt dokumentum előfizetés	2 895	2 909	0%
Ügyviteli szolgáltatás, tanácsadás díjai, gazdasági jutalékok	1 324	1 341	1%
Parkolási díjak	1 289	1 121	-13%
Belföldi utazás kiküldetés	2 131	297	-86%
Igénybe vett szolgáltatások	7 135 281	7 339 106	3%

Az MNV Zrt.-nek fizetendő vagyonkezelési díj az előző évhez képest 1%-os csökkenést mutat, melynek alapvető oka a vagyonkezelési díj alapjául szolgáló számított eszközérték csökkenése, amely a 2020-ban hasznos élettartamuk végét elérő eszközök miatt következett be.

Szoftver éves karbantartás, követési szolgáltatások 23%-os növekedésének fontosabb egyedileg 10 millió forintot meghaladó összetevői az alábbiak:

- A hálózati és távközlési eszközök rendszertámogatási és licenc díjai 48 millió forinttal növekedtek 2020-ban. A Cisco és Gigamon gyártói támogatások díjai az eszközpark növekedése, valamint árfolyamváltozás miatt növekedtek. További költségnövekedést eredményezett, hogy a 2019-ben lejárt és 2020-ban megkötött új támogatási szerződések rendezik a 2019-ben kieső időtartamot is, költségnövekedést okozva a 2020-as évben. A gyártói támogatások mellett a licencdíjak is növekedtek, mivel az ATM-R beruházási projekt kapcsán több licence volt szükség, mint 2019-ben.
- Az A-SMGCS (földi gurítóradar) rendszer kapcsán 2020-ban plusz elemet épített be a Társaság, a szállítóval kötött szolgáltatási szint elvárások közé, ezért a szerződött összeg magasabb mint 2019-ben. Ennek oka, hogy 2019-ben zajlott az A-SMGCS rendszerek hardvereszközeinek cseréje, valamint a meglévő NOVA 9000 szoftver fejlesztése (új interface kialakítása az AWOS (meteorológiai) rendszer felé), így az új rendszer üzembeállításában (amelyre 2020-ban került sor) annak komplexitása miatt a megszokottnál képest többlet támogatásra volt szükség. Ez 31 millió forint költségnövekedést jelentett 2019-hez képest.
- Bizonyos pénzügyi és számviteli folyamatok optimalizálása érdekében azok automatizációjáról döntött a Társaság. 2020-ban az automatizációt biztosító Blue Prism szoftver licenc beszerzése 13 millió forint többletköltséget jelentett 2019-hez képest.
- Az alaptevékenységet támogató (ATM-R) rendszerek gyártói garancián felüli mérnöki támogatása vált szükségessé 2020-tól. Ez olyan feladatok ellátására szolgál, amelyekre a gyártói garancia nem terjed ki, amely 11 millió forint költségnövekedést okozott 2019-hez képest.
- A PBN4HU (procedures based navigation in Hungary) projekt keretei között EU-s pályázati forrást elnyerve tervezte meg a Társaság a vidéki repterek műholdas megközelítési eljárásait. Az ehhez kapcsolódó támogatási díj 10 millió forint költségnövekedést eredményezett.

A belföldi képzési, továbbképzési költségek 90 millió forinttal magasabban alakultak 2020-ban, mint 2019-ben. A költségnövekmény döntően az EPC Kft.-től vásárolt kezdő légiforgalmi irányító képzésekhez (basic képzések) kapcsolódik, mivel több irányító hallgatót képzett a Társaság 2020-ban, mint 2019-ben. Az EPC Kft.-től vásárolt egyéb képzések költségei azonban – azok alacsonyabb volumene miatt – csökkentek.

Az on-line szolgáltatások, adatátviteli szolgáltatások értéke 6%-os növekedést mutat, amely alapvetően a koszovói légtér irányításához kapcsolódik. 33 millió forinttal több volt a 2020 évi kiadás a radarberendezések árnövekedése, valamint az árfolyam hatás miatt.

A javítási, karbantartási költségek 10%-os növekedését az alábbi tényezők alakították. Az egyéb (nem épülethez kötődő) javítások elszámolt költségei összességében 27 millió forinttal növekedtek 2019-hez képest. Ennek meghatározó oka a radarberendezések kapcsán jelentkező többlet költség, amely döntően a terminálirányításhoz használt radarberendezések meghibásodása miatt jelentkezett. A TAR-1 radarban található tengelykapcsoló megrepedt és új tengely beszerzése vált szükségessé, a TAR-2 radarban pedig a villamosenergia betáplálást biztosító részesegységek nem tervezett javítására került sor. Az épületek karbantartási költségei 22 millió forinttal növekedtek 2019-hez képest. A növekedés főként az elektromos és gépészeti karbantartások megnövekedett száma miatt jelentkezett.

A meteorológiai szolgáltatások költségeinek 9%-os növekedését az OMSZ-szal kötött, a magyar légtérhez kapcsolódó meteorológiai adatszolgáltatáshoz kapcsolódó szerződés havi díjának emelkedése okozta.

A pandémiás helyzet a 2020-ra tervezett médiamegjelenések megvalósítására is nagy hatással volt, számos szakmai kiállítás, rendezvény maradt el. A hirdetés, reklám és marketing költségek soron ennek ellenére jelentkező 34%-os növekedés oka a márkaismertség fenntartása érdekében még 2019-ben megkötött szerződések áthúzódó hatása.

A munka-, tűz-, vagyonvédelem és őrző-védő szolgáltatás költségei 2020-ban 3%-os növekedést mutatnak, a növekedést a fegyveres biztonsági őrzés és recepciós szolgáltatás inflációs áremelése okozta.

A szakértői, pályázati díj, üzletviteli tanácsadási költségek 43 millió forinttal csökkentek 2019-hez viszonyítva. A Társaság 2019-ben a vállalatirányítást támogató kulcs mutatószám rendszer kialakításához tanácsadási szolgáltatást vett igénybe, 2020-ban hasonló tanácsadói díj nem merült fel. Ez 15 millió forint csökkenést jelent. A kommunikációs feladatokkal kapcsolatos szakértői díjak összességében 14 millió forinttal csökkentek. Az ISO27001 felkészülési feladatok támogatására 2019-ben nagyobb összegben vett a Társaság igénybe külső szakértőt az információbiztonsági képességfelmérés kapcsán, melynek összege 12 millió forint volt. Az ingatlanok bérleti-, kölcsönzési díjai összességében 15 millió forinttal csökkentek 2019-hez képest, melynek fő oka, hogy a pandémiás helyzet miatt a fesztivál megjelenések elmaradtak 2020-ban.

Az egyéb igénybe vett szolgáltatások értéke 14 millió forintos növekedésének tényezői az alábbiak. A pandémiás helyzet miatti szűrővizsgálatok 12 millió forint többletköltséget generáltak, ugyanakkor az elmaradt utazásokhoz kapcsolódó taxi költségek 2 millió forint megtakarítást eredményeztek. 2020-tól kezdődően a Digitális Kormányzati Ügynökségen keresztül lebonyolított beszerzések után fizetendő eljárási díj 12 millió forint költségnövekedést eredményezett. 2019-ben az irányítói életpálya modell befektetési politikájával kapcsolatban 8 millió forint költség merült fel, 2020-ban ilyen kiadás nem volt.

A takarítási, valamint szennyvíz és hulladékkezelési költségek összességében 22 millió forinttal nőttek 2019-hez képest. Ennek fő oka, hogy 2020-ban új takarítási szerződést kötött a Társaság, amely a 2019. évihez képest magasabb árakat tartalmazott, mivel a pandémiás helyzet miatt (egészségügyi okokból) magasabb takarítói létszám vált szükségessé.

A tárgyi eszközök bérleti díjai, kölcsönzési díjai összességében 23 millió forinttal csökkentek. Ennek fő oka, hogy 2019-ben a Társaság a gépjármű flotta több gépkocsiját cserélte, így azok első éves díjai magasabbak voltak, ez 28 millió forint költség csökkenést jelentett 2020-ban.

A kutatás és kísérleti fejlesztés költségei 2020-ban – döntően a pilóta nélküli légitársaságok pozicionálást biztosító LTE/AGA projekt miatt – összességében 11 millió forinttal magasabban alakultak, mint 2019-ben.

A külföldi utazás kiküldetés költségei 254 millió forinttal csökkentek 2019-hez képest. 2020-ban a pandémiás helyzet miatt márciustól csak minimális összegben teljesültek kiküldetések, így a külföldi kiutazások költsége jelentősen a 2019. évi, pandémia előtti költség szint alatt maradt.

Egyéb szolgáltatások

adatok eFt-ban

Megnevezés	Előző év 2019	Tárgyév 2020	Változás %
Eurocontrol hozzájárulás	1 469 104	1 376 347	-6%
Felelősségbiztosítások	949 668	1 081 345	14%
Hatósági díjak	612 827	611 817	0%
Bankköltségek	44 667	42 765	-4%
Vagyonbiztosítások	23 352	25 558	9%
Kamarai, egyéb szakmai szervezeteknek, jogi személyeknek fizetett díj	21 740	21 092	-3%
Egyéb nemzetközi tagdíjak	19 369	20 287	5%
Igazgatási-szolgáltatási, közbeszerzési díjak	820	501	-39%
Illetékek	466	-376	-181%
Egyéb hatósági díjak	60	88	47%
Egyéb szolgáltatások	3 142 073	3 179 424	1%

Az Egyéb szolgáltatások értéke 2019. évhez képest 1% növekedést mutat. Ehhez hozzájárult a légitforgalmi felelősségbiztosítás értékének 14%-os növekedése, illetve az Eurocontrolnak fizetendő tagdíj 6%-os csökkenése.

Az Eurocontrol tagdíj 93 millió forinttal volt alacsonyabb 2020-ban az előző évinél. A csökkenés meghatározó oka, hogy az Eurocontrol 2020-ban megtakarítási programot indított a pandémiás helyzet miatt, és ennek részeként jóváírásokat adott a 2020. harmadik és negyedik negyedéves tagdíjakban.

A 2020 áprilisától induló légitforgalmi felelősség-biztosítás devizában kifejezett biztosítási díja az előző évvel megegyező volt, az árfolyameltérés azonban 2020-ban 132 millió forinttal magasabb költséget eredményezett.

A beszerzésekből az importbeszerzések értékét (termék- és szolgáltatás-beszerzések) földrajzi megbontásban a **4.5. számú mellékletben** mutatjuk be részletesen.

2.2.4 SZEMÉLYI JELLEGŰ RÁFORDÍTÁSOK

Személyi jellegű ráfordítások

adatok eFt-ban

Megnevezés	Előző év 2019	Tárgyév 2020	Változás %
Béreköltség	14 076 573	13 739 153	-2%
Személyi jellegű egyéb költségek	1 367 740	1 356 678	-1%
Bérfelrakások	3 057 091	2 680 762	-12%
Személyi jellegű ráfordítások	18 501 404	17 776 593	-4%

A 2020. évi személyi jellegű ráfordítások 4%-os csökkenést mutatnak a 2019. évhez képest. A személyi jellegű ráfordítások típusai a következők szerint változtak:

A bérköltség 2%-os, 337 millió forintos csökkenése több ellentétes irányú hatás eredője, melyek közül a legfontosabbak:

- 2019-hez képest 2020-ban, többek között a pandémiás helyzet miatt, jelentősen csökkent a Társaság teljesítményéhez kapcsolódóan kifizetett juttatás mértéke (712 millió forint megtakarítás).
- 223 millió forint költségcsökkenés keletkezett az inflációs elszámoló juttatásokkal kapcsolatban.
- 102 millió forintos megtakarítást eredményezett a túlórák csökkenése.
- 94 millió forintos növekedést jelentett a kialakult vírus helyzet miatti többlet készenlét bevezetése.
- 606 millió forintos növekedést okozott az átlaglétszám növekedése, illetve a pandémiás helyzetet megelőzően, 2019 végén megállapodott, a 2020. évre megkötött bérmegállapodásokban meghatározott béremelések végrehajtása.

A személyi jellegű egyéb költségek 11 millió forinttal 1%-kal csökkentek, két ellentétes hatású eltérés eredményeképp:

- 233 millió forintos megtakarítás keletkezett a járványhelyzet miatt elmaradó kiküldetésekhez, reprezentációs eseményekhez kapcsolódó kiadások elmaradása, valamint ezen kiadásokhoz illetve a káféterian kívüli természetbeni juttatásokhoz tartozó kapcsolódó adók elmaradása.
- 222 millió forintos növekedést okozott az érdekképviselőkkel 2018. év végén kötött egyszeri megtartó juttatás nem irányítókra vonatkozó összegének kifizetése, valamint a sávós életpálya juttatás bevezetése.

A bérjárulékok 12%-os csökkenését alapvetően a szociális hozzájárulási adó 2 százalékpontos évközi csökkenése és a járulékalap elmaradása magyarázza.

A Társaság 2020. évi záró létszáma 799 fő, míg 2019. évi záró létszáma 796 fő volt. 2020-ban az átlagos létszám 766,9 fő. A személyi jellegű ráfordításokhoz kapcsolódóan a Munkavállalók átlagos létszáma, bérköltsége és egyéb személyi jellegű kifizetései a **3.3.** pontban kerülnek bemutatásra.

2.2.5 EGYÉB RÁFORDÍTÁSOK

Egyéb ráfordítások

adatok eFt-ban

Megnevezés	Előző év 2019	Tárgyév 2020	Változás %
Céltartalék képzése	2 258 989	4 052 627	79%
Költségvetéssel és önkormányzattal elszámolt adók, illetékek (iparüzési adó, ingatlanadó, gépjármű adó innovációs járulék)	921 726	412 286	-55%
Követelések elszámolt értékvesztése	349 749	155 674	-55%
Véglegesen nem fejlesztési célra átadott pénzeszközök	236 670	148 698	-37%
Különféle egyéb ráfordítások	13 120	93 196	610%
Költségek fedezetére adott támogatások	849 818	70 093	-92%
Terven felüli értékcsökkenési leírás	3 744	20 651	452%
Készletek elszámolt értékvesztése	7 426	12 413	67%
Behajthatatlan követelések leírt értéke	0	3 556	-
Egyéb ráfordítások	4 641 242	4 969 194	7%

Az egyéb ráfordítások 2020. évi összértéke 7 %-os növekedést mutat az előző évhez képest, melynek okai a következők:

A 2020. év végén a céltartalék-képzés mértéke 1.794 millió forinttal volt magasabb, mint a 2019. évi képzés. A 2020. évben megképzett céltartalékok részletesen a **2.1.9.** pontban kerülnek bemutatásra. A céltartalék képzés jogcímei közül a következő kategóriákban volt jelentős a növekedés:

- A céltartalék képzés a hosszútávú munkavállalói juttatásokra 2.064 millió forinttal volt magasabb, mint a 2019. évi képzés, mely elsősorban 2.1.9. pont i) alpontjában bemutatott IÉM befektetésnek köszönhető.
- Egyéb céltartalékok képzése 270 millió forinttal marad el a 2019. évi értéktől. Az elmaradás főbb okai: 2019-ben a nem kontrollálható költségekkel, valamint a késési célértéktől való eltérés miatt fizetendő büntetéssel kapcsolatban 946 millió forint céltartalék képzésre került sor, 2020-ban ilyen címen céltartalék képzés nem történt. A teljesítményértékelésekkel kapcsolatban képzett céltartalékok esetében 2020-ban 183 millió forinttal kevesebb céltartalék képzés történt. Míg kutatás-mentési költségek, valamint a közigazgatási költségek fedezetére 2020-ban képzett céltartalék 849 millió forintos növekedést mutat.

Követelésekre képzett értékvesztés

A követelésekre képzett értékvesztés 2019-hez képest 194 millió forinttal csökkent. Ennek fő oka az, hogy a pandémiás helyzet miatt jelentősen csökkent a követelés állomány, így 2020-ban kevesebb értékvesztés elszámolására volt szükség.

Költségek fedezetére adott támogatások

A költségek fedezetére adott támogatások értéke 780 millió forintos csökkenést mutat, a következő hatások eredményeként:

- A 2019. évi kutatás-mentési költségek fedezetére kifizetett támogatás összege 528 millió forint. Az RP3-ra vonatkozó teljesítményterv elfogadásáig ilyen címen támogatás kifizetésére nem kerül sor, a 2020. évi kötelezettségre céltartalék képzés történt, a támogatás kifizetésére várhatóan 2022-ben kerül sor.
- A költségek fedezetére adott támogatások összegében jelenik meg a léginavigációs szolgáltatásnyújtással kapcsolatos költségek fedezetére kifizetett közigazgatási

költségtérítés 2020-ban 70 millió forint értékben, 2019-ben pedig 322 millió forint értékben (a Nemzeti Fejlesztési Minisztérium/Innovációs és Technológiai Minisztérium, illetve a Honvédelmi Minisztérium részére). A 2020-ban esedékes további díjakra – a kutatás-mentési költségtérítéssel analóg módon – céltartalék képzés történt, a támogatás kifizetésére várhatóan 2022-ben kerül sor.

A központi költségvetéssel és a helyi önkormányzatokkal elszámolt adók

adatok eFt-ban

Megnevezés	Előző év 2019	Tárgyév 2020	Változás %
Iparüzési adó	769 892	312 526	-59%
Innovációs Járulék	116 003	47 104	-59%
Egyéb központi és helyi adók	35 831	52 656	47%
A központi költségvetéssel és a helyi önkormányzatokkal elszámolt adók	921 726	412 286	-55%

A központi költségvetéssel és a helyi önkormányzatokkal elszámolt adók értéke 55%-kal csökkent, elsősorban a Társaság bevételeinek és ezáltal az iparüzési adó és az innovációs járulék adóalapjának csökkenése miatt. Egyéb központi adók és helyi adók között az építményadó, a gépjármű adó kivett összege, valamint a környezetterhelési díj jelenik meg. 47%-os növekedés történt az építményadó tekintetében. A növekedés oka az adómérték változása, 2020.01.01-től a korábbi 1.323 Ft/m²-ről az építményadó mértéke 1.951 Ft/m²-re változott.

Véglegesen, nem fejlesztési célra átadott pénzeszközök

- A véglegesen, nem fejlesztési célra átadott pénzeszközök között azon támogatások kerülnek elszámolásra, amelyeket elszámolási kötelezettség nélkül, tehát nem a költségek-ráfordítások ellentételezésére nyújt a HungaroControl Zrt. Ezeket a támogatásokat a Társaság Társadalmi Felelősségvállalás Programjának keretében, a vállalati CSR stratégiával összhangban, illetve tulajdonossal történő egyeztetés, és NKOH engedély alapján nyújtja. 2020-ban a Társaság 37%-kal kevesebb támogatást nyújtott, mint az előző évben. Sem 2020-ban, sem 2019-ben nem volt olyan ráfordítás, amelyet a Társaság kivételes nagyságúnak vagy előfordulásúnak ítélt volna meg.

2.2.6 PÉNZÜGYI MŰVELETEK EREDMÉNYE

Pénzügyi műveletek eredménye

adatok eFt-ban

Megnevezés	Előző év 2019	Tárgyév 2020	Változás %
Pénzügyi műveletek bevételei	1 398 340	1 551 480	11%
Kapott (járó) osztalék és részesedés	103 204	24 500	-76%
Egyéb kapott (járó) kamatok és kamatjellegű bevételek	799 173	557 951	-30%
Befektetett pénzügyi eszközök kamatai, árfolyamnyeresége	20 830	31 596	52%
Pénzügyi műveletek egyéb bevételei	475 133	937 433	97%
Pénzügyi műveletek ráfordításai	1 218 532	1 552 918	27%
Pénzügyi műveletek egyéb ráfordításai	1 218 532	1 552 918	27%
Pénzügyi műveletek eredménye	179 808	-1 438	-101%

A Társaság 2020-ban elért pénzügyi eredménye 181 millió forint csökkenést mutat az előző évi pénzügyi eredményhez képest. Ennek összetevői: 79 millió forint értékű csökkenés az Entry Point Central Kft-től kapott osztalék vonatkozásában, 82 millió forint értékben a devizás tételeken és a devizás árfolyamkockázat fedezésére kötött származékos ügyleteken keletkező

árfolyam különbözeteinek változása, valamint 20 millió forint értékben a pénzügyi befektetéseken realizált hozamok értéke.

Befektetések hozama

adatok eFt-ban

Megnevezés	Előző év 2019	Tárgyév 2020	Változás %
Kamatkozó Állampapírok hozama	163 629	137 459	-16%
Kamatkozó Állampapírok kamata	797 034	560 276	-30%
Kamatkozó Állampapírok beszerzési árfolyam különbözete	-633 405	-422 817	33%
Egyéb befektetések hozama (DKJ, Bankbetét)	22 969	29 271	27%
Befektetések hozama	186 598	166 730	-11%

A pénzeszközök befektetéséből származó hozam a pénzügyi műveletek bevételei közt megjelenő, névérték alapján kapott kamatbevételek, valamint a pénzügyi műveletek ráfordításai között könyvelt, az értékpapírok beszerzési árában a névértékhez képest megfizetett árfolyam különbözet különbsége. A befektetések nettó hozama, 2020-ban 166.730 ezer forint volt, míg 2019-ben 186.598 ezer forint, a hozamok összértéke 11%-kal csökkent.

A csökkenés mértékét enyhén növekvő hozamszint mellett (a Társaság a befektetéseken a 2019. évi 0,55% után 2020-ban 0,62%-os átlagos hozamot ért el) az átlagos lekötött állomány 19%-os csökkenése magyarázza (a 2019-es 33.105 millió forintról 26.907 millió forintra).

Árfolyamkülönbségek

adatok eFt-ban

Megnevezés	Előző év 2019	Tárgyév 2020	Változás
Realizált árfolyamkülönbségek (+ nyereség / - veszteség)	140 409	352 499	151%
Devizás tételek év végi nem realizált árfolyamkülönbségek	-57 081	-58 746	-3%
Fedezeti ügyletek árfolyamkülönbségei (+ nyereség/ - veszteség)	-193 322	-486 421	-152%
Árfolyamkülönbségek	-109 994	-192 668	-75%

A pénzügyi műveletek egyéb bevételei és ráfordításai az értékpapírok elhatárolt árfolyamkülönbségein (2020-ban 422.817 ezer forint, 2019-ben 663.405 ezer forint, részletesen a fenti „Befektetések hozama” táblában bemutatva) túl a devizás eszközökön és forrásokon keletkezett realizált és nem realizált árfolyam-különbségeket tartalmaznak, valamint itt jelenik meg devizás árfolyamkockázat fedezésére kötött határidős deviza adásvételi ügyletek eredménye is. Az árfolyamkülönbségek értéke a devizák piaci árfolyamainak mozgásától függ. A Társaság a jelentős devizás árfolyamkockázatait árfolyamkockázat fedezeti ügyletekkel fedezi.

A *Kamatkozó Állampapírok vételára* tartalmazza az időarányosan felhalmozott, járó kamatot, amely a következő kamatfizetéssel kerül jóváírásra. Ezt a felhalmozott kamatot beszerzéskor az egyéb kapott kamatok csökkentő tételeként kell kimutatni.

2020-ban a Társaságnak 486 millió forint árfolyamvesztesége származott a deviza-árfolyam kockázat kezelése céljából megkötött fedezeti ügyletek eredményeként, mely a lezárt, főtevékenységből származó árbevétel fedezeti ügyletek 433 millió forintos árfolyamveszteségéből, a lezárt egyéb tételekre kötött fedezeti ügyletek 50 millió forintos árfolyamveszteségéből, illetve a fordulónapon nyitott származékos ügyletek 3 millió forintos nem hatékony részét jelentő negatív eredményhatásából ered.

Az árfolyamkockázat fedezeti ügyletek 2020. évi eredményhatása a következő táblákban került részletezésre:

2020-ban lezárt származékos ügyletek - légiforgalmi irányításból származó árbevétel - határidős EUR eladás

Megnevezés	Lejárat	Ügyletérték devizában (EUR)	Kötési átlagárfolyam	Ügylet érték (ezer Ft)	Cash-flowra gyakorolt hatás (ezer Ft)	Eredményhatás (ezer Ft)
2019. novemberi árbevétel fedezése	2020. január	7 908 367	331,79	2 623 891	0	5 457
2019. decemberi árbevétel fedezése	2020. február	8 076 737	333,85	2 696 407	0	28 196
2020. januári árbevétel fedezése	2020. március	6 699 000	340,56	2 204 401	0	-85 861
2020. februári árbevétel fedezése	2020. április	6 278 881	347,32	2 109 492	0	-41 165
2020. márciusi árbevétel fedezése	2020. május	1 241 947	348,10	309 176	0	-137 495
2020. áprilisi árbevétel fedezése	2020. június	365 484	348,65	58 500	0	-71 102
2020. májusi árbevétel fedezése	2020. július	403 079	355,02	142 343	0	5 530
2020. júniusi árbevétel fedezése	2020. augusztus	1 775 884	352,96	623 832	0	-19 031
2020. júliusi árbevétel fedezése	2020. szeptember	3 339 788	354,33	1 172 328	0	4 505
2020. augusztusi árbevétel fedezése	2020. október	4 077 616	350,31	1 428 429	0	-23 184
2020. szeptemberi árbevétel fedezése	2020. november	3 649 499	350,37	1 273 344	0	-68 275
2020. októberi árbevétel fedezése	2020. december	2 843 831	361,44	1 027 502	0	-30 888
Fedezeti célú származékos ügyletek		46 660 113		15 669 645	0	-433 313

2020-ban lezárt egyéb származékos ügyletek - határidős deviza vétel vagy eladás

Megnevezés	Deviza	Ügylet érték devizában	Kötési átlagárfolyam	Ügylet érték (ezer Ft)	Cashflowra gyakorolt hatás (ezer Ft)	Eredményhatás (ezer Ft)
Szállítói fedezések	EUR	19 958 551	343,36	6 642 202	0	-49 851
Szállítói fedezések	USD	1 975 500	278,50	550 173	0	0
Egyéb árbevétel fedezése	EUR	22 982	350,76	7 888	0	24
Fedezeti célú származékos ügyletek				7 200 263	0	-49 827

A főtevékenységből befolyó eurós díjbevételeken keletkező árfolyamkockázatot a Társaság határidős cashflow fedezeti ügyletekkel kezeli (részletesen bemutatva a 3.1.1. pontban). A megkötött fedezeti ügyletek biztosítják, hogy a Társaság forintban az eredetileg tervezett árbevételt tudja realizálni. Az év során befolyó és fedezeti ügyletekkel fedezett árbevételen realizált árfolyamveszteség 2020-ban 433 millió forint volt. Ezzel szemben áll, hogy az árfolyam-elmozdulások miatt az éves forintban kifejezett árbevétel 303 millió forinttal alakult magasabban az eltérő díjszámítási és kiszámlázási árfolyamok következtében annál az árbevételnél, amely tisztán forintos elszámolás esetén illetve volna meg a Társaságot. A főtevékenységből származó árbevétel pénzügyi teljesítésével kapcsolatos, valamint egyéb, ezzel összefüggő elszámolásokon 147 millió Ft nyereség jelentkezett. Összességében tehát a főtevékenységből származó árbevétel elszámolásával és pénzügyi rendezésével összefüggő tételek 17 millió forintos pozitív egyenleget mutatnak.

2.2.7 TÁRSASÁGI ADÓ

A 2020. év eredménye után keletkező Társasági Adó fizetési kötelezettséget a következő táblázat mutatja be.

A 2020. évi társasági adó megállapítása:	adatok ezer Ft-ban
Adózás előtti eredmény:	1 034 977
Társasági adóalapot növelő tételek	9 034 088
Társasági adóalapot csökkentő tételek	26 000 084
2020. adóév egészére megállapított adóalap	-15 931 019
Számított adó	0
Adókedvezmény	0
Adófizetési kötelezettség:	0
<i>Adóalapra számított adókulcs</i>	<i>9,00%</i>
Effektív adókulcs	0,00%

A Társaság 2020. évi társasági adóalapja negatív, amely után 2020. évre vonatkozóan társasági adó fizetési kötelezettség nem keletkezett.

A **Társasági adóalap módosító tételei** a mellékletek között a **4.6. táblázatban** kerülnek részletesen bemutatásra.

Az eredménykimutatásban megjelenő adófizetési kötelezettség az üzleti év során könyvelt, de a megelőző üzleti éveket érintő társasági adó önrevíziók hatását (- 3.052 ezer forint értékben), valamint a külföldön megfizetett forrásadó összegét (391 ezer forint értékben) tartalmazza. Ennek megfelelően az eredménykimutatásban megjelenő adófizetési kötelezettség összege mindösszesen -2.661 ezer forint.

2.3 Vagyoni, pénzügyi és jövedelmi helyzet értékelése

Társasági vagyonstruktúra változásának bemutatása

adatok eFt-ban

Megnevezés	Előző év 2019	Tárgyév 2020	Megoszlás % 2019	Megoszlás % 2020	Változás %
Befektetett eszközök	34 894 894	30 604 585	45,0%	46,0%	-12%
Forgóeszközök	35 819 351	23 090 723	46,2%	34,7%	-36%
Aktív időbeli elhatárolások	6 799 234	12 877 182	8,8%	19,3%	89%
Eszközök összesen	77 513 479	66 572 490	100%	100%	-14%

A Társaság mérlegfőösszege a két időszak között – elsősorban a 2018. évi felülfinanszírozások elszámolásának eredményeképp – 14%-kal csökkent, a Társaság vagyoni helyzete stabil.

Források szerkezetének bemutatása

adatok eFt-ban

Megnevezés	Előző év 2019	Tárgyév 2020	Megoszlás % 2019	Megoszlás % 2020	Változás %
Saját tőke	34 632 871	34 664 563	44,7%	52,0%	0%
Céltartalékok	5 614 789	5 096 209	7,2%	7,7%	-9%
Kötelezettségek	8 575 951	11 048 871	11,1%	16,6%	29%
Passzív időbeli elhatárolások	28 689 868	15 762 847	37,0%	23,7%	-45%
Források összesen	77 513 479	66 572 490	100%	100%	-14%

A Társaság saját tőkéje a 2020. évi 1.038 millió forint értékű adózott eredmény bekerülésének, valamint a 2019. évre jóváhagyott 1.000 millió forint osztalék előírásának eredményeképp közel változatlan maradt. A források között 2020. december 31-én a saját tőke aránya 52%. A céltartalékok értékének 9%-os csökkenése mellett források szerkezetén belüli arányuk közel 0,5 százalékponttal nőtt, míg a kötelezettségek aránya 5,5 százalékponttal növekedett. A passzív időbeli elhatárolások értéke 45%-os csökkenést mutat, elsősorban a 2018. évi felülfinanszírozási egyenlegek feloldásának köszönhetően, így a források szerkezetén belül 24%-os arányt képviselnek.

Vagyoni helyzet mutatói	Számítása	2019.12.31	2020.12.31
Likviditás			
Likviditási ráta	(Forgóeszközök / Rövid lejáratú kötelezettségek)	6,8	2,9
Likviditási gyors ráta	((Forgóeszközök - Készletek) / Rövid. Lej. Köt.)	6,8	2,9
Tőkeszerkezet			
Tőkeellátottság	(Saját tőke / Eszközök összesen)	44,7%	52,0%
Kötelezettségek vs. Eszközök	(Kötelezettségek / Eszközök összesen)	11,1%	16,6%
Jövedelmezőség			
Saját tőke arányos adózás előtti eredmény	(Adózás előtti eredmény / Saját tőke)	6,8%	3,0%
Saját tőke arányos adózott eredmény	(Adózott eredmény / Saját tőke)	5,3%	3,0%
Árbevétel arányos adózott eredmény	(Adózott eredmény / Értékesítés nettó árbevétele)	4,9%	3,1%
Eszközarányos adózott eredmény	(Adózott eredmény / Eszközök összesen)	2,3%	1,6%

A Társaság likviditási helyzete stabil, forgóeszközei több mint 290%-ban fedezik rövid lejáratú kötelezettségeit. Tőkeszerkezete megfelelő, az eszközök 52%-át a saját tőke finanszírozza. A COVID-19 világjárvány következtében a módosuló jogszabályi rendelkezések miatt a Társaság 2020. évi adózás előtti eredménye és adózott eredménye alapján számított jövedelmezőségi mutatói a 2019. évhez viszonyítva csökkenést mutatnak.

III. Tájékoztató Rész

3.1 Mérlegen kívüli tételek

3.1.1 MÉRLEGFORDULÓNAPON NYITOTT HATÁRIDŐS ÜGYLETEK

A „teljesítményrendszer” keretein belül a Társaságra hárul – egyéb kockázatok mellett – az árfolyamkockázatok viselése. A Társaság ennek kivédésére, a devizás árfolyamkockázatainak csökkentésére cashflow fedezeti ügyleteket köt.

Az euróban számlázott légitforgalmi díjbevételek fedezésére használt módszer célja a forgalom-becslés alapján meghatározott várható havi árbevételből származó eurós cashflowk forint értékének biztosítása az Eurocontrol által alkalmazott ún. havi árfolyam-kiigazító mechanizmus alapján számított havi átlagos EUR/HUF árfolyamon. Minden megkötött ügylet leszállításon, cash-flow fedezeti célú, tőzsdén kívül kötött határidős ügylet, jellemzően 3-4 hónapos futamidővel.

Továbbá, a Társaság devizás beszerzéseiből és egyéb devizás bevételeiből származó jelentős devizás kitétségeit szintén határidős cashflow fedezeti ügyletekkel fedezi, lejáratban a várható pénzáramok bekövetkezési idejéhez igazodva.

Abban az esetben, ha megszűnik egy ügylet fedezeti hatékonysága, a Társaság a könyvekben kereskedési célú nem fedezeti ügyletté minősíti azt át. A Társaság a származékos ügyleteit a Szt. 59/A-59/F. § alapján a „Valós értéken történő értékelés” szabályai szerint értékeli. A lejáratig, minden hónap végén elvégzi a tranzakciók értékelését az ügyletkötő bankok által ügyletenként közölt Mark-to-Market (MtM) értéken értékelve.

2020. december 31-én az alábbi nyitott fedezeti ügyleteket tartotta nyilván a Társaság:

Fordulónapon nyitott származékos ügyletek

Megnevezés	Deviza	Ügylet érték devizában	Bekerülési érték (ezer Ft)	2020.12.31. valós értékeléshez kapcsolódó értékelési különbözet (ezer Ft)	Értékelési tartalékban szereplő összeg (ezer Ft)	Üzleti évben elszámolt eredmény-hatás (ezer Ft)
Határidős EUR eladás	EUR	14 029 698	5 071 137	-64 522	-48 475	-15 980
Határidős EUR vétel	EUR	-17 842 840	-6 352 795	217 316	202 581	12 699
Határidős USD vétel	USD	-1 580 400	-487 332	-17 193	-17 192	0
Származékos ügyletek összesen			-1 768 990	135 601	136 914	-3 281

A Társaság pénzügyi instrumentumai közül csak a határidős fedezeti ügyletek kerülnek valós értéken bemutatásra.

2020. december 31-én a még le nem zárt származékos ügyletek valós értéken történő értékeléséből származó értékelési különbözete pozitív, összesen 135.601 ezer forint. Az értékelési különbözetből 136.914 ezer forint nyereség a valós értékelés értékelési tartalékával szemben, míg 1.313 ezer forint veszteség a pénzügyi műveletek eredményében kerül kimutatásra.

Valós értéken értékelt eszközök és források értékelési különbözetének állományváltozása

Megnevezés	Valós érték értékelési különbözet (ezer Ft)	Saját tőke - értékelési tartalék (ezer Ft)	Eredménykimutatás (ezer Ft)
Egyenleg 2020.01.01-én	143 020	142 860	160
Tárgyévi változás összesen	-7 419	-5 946	-1 473
Záró állomány 2020.12.31-én	135 601	136 914	-1 313

A 2020. december 31-es mérlegfordulónapi hatékonyság-vizsgálat alapján, a fedezeti ügyletek hatékonyság fokának megfelelően került elszámolásra a valós értékelésből származó különbözet a saját tőkében, illetve a nem hatékony rész az eredményben. Az ügyletek valós értékelését az ügyletkötő bank által szolgáltatott valós értékek alapján végezte el a Társaság, amely összességében 135.601 ezer forint pozitív valós értékkülönbözetet mutat év végén.

3.1.2 PÉNZÜGYI SZEMPONTBÓL JELENTŐS, MÉRLEGBEN NEM SZEREPLŐ MEGÁLLAPODÁSOK BEMUTATÁSA

A HungaroControl Zrt. 2020. december 31-én a következő adott és kapott garanciákkal rendelkezett:

Kapott garanciák

Partner	Garancia lejárat	Garancia összege	Garancia devizaneme	Garanciához kapcsolódó ügylet
Vaisala Oyj	2021.05.18	55 154	EUR	Repülőtéri Meteorológiai rendszer cseréje (AWOS)
RIO LÁMPASTÚDIÓ Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.	2022.05.13	1 731 597	HUF	ANS III. POS világítás tervezési és telepítési munkái
CLH Hűtés és Klimatechnikai Kft	2022.06.09	1 340 801	HUF	ANS I. Fh 3 folyadékhűtő telepítése
CLH Hűtés és Klimatechnikai Kft	2022.06.09	842 200	HUF	ANS I. L7 légkezelő telepítése
MNT Systems Kft	2023.01.05	6 172 500	HUF	Távüzem villamosenergia ellátó rendszer kiépítése
EIZO Technologies GmbH	2023.01.20	21 750	EUR	2Kx2K LCD monitorok beszerzése
OTIS Felvonó Kft	2023.05.18	659 815	HUF	ANS I. felvonóberendezések modernizációja
MNT Systems Kft.	2025.08.31	2 067 950	HUF	ANSI. épületben található UPS1-2 berendezések telepköreinek cseréje

Adott garancia

Partner	Garancia lejárat	Garancia összege	Garancia devizaneme	Garancia típusa
Budapest Airport Zrt.	2023.08.31	55 080	EUR	Bankgarancia bérleti díj fizetésre

3.2 Vezető tisztségviselők, igazgatóság, felügyelő bizottság tagjainak kifizetései

Igazgatóság, FB tagok, vezető tisztségviselők juttatásai

adatok eFt-ban

Megnevezés	Járandóság	Folyósított előlegek	Nyújtott kölcsönök
	2020-ban	2020.12.31	2020.12.31
Igazgatóság tagjainak juttatásai összesen	22 041	0	0
Felügyelő bizottság tagjainak juttatásai összesen	20 850	0	0
Vezető tisztségviselők juttatásai 2020. során (*)	40 126	0	0
Összesen	83 017	0	0

(*) A HungaroControl Zrt. mint jogi személy esetében azonos az Igazgatósággal

3.3 Munkavállalók átlagos létszáma, bérköltsége és személyi jellegű egyéb kifizetései

Munkavállalók átlagos létszáma, bérköltsége és egyéb személyi jellegű kifizetései

Megnevezés		Átlagos létszám (fő)	Bérköltség (eFt)	Személyi jellegű egyéb kifizetés (eFt)
Főállásban, teljes munkaidőben	fizikai foglalkozásúak	4,00	26 503	5 443
	szellemi foglalkozásúak	749,20	12 985 137	1 285 175
Főállásban nem teljes munkaidőben	fizikai foglalkozásúak	0,00	0	0
	szellemi foglalkozásúak	13,70	109 315	13 360
Egyéb állományba nem tartozó munkavállalók			618 198	52 700
Foglalkoztatottak összesen		766,90	13 739 153	1 356 678

3.4 Kapott támogatások (2019-2020. év eseményei)

Pályázat megnevezése	Projekt kezdési időpontja	Projekt befejezési időpontja	Megítélt EU támogatás összege HC	Megkapott támogatás	A támogatást nyújtóval az elszámolás megtörtént
			EUR	EUR	
Free Route Airspace from the Black Forest to the Black Sea	2015.09.01	2017.04.21	401 798,00	185 367,78	nem
ATM system upgrade for cross-border free route operation	2016.01.04	2019.03.31	1 592 900,00	1 295 806,55	nem
AMAN LOWW initial	2016.03.01	2019.03.31	684 250,00	403 260,13	nem
Enhanced Guidance Assistance to Aircraft and Vehicles on the Airport Surface Combined with Routing (SESAR2020 PJ03-a)	2016.12.01	2019.12.31	65 000,00	63 320,75	igen 2020.12.23
Remote Tower for Multiple Airports (SESAR2020 PJ.05-02 - PJ.05-03)	2016.11.01	2019.12.31	355 125,00	262 738,68	igen 2020.12.18
Flight Centric ATC (SESAR2020 PJ.10-01b)	2016.11.01	2019.12.31	87 750,00	75 606,94	igen 2020.12.01
Controller Working Position / Human Machine Interface – CWP / HMI (SESAR2020 PJ16-03)	2016.11.01	2019.12.31	208 271,00	138 554,49	igen 2020.12.22
Controller Working Position / Human Machine Interface – CWP / HMI (SESAR2020 PJ16-04)	2016.11.01	2019.12.31	22 750,00	22 206,18	igen 2020.12.22
FAB CE wide Study of DAM and STAM	2017.02.07	2018.12.31	41 815,00	32 836,99	nem
European Deployment Roadmap for Flight Object Interoperability	2017.02.08	2017.12.22	18 490,00	-4 270,34	nem
Deploy SWIM governance	2017.02.07	2020.06.30	21 930,00	13 236,96	nem
DLS Implementation Project - Path 1 "Ground" stakeholders	2017.02.07	2018.02.01	21 930,00	7083,56	nem
DLS Implementation Project - Path 2	2017.02.15	2020.12.31	17 200,00	10 826,15	nem
Implementation of PBN procedures in Hungary	2017.09.01	2020.12.31	570 588,00	456 470,40	nem
SESAR Deployment Alliance	2018.01.01	határozatlan	határozatlan	146 664,10	nem
U-Space Initial Services	2018.04.16	2019.11.30	255 784,00	56 293,64	igen 2020.05.15
IP1 - DLS European Target Solution assessment	2018.04.16	2019.09.30	26 000,00	6 377,21	nem
SWIM Common PKI and policies & procedures for establishing a Trust framework	2018.11.13	2021.12.30	54 425,00	9 267,21	nem
Hungarian ATM system upgrade for AF3-AF4	2018.04.16	2021.06.30	1 106 175,00	172 577,22	nem
Modular Integrated Remote Tower Air Traffic Management System	2018.04.16	2023.09.05	10 131 000,00	470 571,02	nem
SAFEMODE	2019.06.01	2022.04.30	329 288,00	263 430,00	nem
Airport Airside & Runway Throughput (S2020 W2 PJ02 AART)	2019.12.01	2023.01.01	189 200,00	67 151,64	nem
Digital Technology for Tower (SESAR2020 W2 PJ05 DTT)	2019.12.01	2023.01.01	275 942,00	97 938,18	nem
Separation Management & Controller Tools (SESAR2020 W2 PJ10 PROSA)	2019.12.01	2023.01.01	507 829,00	180 240,38	nem
IFR RPAS (SESAR2020 W2 PJ13 ERICA)	2019.12.01	2023.01.01	104 210,00	36 986,52	nem
ATM Master Plan (SESAR2020 W2 PJ20 AMPLE)	2019.12.01	2023.01.01	70 000,00	24 844,64	nem
GREAT	2020.01.01	2023.06.30	401 289,00	193 956,23	nem
Collaborative U-Space ATM interface (SESAR Wave3 PJ34)	2021.01.01	2022.12.31	176 250,00	0,00	nem
Downlinking Flight Trajectory to Improve ATM Performance (SESAR Wave3 PJ38)	2020.11.01	2022.12.31	200 000,50	0,00	nem
			17 937 189,50	4 689 343,21	

A támogatást nyert beruházások és projektek az alábbiakban kerülnek bemutatásra:

Free Route Airspace from the Black Forest to the Black Sea

A projektben megcélzott technológiai megvalósíthatósági tanulmány a CEF (Connecting Europe Facility, Európai Hálózatfinanszírozási Eszköz) forrásainak bevonásával valósul meg a SESAR Deployment Manageren keresztül. A „Free Route Airspace” (FRA) FAB CE-n (közép-európai funkcionális légtérblokk) belüli megvalósításához, működtetéséhez szükséges működési feltételek kidolgozásáról szól, a HUFRA (a magyar légtérben bevezetett free route airspace) tapasztalataiból kiindulva, tekintettel arra, hogy a koncepció bevezetésére nincs egységesen kidolgozott eljárás, valamint a már bevezetett koncepciók között elég nagy eltérések mutatkoznak Európa-szerte. A projekt a határon átnyúló, valamint FAB szintű FRA Concept of Operations kidolgozását és annak validálását célozza meg, továbbá a felmerülő AIS kérdéskörök kidolgozását, repülésbiztonsági elemzés készítését, a szükséges ATM rendszerfejlesztések meghatározását, valamint szimulációt foglal magában, amely a HungaroControl Simulation HUB központjában történik. A projekt konzorciumban valósul meg, melyben a HungaroControl Zrt. a konzorcium-vezető, tagok: AustroControl, Croatia Control, BHANSA, Slovenia Control, LPS SR, és az ANS CR légiforgalmi irányítást végző szolgáltatók, mint FAB CE tagok a SESAR Deployment Manageren keresztül.

ATM system upgrade for cross-border free route operation

A projekt CEF forrás bevonásával valósul meg a SESAR Deployment Manageren keresztül. A projekt egy következő lépcsőfoka a már támogatást nyert szabad útvonalú légtér megvalósíthatósági tanulmánynak. A projekt keretében megvalósuló szoftverfejlesztés alkalmassá teszi a MATIAS-t a határon átnyúló szabad útvonalú üzemmód kezelésére annak érdekében, hogy támogassa FAB CE szinten bevezetendő egyes országhatárokon átnyúló kiterjesztett free route üzemet. További cél a MATIAS FDP (Flight Data Processing) részterületének továbbfejlesztése, annak érdekében, hogy a rendszer képessé váljon a rugalmas légtértervezés és felhasználás támogatására, ami előfeltétele a határokon átvívelő free-route működés bevezetésének.

AMAN LOWW initial

A projekt CEF forrás bevonásával valósul meg a SESAR Deployment Manageren keresztül. A projekt a hazai légiforgalmi irányítási rendszer, a MATIAS új funkció kialakításával történő fejlesztésére, szoftverfejlesztésre irányul, annak érdekében, hogy támogassa a bécsi leszálló gépek hatékony és biztonságos áramlását a magyar légtérben. A projekt célja a bécsi repülőteret kiszolgáló AMAN (Arrival Management) rendszer támogatása a MATIAS rendszerben fejlesztendő AMAN és E-AMAN (Extended AMAN) funkcionalitás kialakításával.

Enhanced Guidance Assistance to Aircraft and Vehicles on the Airport Surface Combined with Routing (SESAR2020 PJ03-a)

A Társaság a SESAR 2020 Frequentis konzorcium tagjaként kapott a SESAR Joint Undertaking-től uniós társfinanszírozást a projekt megvalósítására. A reptéri felszínen közlekedő járművek pilótáinak/vezetőinek helyzetudatosságának növelését célozza egy megoldással, amely rossz látási körülmények között is iránymutatást ad számukra. A megoldás alapját képezi egyrészt a „Follow the Greens” használata, amely a repülőterei jelzőfények segítségével ad utasítást a pilótáknak, másrészt egy fedélzeti kijelző segíti a pilótákat, egy másik kijelző pedig az irányítók számára lesz biztosítva az utasítások kiadására. A megoldás révén a reptér forgalma gördülékenyebbé és kiszámíthatóbbá válik, ami kapacitásnövekedéshez vezet.

Remote Tower for Multiple Airports (SESAR2020 PJ.05-02 és PJ.05-03)

A Társaság a SESAR 2020 Frequentis konzorcium tagjaként kapott a SESAR Joint Undertaking-től uniós társfinanszírozást a projekt megvalósítására. A projekt célja igazolni, hogy lehetséges egynél több torony légiforgalmi irányítási kiszolgálása egy időben egy légiforgalmi irányító által megfelelő szintű biztonság mellett. A PJ.05-02 során öt különböző validáció tervezett a projektben résztvevő konzorciumok által, melyek közül a Társaság Budapesten egy futópálya és egy kis forgalmú magyar repülőtér igénybe vételével validálja az integrált Frequentis és Thales prototípusokat a Társaság validációs platformján passzív árnyéküzemben.

Flight Centric ATC (SESAR2020 PJ.10-01b)

A Társaság a SESAR 2020 Frequentis konzorcium tagjaként kapott a SESAR Joint Undertaking-től uniós társfinanszírozást a projekt megvalósítására. Célja a repülőjárat központú légiforgalmi irányítás magaslégtérben történő validálása, amikor is adott számú járat irányításáért egy légiforgalmi irányító felel, szektor- vagy országhatártól, földrajzi elhelyezkedéstől függetlenül. A célok között szerepel a konfliktust előrejelző eljárások validálása, ideértve a nem sztenderd körülmények vizsgálatát is (vészhelyzet, rossz időjárási körülmények, stb.); a munkaterhelés validálása és vizsgálata; a repülési eljárások optimalizálásának és harmonizálásának vizsgálata a lokális áramlásszervezéssel összhangban; valamint különböző légi jármű-légiforgalmi irányító beosztási stratégia validálása.

Controller Working Position / Human Machine Interface – CWP / HMI (SESAR2020 PJ16-03 és PJ16-04)

A Társaság a SESAR 2020 Frequentis konzorcium tagjaként kapott a SESAR Joint Undertaking-től uniós társfinanszírozást a projekt megvalósítására. A projekt célja a légiforgalmi adatszolgáltatás és a légiforgalmi irányítási szolgáltatás fizikai helyszínének elkülönítése. Az ezt megteremtő technikai feltételek és közös interfészek megteremtésével foglalkozik oly módon, hogy az egyes, elkülönült fizikai helyszínen lévő légiforgalmi szolgáltató egységek vagy önálló légiforgalmi szolgáltatók, egységes, mintegy „azonos” légiforgalmi szolgáltatóként tűnjenek fel. A projekt a technikai megvalósításon túl kiterjed az operatív koncepció és munkavégzés vizsgálatára is, beleértve az HMI-CWP fejlesztési lehetőségeit egy időbeli és intuitív alapú munkavégzés megteremtésének lehetőségére, vizsgálja továbbá az így létrejövő interoperábilis megoldások hatékonyságra gyakorolt hatását.

FAB CE wide Study of DAM and STAM

A projekt Connecting Europe Facility (CEF) forrás bevonásával valósul meg a SESAR Deployment Manageren keresztül. A tanulmány célja annak felmérése, hogy a tervezett regionális „free route” környezetben milyen módon lehet növelni a légtérgazdálkodás és áramlásszervezés hatékonyságát. A FAB CE térségben alkalmazott nemzeti légtérgazdálkodást harmonizálni szükséges, így a közösen kialakított műszaki és alkalmazói követelmények lehetővé teszik a jövőben az útvonalaktól mentes, országhatároktól független FAB CE free route környezetben a légiforgalmi áramlást befolyásoló ideiglenesen elkülönített légterek stratégiai, dinamikusabb elő-taktikai és taktikai menedzselését.

European Deployment Roadmap for Flight Object Interoperability

A projekt Connecting Europe Facility (CEF) forrás bevonásával valósul meg a SESAR Deployment Manageren keresztül. SWIM ernyője alatt ez a projekt a különböző ATM rendszerek által nyújtott információk, adatok globális szintű sztenderdizálását célozza meg. Minden repülési információ (pl. útvonal, katonai légterek kijelölése, időjárás információk, érkezési futópályához tartozó adatok) globálisan megosztható és dinamikusán kezelhető

legyenek, így minden érintett (légitársaság, reptér, ANSP) a számára szükséges, legfrissebb információ birtokában legyen.

Deploy SWIM governance

A projekt Connecting Europe Facility (CEF) forrás bevonásával valósul meg a SESAR Deployment Manageren keresztül. A SWIM (System Wide Information Management) az információ menedzsment és - csere koncepciójában bekövetkező paradigmaváltás a teljes ATM hálózat szereplőinek bevonásával. A projekt célja felállítani az elsődleges intézményi struktúrát, jogi és pénzügyi keretrendszer. A projekt során kialakításra kerülnek az egységes SWIM sztemendek, iránymutatást adó segédanyagok, SWIM szolgáltatás definíciói és a compliance keretrendszer. A projekt célja, hogy minden légitársaságban érintett szereplő a megfelelő időben a megfelelő információhoz jusson.

DLS Implementation Project - Path 1 "Ground" stakeholders

A projekt Connecting Europe Facility (CEF) forrás bevonásával valósul meg a SESAR Deployment Manageren keresztül. Az adatkapcsolat kialakítása és alkalmazása Európában kiemelkedő fontosságú a PCP (Pilot Common Project) AF6 (6. számú ATM funkcionalitás), i4D trajektória megvalósítása érdekében. A Datalink Services Recovery Plan (Adatkapcsolati Helyreállítási Terv) alapján a projektnek a multifrekvenciás hálózatok országos és regionális szintű kialakítására, fejlesztésére kell összpontosítania. A projekt célja a multifrekvenciás adatkapcsolat kiépítése és fejlesztése, mely előfeltétel a szolgáltatási terület alapú koncepció felé. A multifrekvenciás szolgáltatás célja a meglévő frekvencia túlterheltségének csökkentése, mely a növekvő forgalom kezeléséhez elengedhetetlen.

DLS Implementation Project - Path 2

A projekt Connecting Europe Facility (CEF) forrás bevonásával valósul meg a SESAR Deployment Manageren keresztül. Szintén az adatkapcsolati szolgáltatások fejlesztését célozza a DLS Path 2 projekt. Célja a SESAR Deployment Manager támogatása a megvalósítandó megoldásokhoz vezető lépések és tevékenységek feltárásában. Döntéshozó tanulmány segít meghatározni a szolgáltatási területet/körzeteket és előzetesen definiálni a pán-európai adatkapcsolati rendszer technológiai felépítést, figyelembe véve a pénzügyi és jogi aspektusokat is.

Implementation of PBN procedures in Hungary

A projekt Connecting Europe Facility (CEF) forrás bevonásával valósul meg. A projekt keretében hét polgári (Győr/Pér, Hévíz/Balaton, Debrecen, Pécs, Szeged, Nyíregyháza és Békéscsaba) és három katonai (Pápa, Kecskemét, Szolnok) repülőtéren valósulhat meg a Performance Based Navigation (PBN), azaz a teljesítményalapú eljárások megtervezése, amely lehetővé teszi a műholdas megközelítések megvalósítását.

SESAR Deployment Alliance

A Társaság 2018. január 1-jével a SESAR Deployment Alliance AISBL (SDA) tagjává vált. Ez a non-profit nemzetközi szervezet a SESAR megvalósítási szakaszát koordináló Deployment Manager funkciót látja el az Európai Bizottság megbízásából, fokozatosan bővülő feladatkörrel és befolyással az európai folyamatokra. A tagsággal Társaságunk vállalta, hogy a PANSA-HungaroControl-ROMATSA konzorciumban (PHRC) megállapodott keretek között részt vesz az SDA döntéshozatali mechanizmusában, valamint szakértőket bocsát az szervezet rendelkezésére körülbelül 1 fő teljes munkaidős alkalmazottnak megfelelő arányban.

U-Space Initial Services

A projekt a SESAR Joint Undertaking által biztosított forrás bevonásával valósul meg. A USIS projekt alapvető – U1 és U2-es szintű – U-space (vagyis vezető nélküli légitárművek

légiforgalmi irányításával kapcsolatos) szolgáltatások (pl. regisztráció, azonosítás, geo-fencing, dinamikus légtérhasználás, repülésjövöhagyás stb.) demonstrációját, illetve validációját foglalja magában. A projekt demonstrációihoz a HungaroControl biztosítja a háttérinfrastruktúrát, az UTM szakértelmet, a helyszínt, valamint – alvállalkozó bevonásával – a szükséges drónokat és azok üzemeltetését is. A technológiai funkciók fejlesztését, telepítését és üzemeltetését a demonstrációk előkészítése és lebonyolítása során a konzorciumi partnerek végzik, ebben a HungaroControl Zrt. konzultációs partnerként vesz részt.

IPI - DLS European Target Solution assessment

A projekt Connecting Europe Facility (CEF) forrás bevonásával valósul meg a SESAR Deployment Manageren keresztül. A projekt célja, a SESAR Deployment Manager által kidolgozott DLS Recovery Plan-ban foglaltak végrehajtásának folytatása. A projekt folytatja a 2016_159_AF6-P35 Path II projektben elkezdett munkát, tovább vizsgálva, definiálva a VME (VDL Monitoring Equipment), VGS (VDL Ground Station) követelményeket és az üzleti tervet. További célja a távlati célban meghatározott Model D és a jelenleg megvalósuló Model B közötti teljesítmény eredményeinek vizsgálata, valamint egy közös európai ATN Ground Network szolgáltatás definiálása. A HungaroControl a projekt tagjaként folyamatosan figyelemmel kísérheti és tevékenyen részt vehet a Data Link Service jövőbeni alakításában. SDM-n keresztül konzorcium tagjaként pályázva.

SWIM Common PKI and policies & procedures for establishing a Trust framework

A projekt Connecting Europe Facility (CEF) forrás bevonásával valósul meg a SESAR Deployment Manageren keresztül. A projekt célja egy európai szintű digitális, nyilvános kulcsú infrastruktúra (PKI – Public Key Infrastructure) létrehozása a repülés különböző szereplői számára (ANSP-k, légtérfelhasználók, katonaság, repterek, stb). Cél egy olyan közös keretrendszer kifejlesztése és élesítése, amely képes egyrészt a lokálisan létező PKI-kat interoperabilis módon integrálni, másrészt megfelelő digitális tanúsítványokat biztosítani a SWIM felhasználói és rendszerelemei számára. Az eredményeként előálló PKI és a hozzá kapcsolódó „bizalmi keretrendszer” szükséges a PCP rendeletnek megfeleléshez. A tanúsítványok lehetővé teszik a biztonságos azonosítást és kommunikációt a SWIM egyes komponensei és felhasználói között.

Hungarian ATM system upgrade for AF3-AF4

A projekt a Connecting Europe Facility (CEF) forrás bevonásával valósul meg a SESAR Deployment Manageren keresztül. A projekt keretében a MATIAS rendszer egyes funkcióinak továbbfejlesztését, valamint új funkciók integrálását kívánja megvalósítani a 716/2014/EU PCP reguláció egyes követelményeinek teljesítése érdekében.

A MATIAS Build 12 upgrade során a következő fejlesztéseket kívánjuk CEF pályázat során megvalósítani:

- a) ATM System – ASM System (MATIAS – LARA) interface, ARES (airspace reservation) üzenetek fogadása érdekében.
- b) Management of Dynamic Airspace Configurations.
- c) Interface ATM systems to NM systems, EFPL (extended Flight Plan) üzenetek küldése/fogadása érdekében.

Modular Integrated Remote Tower Air Traffic Management System

A projekt a Connecting Europe Facility (CEF) forrás bevonásával valósul meg. A projekt célja, hogy a hagyományos toronyirányítással és az eddig használt több, különálló irányítási rendszerrel szemben egy olyan integrált rendszer kerüljön kialakításra, amely jelentősen egyszerűsíti az irányítói munkakörnyezetet, valamint hosszabb távon lehetőséget biztosít több repülőtér toronyirányítói szolgálatának ellátására. A rendszer magában foglalja a repülőtérre érkező videoképek megjelenítését, sőt a digitális kép javítását és extra információkkal való

ellátását is (pl. légi járművek címkéi hozzáemelve a járművekhez). A rendszer támogatja továbbá több földrajzilag távol fekvő repülőtér irányításának megvalósítást egy műszaki platformról. Ez a gyakorlatban azt jelenti, hogy a rendszer modularitása miatt rövid idő alatt és kis beruházási igénnyel kiépíthető lesz a távoli toronyirányítói szolgálat olyan kis repülőterek esetén, ahol korábban egyáltalán nem volt vagy a helyszínen volt korlátozott szolgáltatás.

SAFEMODE (Strengthening synergies between Aviation and maritime in the area of human Factors towards achieving more Efficient and resilient MODE of transportation)

A SAFEMODE célja, hogy segítse a fejlesztők, tervezők, kockázatelemzők és humán faktor szakértők munkáját abban, hogy egy új koncepció vagy szoftver tervezésénél milyen emberi kockázati tényezőkre kell figyelni. A tényezők meghatározására és mérésére egy keretrendszert dolgoz ki (Human Informed Risk Design Framework), majd validálja azt felhasználó-központú mérésekkel. A projekt egy 34 tagból álló konzorcium formájában valósul meg, melynek a vezetője a Deep Blue.

GREAT (Greener Air Traffic Operations)

A GreAT célja, hogy kínai és európai együttműködés által környezetbarát légiforgalmi működési koncepciót dolgozzon ki - hatékony légtér- és útvonal optimalizációs módszerek és technológiák segítségével -, és így csökkentse az üzemanyag-fogyasztást és a károsanyagkibocsátást a „gate-to-gate” repülési szakaszok során. A projekt egy 13 tagból álló konzorcium formájában valósul meg, melynek a vezetője a DLR.

Airport Airside & Runway Throughput (S2020 W2 PJ02 AART)

A Wave 1 PJ03b-01 Follow the greens projekt folytatása az Indra Navia-val. A SESAR PJ.02 projekt, 21-es megoldásának célkitűzése, a légi és egyéb járművek vezetőinek helyzet-tudatosságának növelése a földi közlekedés során, a lehető legnagyobb biztonsági szint elérése mellett, szélsőséges látási és időjárás körülmények között egyaránt. Különös tekintettel az Airfield Ground Lighting (AGL) és "Follow-The-Greens" automatizált eljárások kiterjesztésével, melyek az irányítói leterheltség csökkentését hivatottak elősegíteni. A projekt két részből áll, egy moving map alkalmazás validálása, mely a földi járművek tájékozódását segíti illetve az AGL tesztelése erősen automatizált környezetben.

Digital Technology for Tower (SESAR2020 W2 PJ05 DTT)

A Wave 1 PJ05.02 és PJ05_03 projektek folytatása, melynek keretében az Indra Navia-val közös validáció valósul meg. A projekt fókuszában több repülőtér forgalmának flexibilis és dinamikus allokációja, valamint a különböző Remote Tower Modulok kapcsolata (RTM) vizsgálata szerepelnek. A projekt egyik célja a multi remote tower rendszer kiterjesztése, több rendszer összekapcsolása; ilyen környezetben a repülő forgalom és a légiforgalomirányítók terhelhetőségének vizsgálata, repülőtér irányítás átadása Multi rTWR modulok között (split and merge funkciók), valamint az erre irányuló fejlesztési lehetőségek körüljárása. A másik célja az új HMI felület integrálása a rTWR koncepcióba.

Separation Management & Controller Tools (SESAR2020 W2 PJ10 PROSA)

A 73-as megoldás a Wave 1 PJ10 projekt folytatása, melynek célja a Flight Centred ATC and Improved Distribution of Separation Responsibility in ATC. A megoldás célja, a Flight Centric ATC koncepció validálása, a jövőbe mutató közelkörzeti és En Route módszertanok és metódusok kidolgozása az európai légtérben, amely során a légiforgalmi irányító szektorok nélküli környezetben, a légi jármű földrajzi elhelyezkedésétől függetlenül, egy adott területen (Flight Centric Area), akár országhatárokon túl nyújt légiforgalmi szolgáltatást. A HungaroControl a közepes és magas komplexitású környezet vizsgálatára koncentrálna. A projekt során real-time szimulációs gyakorlat a European Operational Concept Validation

Methodology (E-OCVM) alapján kerül végrehajtásra, a DLR (At-One) TrafficSim szimulátorával.

A 93-as és 96-os megoldások a Wave 1 PJ16.03 és a PJ15.09 projektek folytatása, ami különböző légtér delegációs esetek részletes kidolgozására fókuszál, valamint az ezekhez kapcsolódó ATM szolgáltatások meghatározását célozza a Virtuális Központ technológiai megoldáshoz, amiket két validációs gyakorlat keretén belül fognak tesztelni. A 96-os megoldása PJ16.04 folytatása melyben az ASR, AG és UPMS került validálásra több validációs gyakorlat keretében.

IFR RPAS (SESAR2020 W2 PJ13 ERICA)

A Wave 1-ben PJ10_05 projekt folytatása, melynek célja, hogy a dedikált repülőtereken működő IFR RPAS (Instrument Flight Rules Remotely Piloted Aircraft Systems) rendszeresen működjenek az A-C légtérsztyályokban. Továbbá, célja új eljárások és eszközök kifejlesztése, amelyek lehetővé teszik az ATC számára, hogy az IFR RPAS-t teljes körűen integrálják a légi közlekedéssel. A PJ13_115 projekt 2021-2025 időtávra fókuszál, és célja a meglévő tool-okat felhasználva, a jelenlegi rendszerek képességeihez mérten, eljárás alapú elkülönítés biztosítása, a jelenlegi légtér felhasználókra a lehetőség szerinti legkisebb hatással.

ATM Master Plan (SESAR2020 W2 PJ20 AMPLE)

A projekt által az ATM Master Plan frissítésben (Level 1 Executive level és Level 2 Development Planning and Monitoring) tudunk közreműködni.

Collaborative U-Space ATM interface (SESAR Wave3 PJ34)

A megoldás célja bemutatni és validálni az UTM adatok cseréjét egységes SWIM platformon keresztül a különböző UTM szereplők között.

Downlinking Flight Trajectory to Improve ATM Performance (SESAR Wave3 PJ38)

A megoldás célja a Tesla tool (rövid távú konfliktuskutató eszköz) HungaroControl Zrt igényeire történő szabása, illetve ACC és APP irányításban történő használatának a tesztelése. További cél ADS-C szerverhez történő kapcsolódás kialakítása, illetve ADS-C adatok fogadása és feldolgozása.

3.5 Környezetvédelem

A HungaroControl Zrt. elismeri a környezetvédelem és a fenntartható fejlődés fontosságát, gazdasági és társadalmi jelentőségét. Tevékenysége során kötelezettséget vállalt a természet és a környezet megóvására, a környezet állapotának javítására. Elkötelezettségünket a Társaság Környezeti politikája igazolja.

A HungaroControl Zrt. tanúsított ISO 14001 szabványnak megfelelő környezetközpontú irányítási rendszert működtet, környezeti teljesítményét az ISO 14031 szabvány alapján kialakított mérőszám rendszer alkalmazásával követi nyomon. Az energiahatékonyság növelése érdekében 2016. óta ISO 50001 szabvány szerint tanúsított energiairányítási rendszert működtet.

A környezetvédelem iránti elkötelezettség, az energiatakarékos működés, a szennyezések megelőzésére, illetve a környezetterhelések fajlagos csökkentésére való törekvés érdekében 2020-ban is számos intézkedést hajtott végre a HungaroControl Zrt. Az intézkedések elsősorban az energiahatékonyság növelésére, a légi járművek környezetterhelésének csökkentésére, a fajlagos anyag és eszközfelhasználás csökkentésére, illetve a hulladék-gazdálkodás hatékonyságának növelésére irányultak.

Környezetvédelmi fejlesztésekre Társaságunk nem kapott támogatást 2020. évben, és nem tervezi e jogcímen támogatás igénylését.

A **környezet védelmét szolgáló eszközök kimutatását** a mellékletek között a **4.7. melléklet** tartalmazza.

A keletkezett hulladékok alakulását a **4.8. mellékletben** található táblázat mutatja. A veszélyes hulladékok, környezetre káros anyagok nyitó- és zárókészletének mennyiségi és értékadatait a **4.8. melléklet** tartalmazza.

A Társaság tevékenységéhez kapcsolódóan környezetkárosításból vagy szennyezésből fakadó kötelezettsége nem keletkezett. A Társaság által minden előírás szerinti környezetvédelmi termékdíj, valamint környezetterhelési díj és egyéb környezetvédelemmel összefüggő díj megfizetésre került. A környezetvédelemmel kapcsolatos egyéb kötelezettségek összegét a **4.9. melléklet** tartalmazza. A kötelezettségek között ki nem mutatott környezetvédelmi, helyreállítási költsége a Társaságnak nem volt.

3.6 Kutatás-fejlesztés támogatása

A HungaroControl stratégiájában szereplő kutatás-fejlesztési tevékenység a 2020-as év kihívásai ellenére is változatlanul és magas színvonalon működött. A kutatás-fejlesztési és innovációs tevékenységek célja továbbra is a biztonság és hatékonyság növelése, a költségek csökkentése, valamint a környezet megóvása, mindezt a legfejlettebb technológiák alkalmazásán keresztül. A Társaság mindemellett szem előtt tartja az európai kutatás-fejlesztési folyamatokba való csatlakozást és együttműködések létrehozását is.

A 2019-ben újragondolt Kutatás-Fejlesztési és Innovációs (K+F+I) Platform keretein belül második alkalommal került megrendezésre a *Student Innovation Challenge* diákverseny. A versenyre a K+F+I Platform tag egyetemeiről pályázhattak diákok, a Társaság által meghatározott két témakörre "a mesterséges intelligencia felhasználási lehetőségei a légiforgalmi irányításban" és a "Drónos repüléseket támogató mobil alkalmazás lehetséges funkciói, szolgáltatásai és üzleti modellje". 2020. március 5-én a Társaság székházában került megrendezésre a nyitónap, mely célja volt a légiforgalmi irányítás és a két témakör megismertetése a diákokkal. Az országos veszélyhelyzetre való tekintettel a verseny online formában folytatódott. Összesen nyolc csapat nyújtott be pályázatot, melyeket a kutatás-fejlesztési csoport előszűrt, majd a továbbjutott öt legjobb pályázatból a platformtagok választották ki az első három helyezettet. A versenyt a Szent István Egyetem csapata nyerte meg a *Mesterségesintelligencia-vezérelt, drónos FOD-eltávolító rendszer* című pályázati anyagukkal.

A K+F+I Platformhoz a 2020-as évben csatlakozott a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Villamosmérnöki és Informatikai Kara, a Miskolci Egyetem és a Szent István Egyetem.

A kutatás-fejlesztési csoport a 2020-as évben számos alapkutatáson, alkalmazott kutatáson, kísérleti fejlesztésen, valamint szolgáltatás és termékfejlesztésen dolgozott.

A **Virtual Pseudo Pilot Platform** (VPPP) lett az első olyan HungaroControl fejlesztés, amely száz százalékban saját erőforrásból megalkotott technológiai újítás és külső partnerrel

várhatóan piacra kerül, valamint bevételt hoz a Társaságnak. A szoftvert házon belül is további platformokon lehet majd használni.

2020-ban a kutatás-fejlesztési csoport külön hangsúlyt fektetett az UTM-ben rejlő üzleti lehetőségek feltérképezésére. Ezen munka részeként a kutatás-fejlesztési csoport kidolgozta az **UTM 2.0** koncepciót, amely a Társaság hosszútávú UTM stratégiájára és szerepvállalására tesz javaslatot.

Az **AI Based Conflict Resolution Advisory Tool** projekt célja egy olyan mesterséges intelligencián alapuló eszköz megalkotása, amely a drón vezérlését végzők munkáját támogatja.

A **Merge Strip 3.0** egy független megjelenítő felülettel rendelkező hatékonyságnövelő szoftver a leszállási sorrend és térközök tervezésében segít az Approach munkahelyeken. Segítségével Continuous Descent Approach (CDA) valósítható meg.

2020 első negyedében lezárult a **Turbulencia jelző rendszer** projekt első fázisa, amelynek eredményeként lehetőség nyílt a friss turbulencia előrejelzések munkatermi megjelenítésére.

Az **Estimated Time of Arrival** 2020-as évben lezárult alapkutatás, mely egy olyan eszköz megalkotásának lehetőségét validálta, ami a légiforgalmi irányítóknak nyújtana segítséget a mesterséges intelligencia használatával pontosabb előrejelzések kijelzésével az érkező gépek időpontjáról, ezzel csökkentve a terhelést és növelve a forgalmi kapacitást.

2020-ban megvalósult a **Data Management System** projekt első fázisa. A projekt hosszútávú célja egy olyan adatkezelésre és riportelőképzésre alkalmas környezet felépítése, amely lehetővé teszi az adatok egy helyen történő elérését, azok mindenkorinak megfelelő szűrését és összegyűjtését, annak érdekében, hogy a gépi tanuló algoritmusok számára megfelelő mennyiségű és minőségű adat álljon rendelkezésre.

A Társaság folyamatosan és aktívan képviselteti magát az Innovációs és Technológiai Minisztérium által megalkotott Mesterséges Intelligencia Koalíció munkacsoportjaiban.

Nemzetközi projektek közül a CANSO STWG egyik munkacsoportjában vettek részt a kutatás-fejlesztési csoport szakértői, melynek feladata egy AI whitepaper készítése. A dokumentum 2021 első negyedév végére elkészül és főleg a mesterséges intelligencia felhasználási lehetőségeit, típusait és rendszerbe illesztésének nehézségeit taglalja doménspecifikus szakértői tudás alapján.

A SAE G-34 és EUROCAE WG-114 munkacsoportok együttműködnek egy mindent magában foglaló, aviatikában használható mesterséges intelligencia szabvány elkészítéséhez. A szabvány egyértelműsíteni fogja, hogy milyen mesterséges intelligencia alapú szoftvereket és hogyan lehet használni, valamint fejleszteni.

A SAFEMODE projekt célja interdiszciplináris együttműködés keretében egy emberközpontú dizájn és módszertan átültetése/erősítése a légiforgalmi irányítás és a hajózás területeire. A módszertant a nemzetközi szereplőket felsorakoztató projektben különböző esettanulmányokkal validálja a projekt, melyek közül az egyik egy drónos mobilalkalmazás felhasználói felületeinek humán faktor és repülésbiztonsági aspektusainak vizsgálata. 2020-ban két dokumentáció leszállítása is sikeresen megtörtént.

3.7 MÉRLEGFORDULÓNAP UTÁNI ESEMÉNYEK

1) Likviditási helyzet

A HungaroControl Zrt. működését 2020-ban stabil likviditási helyzet jellemezte. A források döntő mértékben a léginavigációs szolgáltatásból befolyó bevételekből származtak. A 2020 elején kitört koronavírus-járvány és a korlátozó intézkedések következtében visszaesett forgalom azonban mind az átrepülő, mind a terminál üzletágban igen jelentősen csökkentette a (még 2019 végén beadott teljesítménytervben meghatározott egységdíjakon keletkező) bevételeket. A Társaság rendelkezésére álló (az Irányítói Életpálya Modellben vállalt egyes kötelezettségek fedezetére eszközölt befektetések nélkül számított) szabad pénzeszköz- és befektetésállománya 2020 során összességében 20 milliárd Ft-tal, 17 milliárd Ft-ra csökkent.

A 2020. november 11-től hatályos 1627/2020/EU végrehajtási rendelet a teljesítmény-rendszer COVID-19 világjárvány miatti módosításáról alapvetően kedvező fordulatot jelent: ahogy korábban kifejtettük, a jogszabálmódosítás lényegileg garantálja a költségek megtérítését. Így a 2020. (és várhatóan a 2021.) évi bevételek elmaradása elsősorban (átmeneti) likviditási és nem fenntarthatósági/eredményességi problémát jelent. Ennek kezelésére a Társaság az alábbiak szerint megtette az első előkészületeket és további intézkedéseket is tervez.

A Társaság üzleti tervét és hosszabb távú pénzügyi tervét a légiközlekedés alakulására vonatkozó előrejelzések és több költséghatékonysági intézkedés figyelembe vételével, továbbá beruházásai indokoltságának és időzítésének felülvizsgálata után állította össze. A tervezési alappálya szerint 2021 során a pénzügyi befektetések jelenlegi állományát leépíti, s az év végére 8,6 milliárd Ft hitel igénybevételére lehet szüksége.

E folyamatok figyelembe vételével a Társaság 2020 őszén hiteltendert írt ki, és 2021 januárjában három kereskedelmi bankkal 10 milliárd Ft teljes összegű, kedvező feltételű, 2023 januárjában lejáró folyószámlahitelkeret-szerződéseket kötött. Ezek a Társaság finanszírozását várhatóan legalább 2021 végéig biztosítják.

A Társaság továbbá 2021 elején megkezdte az egyeztetéseket összesen 25 milliárd Ft további forrás bevonásáról a tulajdonosi jogokat gyakorló minisztériummal, valamint tárgyalásokat kezdett piaci és egyéb szereplőkkel a szükséges forrás optimális módon történő biztosításáról. Figyelembe véve a jogszabályi környezetet, a Társaság alaptevékenységére vonatkozó jogi garanciákat, valamint a prudens működést és az állami tulajdonos elkötelezettségét, továbbá a jelentés készítésekor már rendelkezésre álló piaci visszajelzéseket, a Társaság finanszírozását a következő években biztosíthatónak tartjuk.

2) Jogszabályi környezet alakulása

2021. május 11-én a Fellebbviteli Bizottság ülésén az uniós tagállamok jóváhagyták az Európai Bizottság 2020-2024-es referencia periódusra vonatkozó felülvizsgált uniós teljesítménycéljait. Ez alapján összeurópai szinten a 2019. évi reálköltségszinthez képest 2020-2021. években 97%,

2022-ben 94%, 2023-ban 96% és 2024-ben 97%-os költségszintet tűztek ki célul. Ezzel az Európai Bizottság meghatározta azt a keretet, amivel összhangban kell a nemzeti teljesítményterveket is kidolgozni, továbbá a szilárd alapot adott ahhoz is, hogy a 2020. évi (minimum) bevételeiket a léginavigációs szolgáltatók meghatározhassák. Az 1.3. pontban leírtak alapján ez biztosítja a HungaroControl esetében is, hogy elfogadott teljesítményterv hiányában is a 2020. évi bevételeket megbízhatóan meg lehessen állapítani.

Budapest, 2021. május 31.

Vezérigazgató

IV. Mellékletek

4.1 Cashflow kimutatás

2020. üzleti év

adatok eFt-ban

Sor- szám		A tétel megnevezése	Előző év	Tárgyév
a		b	c	d
1	I.	Működési cash flow (1-13. sorok)	16 215 241	3 131 067
2	1a.	Adózás előtti eredmény +	2 363 702	1 034 977
3		ebből: működésre kapott, pénzügyileg rendezett támogatás,	371 526	306 937
4	1b.	Korrekciók az adózás előtti eredményben +	662 479	120 761
5	1.	Korrigált adózás előtti eredmény (1a+1b) +	3 026 181	1 155 738
6	2.	Elszámolt amortizáció +	4 469 947	4 753 232
7	3.	Elszámolt értékvesztés és visszairás +	329 294	270 544
8	4.	Céltartalék képzés és felhasználás különbözete +	211 643	-518 580
9	5.	Befektetett eszközök értékesítésének eredménye +	-1 700	-519
10	6.	Szállítói kötelezettség változása +	-61 894	1 205 827
11	7.	Egyéb rövid lejáratú kötelezettség változása +	393 051	-721 135
12	8.	Passzív időbeli elhatárolások változása +	3 416 664	-12 927 021
13	9.	Vevőkövetelés változása +	-442 848	1 644 487
14	10.	Forgóeszközök (vevőkövetelés és pénzeszköz nélkül) változása +	8 052 498	14 517 098
15	11.	Aktív időbeli elhatárolások változása +	-1 481 914	-6 077 948
16	12.	Fizetett adó (nyereség után) -	-695 681	-170 656
17	13.	Fizetett osztalék, részesedés -	-1 000 000	0
18	II.	Befektetési cash flow (14-18. sorok)	-12 808 348	-6 069 762
19	14.	Befektetett eszközök beszerzése -	-11 714 177	-9 945 018
20	15.	Befektetett eszközök eladása +	2 625	756
21	16.	Hosszú lejáratra nyújtott kölcsönök és elhelyezett bankbetétek törlesztése, megszüntetése, beváltása +	2 650 000	3 850 000
22	17.	Hosszú lejáratra nyújtott kölcsönök és elhelyezett bankbetétek -	-3 850 000	0
23	18.	Kapott osztalék, részesedés +	103 204	24 500
24	III.	Finanszírozási cash flow (19-26. sorok)	-114 357	367 229
25	19.	Részvénykibocsátás, tőkebevonás (tőkeemelés) bevétele +	0	0
26	20.	Kötvény és hitelviszonyt megtestesítő értékpapír kibocsátásának bevétele +	0	0
27	21.	Hitel és kölcsön felvétele +	0	0
28	22.	Véglegesen kapott pénzeszköz +	972 131	560 447
29	23.	Részvénybevonás, tőke kivonás (tőkeleszállítás) -	0	0
30	24.	Kötvény és hitelviszonyt megtestesítő értékpapír visszafizetése -	0	0
31	25.	Hitel és kölcsön törlesztése, visszafizetése -	0	0
32	26.	Véglegesen átadott pénzeszköz -	-1 086 488	-193 218
33	IV.	Pénzeszközök változása (I+II+III. sorok) +	3 292 536	-2 571 466
34	27.	Devizás pénzeszközök ártértelezése +	6	12 996
35	V.	Pénzeszközök mérleg szerinti változása (IV+27. sorok) +	3 292 542	-2 558 470

Cash-flow kimutatásban szereplő korrekciók részletezése

adatok eFt-ban

Megnevezés	Előző év 2019	Tárgyév 2020
Korrekciók az adózás előtti eredményben	662 479	120 761
Kapcsolt vállalkozástól kapott osztalék	-103 204	-24 500
Származékos ügyletek korrekciói	64 201	272 349
Nem realizált ártértékelés miatti korrekció	-60	-13 204
Véglegesen átadott pénzeszköz	1 086 488	193 218
Véglegesen kapott pénzeszköz	-371 526	-306 937
Térítés nélkül átvett eszközök értéke	-55	-165
Adott támogatás után kapott társasági adó jóváírás	-13 365	0
Korrekciók a szállítói kötelezettség változásban	-70 496	-595 735
Beruházáshoz kapcsolódó szállítói kötelezettségek korrekciója	-70 496	-595 735
Korrekciók az egyéb rövid lejáratú kötelezettségben	-472 446	-1 630 048
Véglegesen kapott pénzeszköz	-600 605	-253 510
Beruházáshoz kapcsolódó korrekciók	128 159	-376 538
Osztalék kötelezettséghez kapcsolódó korrekció	0	-1 000 000
Társasági adót érintő korrekció	0	0
Korrekciók a vevő követelés változásban	-308 274	-159 081
Tárgyi eszköz értékesítéshez kapcsolódó vevő korrekció	-429	0
Értékvesztéshez, visszaíráshoz, leíráshoz kapcsolódó korrekció	-307 845	-159 081
Korrekció a forgóeszközök (vevőkövetelés és pénzeszköz nélkül) változásában	16 024 154	6 096 561
Tárgyi eszköz átsorolás készletté	0	0
Társasági adót érintő korrekció	165 092	173 317
Értékvesztéshez, visszaíráshoz kapcsolódó korrekció	-8 282	-12 413
Hosszú lejáratú értékpapírok átsorolása rövid lejratú értékpapírok közé	15 867 344	5 935 657

4.2 Immateriális javak állományváltozása

2020. év

eFt-ban

MEGNEVEZÉS	KÍSÉRLETI FEJLESZTÉS		VAGYONÉRTÉKŰ JOGOK			SZELLEMI TERMÉK			IMMATERIÁLIS JAVAKRA ADOTT ELŐLEGEK	IMMATERIÁLIS JAVAK ÖSSZESEN
	Használatba nem vett	Összesen	Használatba vett	Használatba nem vett	Összesen	Használatba vett	Használatba nem vett	Összesen		
NYITÓ BRUTTÓ É.	0	0	20 617 741	2 664 717	23 282 458	9 498 622	0	9 498 622	15 005	32 796 085
Vásárlás	208 737	208 737	0	4 018 818	4 018 818	0	71 702	71 702	23 056	4 322 313
Aktiválás	0	0	714 054	0	714 054	62 729	0	62 729	0	776 783
Előállítás	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Átsorolás	0	0	0	75	75	0	0	0	0	75
Leltártöbblet	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Egyéb növekedés	0	0	45	0	45	0	0	0	0	45
Növekedés összesen	208 737	208 737	714 099	4 018 893	4 732 992	62 729	71 702	134 431	23 056	5 099 216
Selejtezés	0	0	0	5 233	5 233	0	0	0	0	5 233
Eladás	0	0	3	0	3	0	0	0	0	3
Leltárhány	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Egyéb csökkenés	0	0	0	19	19	0	0	0	38 061	38 080
Térítés nélküli átadás	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Átsorolás	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Aktivált érték	0	0	0	714 099	714 099	0	62 729	62 729	0	776 828
Csökkenés összesen	0	0	3	719 351	719 354	0	62 729	62 729	38 061	820 144
ZÁRÓ BRUTTÓ É.	208 737	208 737	21 331 837	5 964 259	27 296 096	9 561 352	8 973	9 570 325	0	37 075 158
Nyitó é.cs.	0	0	13 716 935	0	13 716 935	9 460 254	0	9 460 254	0	23 177 189
Terv szerinti növekedés	0	0	2 005 915	0	2 005 915	52 682	0	52 682	0	2 058 597
Átsorolás	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Terv szerint csökkenés selejtezés miatt	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Terv szerint csökkenés értékesítés miatt	0	0	3	0	3	0	0	0	0	3
Terv szerint csökkenés leltárhány miatt	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Terv szerint csökkenés egyéb csökkenés miatt	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Terv szerinti csökkenés térítés nélküli átadás miatt	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Terven felüli növekedés	0	0	0	5 233	5 233	0	0	0	0	5 233
Terven felüli csökkenés	0	0	0	5 233	5 233	0	0	0	0	5 233
Záró é. cs.	0	0	15 722 847	0	15 722 847	9 512 936	0	9 512 936	0	25 235 783
NYITÓ NETTÓ É.	0	0	6 900 806	2 664 717	9 565 523	38 368	0	38 368	15 005	9 618 896
ZÁRÓ NETTÓ É.	208 737	208 737	5 608 990	5 964 259	11 573 249	48 416	8 973	57 389	0	11 839 375

4.3 Tárgyi eszközök állományváltozása

2020. év

e Ft-ban

MEGNEVEZÉS	INGATLANOK			MŰSZAKI BERENDEZÉS	EGYÉB BERENDEZÉS	BEFEJEZETLEN BERUHÁZÁS	BERUHÁZÁSRA ADOTT ELŐLEGEK	TÁRGYI ESZKÖZÖK ÖSSZESEN
	Saját ingatlanok	Vagyonkezelésbe átvett ingatlanok	Összesen					
NYITÓ BRUTTÓ É.	5 641 301	6 928 150	12 569 451	14 997 158	6 725 733	306 821	18 770	34 617 933
Vásárlás	0	0	0	0	0	3 862 321	49 929	3 912 250
Aktiválás	89 904	107 678	197 582	356 826	1 447 157	0	0	2 001 565
Térítés nélküli átvétel	0	0	0	120	0	0	0	120
Egyéb növekedés	0	0	0	0	0	9	0	9
Növekedés összesen	89 904	107 678	197 582	356 946	1 447 157	3 862 330	49 929	5 913 944
Értékesítés	0	0	0	195	4 909	0	0	5 104
Átsorolás	0	0	0	0	0	75	0	75
Selejtezés, Bontás	267 713	23 833	291 546	183 514	23 054	7 633	0	505 747
Térítés nélküli átadás	0	0	0	20 160	20 000	0	0	40 160
Egyéb csökkenés	0	0	0	174 378	6 700	58	61 699	242 835
Aktiválás	0	0	0	0	0	2 001 685	0	2 001 685
Csökkenés összesen	267 713	23 833	291 546	378 247	54 663	2 009 451	61 699	2 795 606
ZÁRÓ BRUTTÓ É.	5 463 492	7 011 995	12 475 487	14 975 857	8 118 227	2 159 700	7 000	37 736 271
Nyitó é.cs.	1 664 356	3 471 183	5 135 539	9 870 635	4 129 771	0	0	19 135 945
Terv szerinti écs növekedés	345 519	289 593	635 112	1 126 460	933 063	0	0	2 694 635
Terv szerinti écs csökkenés értékesítés miatt	0	0	0	195	4 672	0	0	4 867
Terv szerinti écs csökkenés selejtezés miatt	262 676	23 811	286 487	181 142	22 683	0	0	490 312
Terv szerinti écs csökkenés térítés nélküli átadás miatt	0	0	0	20 160	20 000	0	0	40 160
Terv szerinti écs csökkenés egyéb csökkenés miatt	0	0	0	174 378	6 700	0	0	181 078
Terven felüli écs növekedés	5 037	23	5 060	2 372	371	7 616	0	15 419
Terven felüli écs csökkenés	5 037	23	5 060	2 372	371	7 616	0	15 419
Záró é. cs.	1 747 199	3 736 965	5 484 164	10 621 220	5 008 779	0	0	21 114 163
NYITÓ NETTÓ É.	3 976 945	3 456 967	7 433 912	5 126 523	2 595 962	306 821	18 770	15 481 988
ZÁRÓ NETTÓ É.	3 716 293	3 275 030	6 991 323	4 354 637	3 109 448	2 159 700	7 000	16 622 108

4.4 Légiforgalmi irányítási szolgáltatások árbevétele – földrajzi megbontásban

Átrepülő forgalom - Útvonalirányítási Díjbevétele

adatok eFt-ban

Sorrend	Ország	2020. értékesítés árbevétele	2020. értékesítés %
1	Törökország	4 410 852	16,41%
2	Egyesült Arab Emírátsok	3 641 277	13,55%
3	Qatar	3 396 839	12,64%
4	Magyarország	2 523 656	9,39%
5	Németország	1 760 592	6,55%
6	Egyesült Királyság	1 234 624	4,59%
7	Írország	1 011 138	3,76%
8	Ausztria	746 033	2,78%
9	Románia	447 307	1,66%
10	USA	441 829	1,64%
11	Hollandia	432 202	1,61%
12	Azerbajdzsán	421 529	1,57%
13	Svájc	378 085	1,41%
14	Oroszország	376 451	1,40%
15	Tajvan	360 331	1,34%
16	Szingapúr	360 008	1,34%
17	Lengyelország	333 229	1,24%
18	Franciaország	323 075	1,20%
19	Szerbia	304 357	1,13%
20	India	266 173	0,99%
21	Luxemburg	246 958	0,92%
22	Thaiföld	214 037	0,80%
23	Bulgária	198 983	0,74%
24	Egyiptom	186 847	0,70%
25	Oman	171 965	0,64%
	Egyéb országok	2 685 131	10,00%
Átrepülő forgalom - Útvonalirányítási Díjbevétele		26 873 508	100,00%

Közelkörzet - Terminálirányítási Díjbevétele

adatok eFt-ban

Sorrend	Ország	2020. értékesítés árbevétele	2020. értékesítés %
1	Magyarország	1 361 207	27,88%
2	Írország	857 648	17,57%
3	Németország	540 394	11,07%
4	Qatar	226 343	4,64%
5	Törökország	161 099	3,30%
6	Egyesült Királyság	159 444	3,27%
7	Lengyelország	148 293	3,04%
8	USA	131 617	2,70%
9	Hollandia	122 025	2,50%
10	Svájc	113 451	2,32%
11	Ausztria	94 728	1,94%
12	Belgium	94 177	1,93%
13	Luxemburg	91 108	1,87%
14	Oroszország	84 556	1,73%
15	Franciaország	75 789	1,55%
16	Egyesült Arab Emírátsok	72 264	1,48%
17	Spanyolország	63 156	1,29%
18	Korea	54 253	1,11%
19	Kína	52 261	1,07%
20	Norvégia	42 119	0,86%
21	Finnország	41 794	0,86%
22	Csehország	37 245	0,76%
23	Moldova	27 854	0,57%
24	Egyiptom	22 565	0,46%
25	Románia	22 431	0,46%
	Egyéb országok	184 240	3,77%
Közelkörzet - Terminálirányítási Díjbevétele		4 882 061	100,00%

Kosзовó felett átrepülő forgalom Díjbevétele

adatok eFt-ban

Sorrend	Ország	2020. értékesítés árbevétele	2020. értékesítés %
1	Törökország	265 320	19,61%
2	Németország	135 556	10,02%
3	Egyesült Királyság	132 917	9,82%
4	Magyarország	102 867	7,60%
5	Írország	69 902	5,17%
6	Qatar	68 228	5,04%
7	Egyesült Arab Emírátsok	66 267	4,90%
8	Ausztria	41 422	3,06%
9	Hollandia	38 597	2,85%
10	Szerbia	31 304	2,31%
11	Görögország	30 625	2,26%
12	Egyiptom	29 011	2,14%
13	Izrael	28 015	2,07%
14	Franciaország	26 948	1,99%
15	Svájc	26 472	1,96%
16	USA	23 816	1,76%
17	Bulgária	23 089	1,71%
18	Etiópia	21 661	1,60%
19	Belgium	16 353	1,21%
20	Lengyelország	16 054	1,19%
21	Málta	13 614	1,01%
22	Szaúd-Arábia	12 988	0,96%
23	Luxemburg	12 243	0,90%
24	Csehország	10 614	0,78%
25	Libanon	10 267	0,76%
	Egyéb országok	98 734	7,32%
Kosзовó felett átrepülő forgalom Díjbevétele		1 352 884	100,00%

4.5 Importbeszerzések

2020. év

adatok eFt-ban

Ország	2020. Termékbeszerzés	2020. Szolgáltatás beszerzés
Franciaország	1 020 677	3 204 332
Belgium	0	1 451 332
Ausztria	690 119	389 262
Németország	103 999	228 415
Egyesült Királyság	921	206 675
Szlovákia	125 565	135 601
Hollandia	0	41 853
Szlovénia	0	41 066
Olaszország	2 008	35 330
Bulgária	0	29 342
Írország	0	25 831
Spanyolország	0	19 637
Románia	0	17 123
Dánia	8 941	0
Egyéb országok	223	9 826
EU országok összesen	1 952 453	5 835 625
Szerbia	0	209 771
Izland	0	169 925
Kanada	633	70 160
Norvégia	38 749	63 308
Koszovó	0	60 839
Bosznia-Hercegovina	0	46 750
Macedónia	0	46 667
Amerikai Egyesült Államok	1 920	29 683
Egyéb országok	0	1 293
NON-EU országok összesen	41 302	698 396
Importbeszerzések	1 993 755	6 534 021

4.6 Társasági adóalap módosító tételek

2020. évi társasági adóalapot módosító tételek

adatok eFT-ban

Társasági adóalapot növelő tételek összesen:	9 034 088
A várható kötelezettségekre és a jövőbeni költségekre képzett céltartalék, céltartalékot növelő összeg	4 052 629
A számviteli törvény szerint az adóévben terv szerinti értékcsökkenési leírásként és terven felüli értékcsökkenésként elszámolt összeg, kivezetett eszközök könyv szerinti értéke	4 773 286
Nem a vállalkozási, bevételszerző tevékenységgel kapcsolatos költségek, ráfordítások összege	49 390
Jogerős határozatban megállapított bírság, az Art. és Tb-törvények szerinti jogkövetkezmények ráfordításként elszámolt összege az önellenőrzéshez kapcsolódó kivételével	88
Az adóévben követelésre elszámolt értékvesztés összege	155 674
Az adóellenőrzés, önellenőrzés során megállapított, adóévi költségként, ráfordításként, vagy adóévi nettó árbevétel, bevétel, aktivált saját teljesítmény csökkentéseként elszámolt összeg	3 021
Egyéb növelő jogcímek (elszámolási egyenlegek összevontan)	0
Társasági adóalapot csökkentő tételek összesen:	26 000 084
A várható kötelezettségekre és a jövőbeni kötelezettségekre képzett céltartalék felhasználása következtében az adóévben bevételként elszámolt összeg	4 571 208
Az adótörvény szerint figyelembe vett értékcsökkenési leírás összege, kivezetett eszközök számított nyilvántartási értéke	4 112 687
A kapott (járó), bevételként elszámolt osztalék és részesedés	24 500
Behajthatatlanná vált követelés leírásakor a korábbi adóévekben adóalap növelő tételként elszámolt értékvesztés összege, valamint a követelés átruházásakor, kiegyenlítésekor, beszámításakor elszámolható összeg, az adóévben visszaírt értékvesztés	162 184
Az adóellenőrzés, önellenőrzés során megállapított adóévi bevételként, vagy aktivált saját teljesítmény növeléseként, vagy adóévi költség, ráfordítás csökkentéseként elszámolt összeg	8 712
Az adott adomány, támogatás igazolt összege	14 020
Egyéb csökkentő jogcímek (elszámolási egyenlegek összevontan)	17 106 773

4.7 A környezet védelmét közvetlenül szolgáló immateriális javak és tárgyi eszközök

A Szt. 94. § (1) A környezet védelmét közvetlenül szolgáló tárgyi eszközök - 92. § (1) bekezdése szerint - részletezett adatai

adatok eFt-ban

Telephely	Megnevezés	Aktiválási dátum	Bruttó érték 2019.12.31	Halmazott értékcsökkenés 2019.12.31	Nettó érték 2019.12.31	2020 évi bruttó érték változás (+) növekedés (-) csökkenés	2020. évi értékcsökkenési érték változás (+) növekedés (-) csökkenés	Bruttó érték 2020.12.31	Halmazott értékcsökkenés 2020.12.31	Nettó érték 2020.12.31
KRAD	Kőrishégyi radarállomás napkollektoros rendszer	2012.06.11	9 932	5 975	3 957	0	790	9 932	6 765	3 167
PRAD	Püspökladányi radarállomás napkollektoros rendszer	2012.07.12	9 810	5 652	4 158	0	830	9 810	6 482	3 328
PRAD	Püspökladányi radarállomás hulladéktároló	2012.03.19	3 411	531	2 880	0	68	3 411	599	2 812
LHBP	ANS3 épület Légtechnika-légkezelő	2012.08.21	52 442	35 141	17 301	0	6 572	52 442	41 713	10 729
LHBP	Forgó utca csapadékvíz szikkasztó kutak	2013.12.12	1 633	395	1 238	0	66	1 633	461	1 172
LHBP	Monitoring kút	2014.11.10	513	264	249	0	51	513	315	198
LHBP	Veszélyes hulladéktároló Kőrishégy	2014.02.18	4 299	504	3 795	0	86	4 299	590	3 709
LHBP	Energiamenedzsment (EIR) rendszer licence	2017.11.16	515	360	155	0	155	515	515	0
LHBP	Energiamenedzsment (EIR) rendszer	2017.11.16	6 177	4 256	1 921	0	1 921	6 177	6 177	0
LHBP	ANS III szennyvíz hálózat rákötése a Fővárosi Csatornázási Művek hálózatára	2018.12.28	7 814	790	7 024	0	782	7 814	1 572	6 242
LHBP	ANS III csatorna közműfejlesztési hozzájárulás	2018.12.28	8 786	889	7 897	0	878	8 786	1 767	7 019
LHBP	Szennyvíztátemelő műtárgy felújítása	2018.10.31	9 500	1 612	7 888	0	1 377	9 500	2 989	6 511
LHBP	ANS I épület tetőszigetelés	2018.10.31	45 998	5 381	40 617	0	4 600	45 998	9 981	36 017
PRAD	Szennyvíz hálózat rekonstrukció	2020.08.03				13 251	547	13 251	547	12 704
KRAD	Szennyvíz hálózat rekonstrukció	2020.11.03				13 027	210	13 027	210	12 817
LHBP	Infrás csaptelepek beszerzése és beépítése	2020.03.30 2020.12.31				9 277				

(LHBP= HC Székház, KRAD = Kőrishégyi radarállomás, PRAD= Püspökladányi radarállomás), * A megvalósított Környezetvédelmi beruházások egy meglévő eszközön végzett értéknövelő beruházások, nincs önálló értékük.

4.8 A veszélyes hulladékok, környezetre káros anyagok mennyiségi és értékadatai

Hulladék azonosító kód (EWC)	Veszélyességi jellemző a 2012. évi CLXXXV. törvény 1. m. alapján	Hulladék megnevezés	MENNYISÉG (KG)				
			2019-ben képződött	2020. évi nyitókészlet	2020. évben képződött	2020. évben kezelésre átadott	2020. évi zárókészlet
08 03 17*	HP 14**	Veszélyes anyagokat tartalmazó, hulladékká vált toner	202	0	33	33	0
13 02 05*	HP 14	Fáradt olaj	10	0	73	73	0
13 05 08*	HP 14	Olajos iszap	3 000	0	3 620	3 620	0
14 06 03*	HP 14	Egyéb oldószer és oldószer maradék	16	0	0	0	0
15 01 10*	HP 14	Szennyezett csomagolási hulladék	9	0	59	59	0
15 01 11*	HP 14	Kiürült hajtógáz palackok	3	0	0	0	0
15 02 02*	HP 14	Veszélyes anyagokkal szennyezett abszorbensek, szűrőanyagok	1 351	0	1 222	1 147	75
16 06 01*	HP 14	Ólomakkumulátorok	0	0	514	514	0
17 04 09*	HP 14	Szennyezett fémhulladék	0	0	5 700	5 700	0
18 01 03*	HP 14	Egészségügyi ellátásból származó hulladékok	25	0	62	62	0
20 01 19*	HP 14	Növényvédő szer	0	0	17	17	0
20 01 21*	HP 14	Fénycsővek	0	0	66	66	0
20 01 23*	HP 14	Klór-fluor-szénhidrogént tartalmazó kiselejtezett berendezés	169	0	0	0	0
20 01 33*	HP 14	Elemek, akkumulátorok	166	0	305	305	0
20 01 35*	HP 14	Veszélyes anyagokat tartalmazó, kiselejtezett elektromos és elektronikus berendezések	1 338	0	254	254	0
ÖSSZESEN:			6 289	0	11 925	11 850	75

** környezetre veszélyes

adatok eFt-ban

Hulladék típusok	2019. év	2020. év
Veszélyes hulladék költsége	320	416
Összesen	320	416

A Társaság a telephelyeken a veszélyes hulladékokat a jogszabályoknak megfelelően az arra kijelölt helyen tárolja, szállításáról, ártalmatlanításáról megfelelően gondoskodik.

4.9 Egyéb környezetvédelmi kötelezettségek

adatok eFt-ban

Egyéb környezetvédelmi kötelezettségek	2019. év	2020. év
KIR rendszer tanúsításának díja	399	546
Csapadékvízkezelő műtárgyak karbantartása	202	315
Légszennyező pontforrásmérés	161	130
Klímaberendezések hűtőkörei utáni díjfizetési kötelezettség	64	128
Környezetvédelmi termékdíj	67	306
Környezetterhelési díj	52	51
Környezetvédelmi igazgatási szolgáltatási díjak	32	0
Monitoring kút vizsgálat	20	24

4.10 Szakmai rövidítések magyarázata

Szakmai rövidítések, kifejezések magyarázata angolul			
ACC	Area Control Center	CRCO	Central Route Charges Office
	<i>Távolkezleti Irányítás</i>		<i>Központi Útvonaldíj Iroda</i>
ACDM	Airport Collaborative Decision Making	CRDS	Center of Research, Development and Simulation
	<i>Repülőtéri együttműködésen alapuló döntéstámogató rendszer</i>		<i>Kutatási, Fejlesztési és Szimulációs Központ</i>
ADS-C	Automatic dependent surveillance — contract	DAM	Dynamic Airspace Management
	<i>Légijárművek automatikus felderítése, megfigyelés-szerződött szerzerrel</i>		<i>Dinamikus légtérgazdálkodás</i>
AFIS	Aerodrome Flight Information Service	DKJ	Treasury Bill
	<i>Repülőtéri Repüléstájékoztató Szolgálat</i>		<i>Diszkont Kincstár Jegy</i>
AG	Attention guidance	DLR	Deutsches Zentrum für Luft- und Raumfahrt (DLR)
	<i>Figyelem vezérlése</i>		<i>Német Űrközpont</i>
AGL	Airfield Ground Lighting	DLS	DataLink Services
	<i>Repülőtéri Földi Világítás</i>		<i>Adatkapcsolati szolgáltatás</i>
AIP	Aeronautical Information Publication	E-AMAN	Extended AMAN (AMAN-Arrival Management)
	<i>Légiforgalmi Tájékoztató Kiadvány</i>		<i>Kiterjesztett repülőtéri leszállító rendszer</i>
AIS	Aeronautical Information Service	EC	European Commission
	<i>Légiforgalmi Tájékoztató Szolgálat</i>		<i>Európai Bizottság</i>
AMAN	Arrival Management	EFPL	Extended Flight Plan
	<i>Repülőtéri leszállító rendszer</i>		<i>Kiterjesztett repülési terv</i>
ANS	Air Navigation Services	EIT	European Institute of Innovation & Technology
	<i>Légiforgalmi Szolgálatok</i>		<i>Európai Innovációs és Technológiai Intézet</i>
ANSP	Air Navigation Service Provider	En-Route	Route Charge
	<i>Légiforgalmi Irányító Szolgálat</i>		<i>Útvonalirányítás</i>
APP	Approach	E-OCVM	European Operational Concept Validation Methodology
	<i>Közel-körzeti irányítás</i>		<i>Európai működési koncepció validálási módszertan</i>
ARES	Airspace reservation	EU	European Union
	<i>Légtér foglalás</i>		<i>Európai Unió</i>
A-SMGCS	Advanced Surface Movement Guidance and Control System	EUROCAE WG-114	European Organisation for Civil Aviation Equipment Working Group 114
	<i>Fejlett földfelszíni mozgásokat irányító és ellenőrző rendszer</i>		<i>Polgári Repülési Berendezésekkel Foglalkozó Európai Szervezet 114-es munkacsoport</i>
ASR	Automatic Speech Recognition	EUROCONT ROL	European Organisation for the Safety of Air Navigation
	<i>Automatikus beszéd felismerés</i>		<i>Európai Szervezet a Légiközlekedés Biztonságáért</i>
ATC	Air Traffic Control	FAB	Functional Airspace Block
	<i>Légiforgalmi Irányítás</i>		<i>Funkcionális Légtérblokk</i>
ATM	Air Traffic Management	FAB CE	FAB Central Europe
	<i>Légiforgalmi Irányítás</i>		<i>Közép-Európai Funkcionális Légtérblokk</i>
AWOS	Automated Weather Observing System	FDP	Flight Data Processing
	<i>Automata időjárás megfigyelő rendszer</i>		<i>Repülési adat feldolgozás</i>
CANSO STWG	CANSO Strategic Technology Work Group	FIFO	First In-First Out
	<i>CANSO Stratégiai Technológiai munkacsoport</i>		<i>Elsőként Be-Elsőként Ki</i>
CDA	Continuous Descent Approach	FRA	Free Route Airspace
	<i>Folyamatos süllyedési megközelítés</i>		<i>Szabad Útvonalú légtér</i>
CEF	Connecting Europe Facility	GREAT	Greener Air Traffic Operations
	<i>Európai Hálózatfinanszírozási Eszköz</i>		<i>Zöldebb légiközlekedési működés</i>
CPDLC	Controller-Pilot Data-Link Communication	Hjt	Act on the Status of Defense Forces
	<i>Légiforgalmi irányító és pilóta közötti adatkapcsolati kommunikáció</i>		<i>Honvédek jogállásáról szóló törvény</i>

Szakmai rövidítések, kifejezések magyarázata angolul			
HMI-CWP	Human Machine Interface - Controller Working Position	SAFEMODE	Strengthening synergies between Aviation and maritime in the area of human Factors towards achieving more Efficient and resilient MODE of transportation
	<i>Humán-gépi interfész - Irányítói munkaállomás</i>		<i>Az emberi tényezők területén meglévő szinergiák erősítése a légi- és víziközlekedésben egy hatékonyabb és reziliensebb közlekedésért</i>
HUFRA	Hungarian Free Route Airspace	SDA	Sesar Deployment Alliance
	<i>Magyar Szabad Útvonalú Légtér</i>		<i>SESAR végrehajtási szövetség, nonprofit szervezet</i>
IÉM	Air Traffic Controller Career Agreement	SDM	SESAR Deployment Manager
	<i>Irányítói Életpálya Megállapodás</i>		<i>SESAR Üzemeltetésirányító Szervezet</i>
IFR RPAS	Instrument Flight Rules Remotely Piloted Aircraft Systems	SES	Single European Sky
	<i>Műszeres repülési szabályok GPS/GNSS-technológia által vezérelt gépek és a távirányítású légi járműrendszerek esetében</i>		<i>Az Európai Unió "Egységes Európai Égbolt" keretszabályozása</i>
IFRS	International Financial Reporting Standards	SESAR	Single European Sky ATM Research
	<i>Nemzetközi Pénzügyi Beszámolási Standardok</i>		<i>Egységes Európai Égbolt Légiforgalmi Irányítási Kutató Program</i>
K+F	Research and Development	SJU	SESAR Joint Undertaking
	<i>Kutatás-fejlesztés</i>		<i>Egységeseurópai égbolt ATM kutatási program közös vállalat</i>
KFOR	Kosovo Force	SMR	Surface Movement Radar
	<i>Koszovói Nemzetközi Biztonsági Erő</i>		<i>Felszíni mozgásokat érzékelő radar</i>
KSZ	Collective Agreement	STAM	Short-Term Air Traffic Flow Capacity Management
	<i>Kollektív Szerződés</i>		<i>Rövid távú áramlásszervezés</i>
LARA	Local and Sub-Regional Airspace Management Support System	STATFOR	EUROCONTROL Statistics and Forecast Service
	<i>Helyi és Szubregionális Légtérkezelési Támogatási Rendszer</i>		<i>EUROCONTROL Statisztikai és Előrejelzési Szolgálat</i>
LTE/AGA	Long Term Evolution/Air-Ground-Air	SU	Service Unit
	<i>LTE hálózat- légi-föld-légi kapcsolat</i>		<i>Szolgáltatási Egység</i>
MÁK	Hungarian State Bond	SWIM	System Wide Information Management
	<i>Magyar Államkötvény</i>		<i>Rendszer szintű információ menedzsment</i>
MATIAS	Magyar Automated and Integrated ATC System	TEN-T	Trans-European Transport Network
	<i>Magyar automatizált és integrált légiforgalmi rendszer</i>		<i>Transzeurópai Közlekedési Hálózat</i>
MKVK	Hungarian Chamber of Auditors	TEN-T EERP	TEN-T European Economic Recovery Plan
	<i>Magyar Könyvvizsgálói Kamara</i>		<i>TEN-T Európai Gazdaságélénkítő Terv</i>
MNV Zrt.	Hungarian National Property Management Ltd.	TÉR	Performance Evaluation System
	<i>Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt.</i>		<i>Teljesítmény Értékelési Rendszer</i>
MtM	Mark-to-Market	TNC	Terminal Navigation Charge
	<i>Nyitott pozíció aktuális piaci értéke</i>		<i>Terminálirányítási Díj</i>
ODS Toolbox	Operational Data Store Toolbox	UPMS	User profile management
	<i>Műveleti Adattárház Eszköztár</i>		<i>Felhasználói profil menedzsment</i>
OMSZ	National Weather Service Provider	USIS	U-Space Initial Service
	<i>Országos Meteorológiai Szolgálat</i>		<i>Vezető nélküli légi járművek légiforgalmi irányításával kapcsolatos alapvető szolgáltatások</i>
PBN	Performance Based Navigation	UTM	Unmanned Aerial System Traffic Management
	<i>Teljesítmény alapú navigációs eljárások</i>		<i>Pilóta nélküli légi járművek forgalommenedzsmentje</i>
PCP	Pilot Common Project	VDL	VHF (Very High Frequency) Data/ Digital Link
	<i>Kísérleti közös projekt</i>		<i>VHF digitális adatkapcsolat</i>
PKI	Public Key Infrastructure	VGS	VDL Ground Station
	<i>Nyilvános kulcsú tanúsítás</i>		<i>VDL földi állomás</i>
rTWR	Remote Tower	VME	VDL Monitoring Equipment
	<i>Távoli torony irányítás</i>		<i>VDL monitoring eszköz</i>
SAE G-34	SAE International G-34 Committee	VPPP	Virtual Pseudo Pilot Platform
	<i>SAE International cég G-34 bizottsága</i>		<i>Virtuális Ápilóta platform</i>